

Uvodnik

Andrej Bratuž

Nova vlada in Slovenci

Te dni se nova vlada Romana Prodija še predstavlja v parlamentu. V senatu je že prejela kar lepo večino in zaupnico (prav v tej zbornici je namreč njena večina bolj šibka). Čaka jo še poslanska zbornica, kjer pa ima trdnejšo, močnejšo večino. Ko to pišemo, dokončnega glasovanja še ni bilo. Pri vsem tem bi radi opozorili zlasti na vprašanja, ki se postavljajo slovenski manjšini v Italiji. Sama sestava nove italijanske levosredinske vlade pomeni korenit premik in daje upanje, če ne že gotovost, da ne bo več prišlo do zastojev v reševanju naših problemov. Berlusconijska vlada si je na vse kriplje prizadevala, da ne reši našega manjšinskega vprašanja in torej ne začne uresničevati zaščitnega zakona št. 38/2001 za slovensko manjšino. Zaman so bili v tem času vsi napori manjšine in žalovi vsi poskusi za izhod iz slepe ulice. Med zadnje sodi prav dejstvo, da vlada ni sprejela seznama občin, v katerih naj bi zakon veljal. In prav v tem smislu se je praktično ustavilo tudi delo paritetnega odbora, ki ga je desnica ves čas skušala paralizirati. Sestava Prodijske vlade torej odpira novo poglavje v tej smeri. Naj posebej poudarimo veliko in zgodovinsko novost, da je v rimsko vlado prvič vstopil slovenski predstavnik, in sicer kot državni podtajnik. Na to mesto je bil namreč imenovan poslanec Levih demokratov Miloš Budin, prej že senator republike. Njegovo mesto bo v ministrstvu za evropske zadeve, ki ga vodi nova ministrica Emma Bonino iz radikalne stranke, sedaj tudi prvič v vladi.

Narodne in jezikovne manjšine v Italiji so sicer že prej imele svojega predstavnika v rimski vladi. Tako je bil v času D'Alemove vlade državni podtajnik v predsedstvu vlade poslanec Luciano Caveri, sedanjí predsednik Dežele Aosta.

Če novi podtajnik ne bo neposredno odgovarjal za manjšinska vprašanja, bo njegova prisotnost vsekakor lahko pozitivno vplivala na delovanje izvršne oblasti na tem področju. Temu bo verjetno bližji drugi podtajnik iz naše dežele, poslanec Ettore Rosato, ki se bo v notranjem ministrstvu lahko zavzemal za to, da se ustavna zakonska določila izvajajo. Prejel je še resor za narodne manjšine in čezmejno sodelovanje.

Medtem je bil izvoljen novi predsednik republike, Giorgio Napolitano, ki je v svojem prvem govoru pred parlamentom omenil tudi manjšine. Kot čuvár ustave in njenega uresničevanja si bo gotovo prizadeval za pravilno delovanje države tudi na področju zaščite manjšin.

Slovenska manjšina v Italiji mora vsekakor budno in odločno spremljati vse dogajanje, ki jo posredno ali neposredno zadeva. Pri tem pričakujemo politično podporo matične države, saj Republika Slovenija zdaj v Evropski uniji enakopravno sodeluje z ostalimi članicami.

Slovenci v Italiji lahko danes zremo v jutrišnji dan z upanjem in optimizmom.

Simpozij o Jožetu Peterlinu

Foto J.M.P.

Za pristno solidarnost med ljudmi!

Sveti oče Benedikt XVI. je minuli teden ob sprejemu predstavnikov Sklada "Centesimus Annus Pro Pontifice", ki je priredil v Rimu posvet z naslovom "Demokracija, institucije in socialna pravičnost", poudaril, da je posvet namenjen aktualnim temam v družbi in Cerkvi, "saj vidimo, kako v svetu resnična demokracija počasi napreduje, a je tudi najbolj pomemben instrument, ki omogoča človeku, da si odgovorno soustvarja družbo, ki je človeka vredna."

Papež Benedikt XVI. je še poudaril, da morajo biti vse javne ustanove, vse družbene institucije v službi demokracije, le-ta pa človeka - slehernika, prav vsakega človeka in je zato "potreben stalen, trajen napor vse družbe in vsakega posameznika za doseganje socialne pravičnosti v družbi, kajti do prave demokracije bo prišlo v svetu šele takrat, ko bo vsak človek, ko bo vsak narod, ko bo vsaka družba v svetu imela dostop do primarnih dobrin (življenje, hrana, voda, zdravje, šolstvo, zagotovljene človečanske pravice, vzgoja, delovno mesto) in to preko državnih in mednarodnih institucij, ki omogočajo vsakemu

človeku, da se v njih udeležuje, da je sam soudeležen pri upravljanju."

To po mnenju papeža pomeni, da do "resnične socialne pravičnosti ne bo prišlo, če se pri tem ne bomo poslužili pristne solidarnosti, ki obvezuje vsakogar, da živi in dela po načelu drug za drugega in nikdar drug proti drugemu!"

Prav v tem vidi papež Benedikt XVI. poslanstvo današnjih krščanskih laikov, saj je v svojem nagovoru še dodal, da morajo krščanski ljudje živeti po evangeljskih načelih in jih tudi vnašati v družbo.

"Vsem je potrebno zagotoviti svobodo, tako svobodo, ki je osvobodjena sužnosti lakote, še posebej otrokom po vsem svetu je treba zagotoviti tako svobodo!" je vzkliknil sveti oče na mednarodni dan boja proti lakoti, ki je bil minulo nedeljo.

V več kot sto velemestih po vsem svetu so priredili pohode proti lakoti (Walk the World). Tak pohod je bil tudi v Rimu in je zato papež v tradicionalnem nedeljskem nagovoru pred angelskim češčenjem na Trgu sv. Petra pozval ves svet in politike, naj "konkretno pomagajo in to takoj, da se s sveta za vedno zbrše kuga lakote!"

Papež je ta svoj govor namenil tudi sredstvom obveščanja, kajti "za Cerkev je zelo pomembno, da se lakota zbrše s sveta, saj skuša biti Cerkev dejavnik, ki omogoča in podpira solidarnost med narodi na Zemlji."

"Zelo blizu sem organizatorjem te pobude, ki hoče za vedno s sveta odpraviti lakoto, saj danes za lakoto v svetu trpi na milijone ljudi", je še dodal sveti oče, ki se je še posebej spomnil nevzdržnih razmer v Darfurju v Sudanu, kjer umirajo za lakoto in žejo tisoči.

Sveti oče Benedikt XVI. je svet ponovno pozval k solidarnosti, kot je to storil že na križevem potu letos za Veliko noč, ko je dejal, da je "svet razdeljen na dve sobi, v prvi je izobilje, v drugi pa se umira za lakoto."

JUP

KBcenter

pogled v prihodnost

Vljudno vabljeni
na spominsko slovesnost

**OB 5. OBLETNICI SMRTI
DR. KAZIMIRJA
HUMARJA**

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 1. junija 2006, ob 19.30

ODKRITJE DOPRSNEGA KIPA V SPOMINSKEM PARKU

PREDSTAVITEV PUBLIKACIJE:

Kazimir Humar – Človek v slovenskem sluhu srca

PODELITEV 2. PRIZNANJA KAZIMIR HUMAR
DRUŠTVOMA JADRO IN TRŽIČ

SODELUJEJO: Bernard Špacapan, Jurij Paljč,
Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel,
Pevska skupina Akord, MePZ Lojze Bratuž

POBUDNIKI SLOVESNOSTI:

Katoliško tiskovno društvo
Kulturni center Lojze Bratuž
Slovenska zamejska skavtska organizacija
Svet slovenskih organizacij
Štandreška dekanija
Zadruga Goriška Mohorjeva
Zveza slovenske katoliške prosvete

Nekaj misli iz govora predsednika Napolitana

“Zaščita jezikovnih manjšin dejavnik bogastva”

vo in Cerkev, ki sta - vsaka na svojem področju - samostojni in suvereni; uzakonjena sta svoboda in pluralizem veroizpovedi, ki ju je treba še naprej dosledno uveljavljati. Napolitano se je izrecno zahvalil sv. očetu Benediktu XVI. in poudaril, da zelo resno jemlje njegov poziv k delovanju v duhu človeških in krščanskih vrednot, ki so bogastvo italijanskega ljudstva in globoko ukoreninjene v vsem evropskem prostoru.

Javna uprava mora skrbeti, je nadaljeval, za vse večji razvoj kulture, znanstvenega in tehnološkega raziskovanja. Preizkušane so vrednote miru, zavračanja vojne in zagotavljanja pravičnosti v svetu. Evropska unija je za italijansko državo edina možna pot, je zatrdil; katerokoli drugo obzorje bi bilo anahronistično. Evropa je “za nas druga domovina!” Novi predsednik je nato orisal svoje gledanje na mednarodno politiko in na italijansko ekonomijo. Ostro je obsodil terorizem in podčrtal, da ga ne smemo obravnavati kot sad spora med civilizacijami; nikakor se ne smemo odpovedati načelu in metodi dialoga med različnimi!

Italija potrebuje več pravičnosti, solidarnosti in družbene kohezije, je še povedal. Glede tega so javni upravi lahko v zgled dragoceni viri bogatega kulturnega in civilnega tkiva, kot so npr. laična in verska združenja ter prostovoljna gibanja. “Največje bogastvo” pa so družine, delavne in skromne družbene celice, ki “vzgajajo otroke v čutu dolžnosti do domovine in družbe”. Z velikim zaupanjem je predsednik spregovoril tudi o mladih, ki predstavljajo prihodnost države. Navedel je še številne “resne in zapletene” teme, od kriminala do sodstva, in večkrat poudaril, da je treba vsak vozel obravnavati z zaupanjem, reševati “z umirjenostjo in ravnovesjem”. Svoje misli je državni poglavar sklenil z zagotovilom, da ne bo nikdar “predsednik samo večine, ki ga je izvolila”. Prav vsem bo posvečal pozornost in spoštovanje, je še rekel; ne bo štedil z energijami, ko bo moral delati za skupno korist, tako da mu bodo lahko zaupali prav vsi državljani.

DD

Na dnu...

LUNA SE VRTI OKOLI ZEMLJE,
ZEMLJA SE VRTI OKOLI SONCA,
ITALIJA PA SE VRTI OKOLI...

V tem času pomembnih političnih sprememb smo lahko slišali več govorov novoizvoljenih zastopnikov glavnih republiških institucij, ki bi bili vredni posebne omembe in poglobljene analize. Med vsemi je bil še najbolj prodoren govor, ki ga je imel novi predsednik italijanske republike Giorgio Napolitano pred “velikimi volivci” v parlamentu dne 15. maja, na dan, ko je prisegel in prevzel svojo novo funkcijo. V palači Montecitorio so mu - sicer bolj ali manj prepričani - ploskali vsi, razen Berlusconi, ki se je menda užalil, ker ga “komunist na Kvirinalu” ni javno pozdravil, kaj šele, da bi ga pohvalil zaradi njegovega vodenja vlade.

“Mož institucij,” ki je bil prvič izvoljen v parlament daljnega leta 1953, se je v trideset let dolgem posegu umirjeno in uravnovešeno dotaknil najbolj kočljivih tem, s katerimi se mora sicer bolj ali manj prepričani - ploskali vsi, razen Berlusconi, ki se je menda užalil, ker ga “komunist na Kvirinalu” ni javno pozdravil, kaj šele, da bi ga pohvalil zaradi njegovega vodenja vlade.

V svojem razčlenjenem nagovoru je kot preizkušen politik podčrtal, da skupen spomin in skupna istovetnost ne moreta

obstajati, “če se v pravem duhu zgodovinske resničnosti ne podoživi obstoj Republike, ki je nastala pred 60 leti”. Skupni smo v priznavanju pomena in odločilnega doprinosa odporniškega gibanja, čeprav ne smemo pozabiti “na senčne strani, izpade in zablude”. Skupni smo lahko tudi v spoštovanju vseh žrtev in v pravem ovrednotenju osvoboditve od nacifašizma. Skupen spomin je torej potreben za skupno narodno istovetnost, ki temelji na vrednotah republiške ustave. Prav ta temeljna listina je za vse nas vedno živ izziv, ki ga moramo dosledno uresničevati, je podčrtal Napolitano; ustava namreč govori o vrednotah, ki so večno žive: najprej je omenil vrednoto dela (1. člen), načelo enakosti in središčno vlogo človeške osebe (3. čl.). Predsednik je nato med drugimi načeli ustave potrdil pomen njenega 6. člena (“Republika štiti s posebnimi normami jezikovne manjšine”) in povedal: “Zaščita jezikovnih manjšin se kaže kot daljnoviden dejavnik bogastva in odprtosti naše narodne skupnosti.” Bistvena, je rekel, je tudi ureditev odnosov med drža-

Na nedeljskem referendumu Črna gora se je odločila za osamosvojitvev

Pravkar minulo nedeljo (21. maja) je bil v Črni gori napovedani plebiscit, na katerem se je nad 56% udeležencev na volitvah odločilo za popolno državno samostojnost, to se pravi za ločitev od Srbije, s katero je bila zadnja leta povezana v svojevrstni državni skupnosti SČG (Srbija in Črna gora), ki je nekako nadomestila ostanek nekdanje Jugoslavije. Pot za sprejem te odločitve ni bila lahka in enostavna, kajti njeno osamosvojitvev je po eni strani zaviral Srbija, po drugi strani pa ji je tudi Evropska unija postavljala določene pogoje. Sedanja črnogorska vlada premiera Mila Đukanovića, ki jo podpira Demokratska stranka socialistov, je želela izvesti plebiscit takoj po padcu Miloševića z oblasti leta 2001, a ga je na prigovarjanje Evropske unije odložila za nekaj časa. Končno je tudi EU nanj pristala, a črnogorska vlada je morala sprejeti pogoj, da bo za veljavnost plebiscita potrebna večina 55% veljavnih glasov.

Da bomo lažje razumeli zavzemanje Črne gore za popolno državno samostojnost, se moramo vsaj v glavnih obrisih seznaniti z njeno zgodovinsko preteklostjo glede na značaj njenih ljudi in končno na sedanje politične razmere na tem območju nekdanje Jugoslavije. Posebno vlogo je namreč odigrala v upiranju turški nadoblasti v prejšnjih stoletjih. To je pripomoglo, da so ji glavne evropske države na Berlinskem kongresu 1878 priznale državno neodvisnost. Kot prestolnica se je uveljavilo mesto Cetinje, kjer sta uradovala dvor in vlada ter poslovala veleposlaništva tujih držav. Nekdanje vladne in druge

palače obstajajo še danes in so v njih urejeni razni muzeji. Glavno mesto je danes Podgorica, leta 1945 preimenovana v Titograd. Leta 1916 je Avstrija okupirala Črno goro in tedanji kralj Nikola je pobegnil v Italijo oziroma Francijo. Narodna skupščina je v Podgorici 26. novembra 1918 izglasovala združitev Črne gore s Srbijo, še pred tem pa je odstavila kraljevo dinastijo Petrović-Njegoš.

Po drugi svetovni vojni je Črna gora postala ena od avtonomnih republik SFRJ. Po razpadu slednje 1991 je skupaj s Srbijo tvorila zadnji ostanek Jugoslavije, po padcu Slobodana Miloševića (2001) pa sta Srbija in Črna gora ustanovili že omenjeno skupno zvezno državo SČG. Sedaj je Črna gora na nedeljskem plebiscitu po 88 letih prekinitev spet pridobila status samostojne in povsem suverene države.

Sami pobudniki plebiscita tr-

kot država državljanov. Zlasti intelektualni krogi zato poudarjajo, da v primeru Črne gore ne gre za nacionalno, temveč etnično ali civilizacijsko vprašanje, torej ne za oblast kot takšno, četudi njeno osamosvajanje poteka ravno v času, ko mednarodna skupnost določa končni status Kosova in se zatika v odnosih med Srbijo in Haškimi sodiščem zaradi zavračevanja izročitve generala Ratka Mladića.

V verskem pogledu je vprašanje vsaj na zunaj bolj enostavno, ker pretežna večina prebivalstva Črne gore pripada pravoslavlju. Tradicionalno prevladujočo vlogo, tudi povezovalno, ima namreč Srbska pravoslavna cerkev. Po demokratizaciji razmer se obuja avtonomna črnogorska cerkev, ki je bila po združitvi s Srbijo leta 1918 odpravljena in ji je bilo odvzeto premoženje. Katoličanov je približno dva odstotka prebivalstva. V veliki večini gre za Hrvate na območju Boke Ko-

torske, ki je bila pod avstrijsko upravo od leta 1879 do prve svetovne vojne.

Tradicionalni zagovorniki osamosvojitve Črne gore že upajo, da se bodo kmalu odprla poslaništva tujih držav ne samo v Podgorici, temveč tudi na Cetinju, stari prestolnici. Sedaj je v Črni gori odprtih 14 konzularnih predstavništev tujih držav.

Po osamosvojitvi Črne gore od nekdanje Jugoslavije ostaja samo še Srbija, in sicer dejansko brez Kosova, katerega osamosvojitvev je samo še vprašanje časa. Črna gora ima danes nekaj nad 600 tisoč prebivalcev. Črnogorci so poseben narod, srbski po izvoru in jeziku, ki je v posebnih zgodovinskih okoliščinah razvil značilnosti avtonomne nacije.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Kadar ni družbene kontrole

Ob izbruhu nogometne afere, kjer gre očitno za zlorabo velikih razsežnosti, ni konca najrazličnejšim vprašanjem, ki si jih zastavljamo. Predvsem človek ugotavlja, kako nenavadno moč ima denar, in to prav v krogih, ki ga imajo v izobilju. Znano je, da se letni zaslužki prvega in sploh ne maloštevilnega kroga italijanskih nogometašev sučejo od enega pa do petih milijonov evrov. Na podobni višini se gibljejo prejemki upraviteljev največjih klubov, tako da ni nobenega dvoma: gre za izjemne vsote denarja, o katerih se navadnemu smrtniku niti ne sanja. In vendar.

In vendar vse to bogatim ljudem ni dovolj. Zaslužiti hočejo še več in tako prihaja do srhljivega poseganja v športne stave, do nečastnega sodelovanja sodnikov in vrha njihove organizacije in celo vrha vsedržavne nogometne zveze. Pod vprašaj so postavljeni rezultati vsaj lanskega leta, če že ne tudi letošnjega prvenstva, nedovoljeno prislužen denar se odteka v tujino. Torej denar - kadar ga je preveč - človeku povsem zavladava, zavladava kot slast ali kot droga, pri čemer se je mogoče spomniti izjave vrhunskega italijanskega nogometaša, ki se giblje v območju petih milijonov evrov čistega letnega zaslužka. Ko je ta oseba pred leti nastopila v televizijski reklam, je izjavila, da ji bo na ta način pridobljen honorar pomagal nekaj boljše živeti. Ob tem je mogoče samo osumniti, kakor se tudi velja spomniti, da o teh in podobno bogatih ljudeh zlepa ni bilo slišati, da bi se izkazali s kakšno za-

res izrazito dobrodelno akcijo, kjer bi bil že odstotek njihovega zaslužka pravo morje denarja za tiste, ki so pomoči potrebni. Narobe, obnašajo se, kot bi bili v finančni stiski oni sami, zato so pripravljeni sodelovati celo pri nezakonitih poslih, samo da bi zaslužili še več. V kolikor človeku denar usodno zavladava, prav gotovo lahko že govorimo o zasvojenosti, toda problem žal ni le zasebne narave, ampak je dosti širši: na ta način prihaja do velikega oškodovanja družbe kot skupnosti vseh in to seveda ne zgolj v materialnem, ampak toliko bolj in predvsem v moralnem smislu: stvari, v katere verjamemo in jim sledimo, so torej zlagane in kot takšne zmanjšujejo zaupanje v družbo v celoti. Tovrstno spodkopavanje preprečuje le primerna družbena kontrola. Družbena kontrola in to v vseh tistih sferah, v katerih se pretakajo ogromne količine denarja. In v kolikor te družbene kontrole ni ali pa se le občasno pojavlja ob gašenju že velikanskih požarov, tedaj je mogoče pomisliti, da je zanj, namreč za primerno družbeno kontrolo, premalo volje in politične ter moralne pokončnosti. To pomeni, da je v družbi prevladalo prepričanje, da je pač tako in se ne da ničesar storiti, predvsem pa da v takšnih razmerah zagotovo ni priporočljivo razkrivati tisto, kar je nesporno narobe. In tovrstna resignacija je izjemno zlovrata, saj bo dovoljevala zlorabe točno do trenutka, ko se bo družba končno odločila, da vendar velja bolj zdravo živeti.

Janez Povše

Mnenje

Bruselj, 9.-14. maj 2006

Moj prvi vtis, ki se je med izletom utrdil v mnenje, je bil ta, da je bil obisk Bruslja dokaj pomanjkljivo organiziran. Preden smo odpotovali, nam na primer nihče ni sporočil točnega naslova hotela. Šli smo v evropsko prestolnico, točno ne vemo, kaj nas tam čaka. Še predvsem ko so nas vlačili gor in dol po slehernem koticu Flamskega parlamenta in je vodnik zaradi različnih narodnosti skupine razlagal v treh jezikih – nemščini, angleščini in francoščini, nam je s težavo uspelo slediti njegovim besedam in vsem podrobnostim zakonodajnega procesa Flamcev. Tega res ni bilo treba, zadosti bi bilo, da bi nam na grobo opisal stavbo, vlogo te institucije in njen pomen, da bi mi drugi odšli zadovoljni z obiskom. Žal mi je bilo, da so se nam nekatere osebe pridružile za tako malo časa; nekateri so morali nekaj dni prej oditi, drugi, kot jaz, smo prišli dan pozneje, tretji pa so bili v naši družbi le nekaj ur, ker so jim pretile važnejše obveznosti. Tako je bil avtobus med raznimi premiki vedno napol prazen. Najbolj moteče pa je bilo obnašanje tistih oseb, ki jim ogledi Bruslja in sodelovanje na sejah in srečanjih niso mogli biti manj zanimivi ter se jih enostavno niso udeležili. Dve osebi sta se celo odločili, da bosta preživeli zanimiv popoldan v Amsterdamu – in res sta to brezbrizno udeležili. Dokazali sta otročjo nesramnost, a predvsem nespoštovanje do tistih, ki so jima plačali izlet in jima omogočili, da sta si v zameno za pičlo vsotico denarja ogledali Bruselj in srečali važne osebnosti evropske politike. Resnično zanimivea so bila srečanja v Evropskem Parlamentu. Vsi, ki so spregovorili, so praviloma poudarili važnost ohranjanja in podpiranja manjšinskih kultur in jezikov ter možnost umirjenega sožitja in tesne kolaboracije med vsemi evropskimi narodi.

Važno je bilo za nas spoznanje, da mi zamejci nismo edini, ki jim niso priznane nekatere od osnovnih pravic; po Evropi je vse polno manjšin, ki si prizadevajo, da bi jih dosegle. EFA te manjšinske stranke povezuje in jim daje veliko večjo vidljivost, kot če bi enostavno vsaka zase terjala od lastne države, kar ji pripada. European free Alliance je ob 25-letnici ustanovitve sprejela še nekaj novih strank.

Obrazložena nam je bila še funkcija Komisije Regij (CoR), ki predstavlja vezni element med dogajanjem na evropski ravni in regijski ravni; omogoča konstruktivni dialog, ki naj bi usklajeval potrebe EU s potrebami posameznih manjših območij. Kljub temu da nima velike politične teže – v Parlament lahko pošilja namreč samo mnenja –, se redno sestaja in razpravlja o najrazličnejših tematikah; spominja parlamentarce na stvarnost v deželah. EFA predstavlja za nas Slovence v zamejstvu upanje, da se bo nekega dne Evropski parlament končno zavedal, da manjšine obstajajo, ter spodbudil države članice in še posebej Italijo, naj uresničijo ideal enakopravnosti med narodi in olajšajo kulturno življenje manjšin.

Jurij Klanjšček

Slovenska skupnost se je udeležila kongresa stranke EFA (European Free Alliance), ki je bil v Bruslju 10. in 11. maja. Ob tej priložnosti je stranka organizirala avtobus, ki je somišljenike in prijatelje popeljal do evropske prestolnice. Po dolgi vožnji smo se (ne brez težav) nastanili v hotelu. Popoldne smo se napotili proti Evropskemu parlamentu. Udeležiti bi se morali seminarja EFA, vendar je prišlo do nesporazuma z organizatorji glede prijave tako, da smo počakali zunaj. Kasneje smo vstopili v Parlament, kjer smo se srečali z evroposlanecem Lojzetom Peterletom, ki zastopa Novo Slovenijo oz. EPP (marca je bil izvoljen za podpredsednika) v Evropskem parlamentu. Peterle nam je na kratko opisal svoje delo v Bruslju, svojo stranko, govorili pa smo tudi o nas zamejcih in o šumevcih, ki so na karticah za vstop v Parlament manjkali. V Bruslju se slovenski poslanci in njihovi tajniki počutijo dobro, do njih gledajo ostali politiki s spoštovanjem. Slovenec bo v prvem semestru leta 2008 predsednik Evropske vlade. Naša mala država se je torej uveljavila na mednarodni ravni. Leta 2007 bo kot prva med novimi članicami sprejela evro kot nacionalno denarno valuto. Tudi minister za finance RS Andrej Bajuk je po oceni revije The Banker evropski minister za finance leta. Srečanje s Peterletom smo zaključili s pozdravom, v upanju, da nas bo kmalu prišel obiskat.

V četrtek smo že jutraj šli v Parlament, kjer je imela EFA občni zbor. Vzdušje je bilo še toliko bolj slavnostno, ker so letos praznovali jubilejno 25. obletnico delovanja. Že sam vstop v hemikikel, kjer se odvijajo sestanki Evropskega parlamenta, je nekaj, kar obiskovalca močno prevzame. Dvorana je ogromna, saj se morajo tu sestajati vsi evropski poslanci, povrh pa so v hali še prostor za obiskovalce in kabine za prevajalce. Mi pa smo kot pravi politiki sedli na mesta, namenjena poslancem. Sestanek je vodila predsednica EFA, Nelly Maes. Prisotnih je bilo mnogo članov, ki so predstavljali več kot 20 strank, ki so del EFA in stranke, ki bodo v EFA kmalu vstopile. Zelo pomembno je bilo za nas Slovence, da so prav na letošnjem občnem zboru sprejeli stranko Enotna lista, ki je izbirna stranka za Koroške Slovence. Spoznali smo delovanje evropskih manjšinskih strank in se pogovorili z njihovimi člani. Nekatere stranke so nekoliko ekstremistično usmerjene, kar čudno pa se nam je zdelo, da so bili prisotni tudi zastopniki Libertà Emiliana – Nazione Emilia in Liga Fronte Veneto, ki sta izbirni stranki prebivalcev Veneta in Emilie Romagne, ki se očitno imajo za manjšino v državi... Vredno je poudariti tudi, da nemško govoreče Južne Tirolce zastopa v EFA Union für Südtirol, ne pa SVP, s katero SSK redno sodeluje (npr. na evropskih volitvah). Tirolska stranka Union ima radikalnejše cilje, misli celo na odcepitev Südtirola od Italije.

Preden se je jutranje srečanje končalo, smo se srečali z Nelly Maes. Pozdravil nas je tudi uradni zastopnik SSK v EFA, dr. Drago Štoka. Popoldne smo se srečali z evropskim poslancem Miho Brejcem, ki je podpredsednik pododbora za varnost in obrambo, član odbora za državljanske svoboščine, pravosodje in notranje zadeve ter nadomestni član odbora za zaposlovanje in socialne zadeve EU. Z njim smo se med drugim pogovarjali o vlogi Slovenije v EU, nevarnosti terorizma, problematiki "Izbrisanih", vstopu novih držav članic v EU in sodelovanju naših vojakov v mednarodnih misijah NATA in EUBG. Po srečanju z Brejcem smo se v hemikiklu udeležili sklepa občnega zbora EFA.

V četrtek smo obiskali sedež odbora regij in flamski parlament, v soboto jutraj Gent, popoldne pa smo se premaknili v Diksmuide, kjer smo si ogledali stolp, v katerem je Muzej Miru, ki hrani raznorazne eksponate iz prve svetovne vojne in predmete, ki pričajo o zgodovini Flamcev. Potovanje v Bruselj, ki ga je organizirala SSK je bilo enkratno doživetje, ki je vse prisotne obogatilo z novimi izkušnjami. Spoznali smo pripadnike drugih etničnih manjšin, politike, imeli smo tudi čas za medsebojno spoznanje. Obisk Parlamenta z občnim zborom EFA pa je bil vrhunec vsega. Slovenski skupnosti se moramo zahvaliti, ker je za nas organizirala tako konstruktiven izlet v upanju, da se bomo še kakšenkrat dobili ob takih priložnostih.

Aljoša Jarc

POGOVOR Vladimir Smrtnik

Članstvo v EFA odpira novo poglavje v zgodovini EL

Na plenarnem zasedanju organizacije EFA (European Free Alliance), o kateri smo obširno poročali na drugem mestu našega časopisa, so kot polnopravno članico sprejeli tudi Enotno listo (EL), edino slovensko stranko na avstrijskem Koroškem.

O prepletenosti manjšinske politike na lokalni ravni in njenem povezovanju na mednarodni ravni smo se pogovorili s predsednikom EL mag. Vladimirjem Smrtnikom.

Kaj pomeni za EL polnopravno članstvo v EFA?

Veliko, kajti s tem EL odpira neko novo poglavje v zgodovini svojega delovanja. Tako imamo sedaj možnost, da preko EFA neposredno vplivamo na manjšinsko politiko EU, kajti to združenje je zastopano tudi v Evropskem parlamentu. Posebej pomembno pa je za nas, da se v EFA dobro zavedajo, da bo možno ohraniti Evropo jezikov, narodov, kultur in enakopravnih regij v vsej celovitosti le tedaj, če se bo krepi politika, ki manjšinam zagotavlja čim več avtonomije znotraj držav, kjer živijo, in ki se priznava k načelom samoodločanja narodov in subsidiarnosti.

EL se že vrsto let uspešno bilateralno povezuje z drugimi manjšinskimi strankami, od SSK do SVP. Kako bi definirali doseganje obračun teh povezav oziroma možne perspektive?

Posebej pomembna za EL je tesna naveza na SSK. Kajti kot edini slovenski politični stranki v zamejstvu imata prav ti dve posebno odgovornost. Mi lahko samostojno in neodvisno definiramo to, kar je za ohranitev in razvoj slovenskih zamejskih skupnosti važno in potrebno. Tu se nam ni potrebno ozirati na direktive iz strankarskih central na Dunaju ali v Rimu. Zato je izredno pomembno, da tudi skupno nastopamo na Evropski ravni in v odnosih do naše matične domovine. To liko bolj, ker je naš skupni politični koncept, ki sloni našim močnejši neodvisnosti in auto-

Foto JMP

nomnosti manjšin, tudi koncept večine evropskih narodnih skupnosti. Prihodnost je v samostojnosti manjšinske politike in enakopravnem sodelovanju z večino, ne pa v podrejeni individualni integraciji v večinske strukture. Končno pa lahko rečem, da so prav Južni Tirolci s svojo politiko zbirne politične stranke dokazali, kako je možno voditi uspešno manjšinsko politiko. Orientirajmo se po uspešnih manjšinskih konceptih, ne po neuspešnih, ki dostikrat vodijo v asimilacijo!

Kaj pomeni tako imenovana manjšinska solidarnost v času združene Evrope? Mednarodno delovanje je za manjšinsko stranko dandanes nuja?

Brez dvoma je solidarnost med manjšinami izrednega pomena. Manjšine nikoli ne bodo večine. Stremeti pa morajo po tem, da se kljub temu uveljavijo v prostoru, kjer živijo. Polmoč pri tem je lahko tudi sodelovanje, tesno povezovanje in solidarnostna pomoč med manjšinami. Kdo bo zahteval večjo težo za manjšinske jezike znotraj EU, če ne manjšine same, kdo bo zahteval evropsko manjšinsko pravo, če ne manjšine same, kdo bo zahteval upoštevanje manjšin v novi Evropski ustavi, če ne manjšine same? Za vse to pa rabimo združenja, institucije, ki zbirajo pobude in ideje za uveljavljanje

vsega tega, kar sem omenil. In taka, zelo ugledna in možna institucija, je prav EFA.

Ali si preko članstva v združenju EFA pričakujete tudi večjo vidnost koroških vprašanj na evropski ravni - pri tem mislim predvsem na vprašanje krajevnih napisov?

No, vprašanje krajevnih napisov je na evropsko ravni dvignil predvsem deželni glavar Haider sam, ki je s svojim početjem močno zdramil evropsko javnost. Kajti tu ignorira nek politik, ki je še v EU, t.i. "Kopenhaške kriterije", ki zahtevajo upoštevanje pravic države in manjšinskih pravic od držav, ki pristopajo k EU. Seveda za to početje ni nobenega razumevanja znotraj EU. Le malo razume, da Avstrija, ki vrhu tega še predseduje EU, ni v stanju rešiti to vprašanje in je pripravljena žrtvovati svoj reno kot moderna evropska demokracija.

roška, ter vrsto drugih vprašanj, ki so v zvezi z manjšinskimi pravicami, pravno državo ali demokracijo. Prepričan sem torej, da bomo s sodelovanjem v EFA še povečali vidnost in razpoznavnost "koroškega vprašanja" na evropski ravni.

Peter Rustja

Svet slovenskih organizacij

Pozdrav Prodijevi vladi

Svet slovenskih organizacij z velikim zadovoljenjem pozdravlja imenovanje v novo Prodijevo vlado, ki jo sestavljajo stranke levega centra (katerim je SSO izrekla od vsega začetka svojo podporo) dveh vidnih tržaških političnih predstavnikov, to je Ettoreja Rosata, ki bo podtajnik v notranjem ministrstvu, ter Miloša Budina, ki je bil imenovan za podtajnika na ministrstvu za mednarodno trgovino in za splošne evropske zadeve.

Obema SSO iskreno čestita in jima želi veliko uspehov na novem odgovornem mestu v korist celotnega prebivalstva

dežele Furlanije Julijske krajine. Posebej se SSO veseli imenovanja Miloša Budina, vidnega predstavnika Slovencev v Ita-

liji, bivšega zgoniškega župana, deželnega poslanca ter senatorja na tako visoko mesto, saj gre za imenovanje člana slovenske narodne skupnosti, ki je prvič v zgodovini italijanskega parlamenta zastopana na tako visokem vladnem položaju. Gre za zgodovinsko dejstvo, ki bo neizbrisno ostalo zapisano v analih naše slovenske zamejske zgodovine.

Po obdobju liberalne in fašistične medvojne Italije, po vsem preganjanju, ki smo ga Slovenci kot taki bili deležni s strani fašističnega režima, je tako republika Italija prvič imenovala v najvišje vladno telo človeka, ki je viden član naše narodne skupnosti. To zgodovinsko dejstvo SSO iskreno pozdravlja in želi novemu podtajniku italijanske vlade veliko uspehov, saj bo to imenovanje gotovo za zgled vsem evropskim državam, ki morajo tudi v odnosih do svojih narod-

nih skupnosti in manjšin začeti razmišljati drugače, kakor so to žal delale (med njimi tudi Italija) s svojimi manjšinami in narodnimi skupnostmi v vsem povojnem obdobju.

Ob koncu pa SSO ne more mimo dejstva, da je določena nacionalistična mentaliteta žal še vedno prisotna pri nas na Tržaškem, saj bi se drugače desničarske stranke ne mogle tako silovito upreti izvolitvi Igorja Švaba, somišljenika in člana Slovenske skupnosti, na mesto predsednika tržaškega občinskega sveta.

Medtem ko SSO izreka Igorju Švabu svojo solidarnost, apelira na demokratične sile tržaškega političnega življenja, da se taki nacionalistični viziji Trsta odločno uprejo in priporočijo, da bo slovenski član naše skupnosti izvoljen na mesto, ki si ga naša slovenska narodna skupnost zaradi svoje prisotnosti v tržaškem mestu, predmestju in okolici tudi objektivno in zgodovinsko zasluži.

7. Markov sejem

Podgorska zbora v Vrbi

Nato so prisotne skupine, vseh je bilo dvanajst, iz Slovenije ter zamejske Koroške in Italije, najprej zapele po eno pesem, namesto pod lipo, kot na programu, kar v prireditvenem šotoru. Mepz Podgora se je predstavil s Prešernovo (saj smo bili v Vrbi) Vso srečo ti želim, ki jo je uglasbil Mirko Špacapan, moška pevska skupina

Akord pa s Kernjakovo Kaj pa je tebi.

Po kosilu pa je bil na sporedu osrednji del koncerta, kjer je vsaka skupina zapela še po dve pesmi. Mepz Podgora je predstavil dve Vrabčevi skladbi, Na goriškem travniku Ljubke Šorli in Po cesti gre, MoPS Akord pa Vrabčevo Jesen na Krasu in Maroltovo Soldaška. Lepa prireditev pod Karavankami, na kateri so domači obrtniki in umetniki razstavljali svoja dela, različne skupine pa se med sabo spoznavale, je tudi podgorske izletnike prepričala, da se splača iti na dolgo pot, ko dobiš prijazne in vesele prijatelje, v takem čudovitem kraju, kot je Prešernova Vrba.

V nedeljo, 30. aprila, je PD Podgora organiziralo avtobusni izlet v Vrbo, ki so se ga udeležili številni domačini in prijatelji ter seveda člani domačih zborov Podgora in Akord. Odzvali so se namreč vabilu na udeležbo na 7. Markovem Sejmu, ki ga organizirajo domači pevci moške skupine Vasovalci. Kljub slabemu in mrzlemu vremenu so Podgorci doživeli lep dan v objemu gorenjskih gozdov pod Stolom, Golico in Triglavom, v rojstni vasi dveh

velikanov, kot sta France Prešeren in svetniški kandidat škof Anton Vovk. Prireditve je potekala pod velikim šotorom. Najprej je bila sv.maša, ki jo je daroval domači župnik Berglez, s petjem pa spremljal MepZ Podgora. Pod vodstvom dr.Mirka Špacapana so Podgorci zapeli peto mašo "Za očeta Bogomira" ter nekaj velikonočnih skladb Bratuža, Vavkena in Špacapana.

Gospa Marija Sever praznovala 100 let Praznik v duhovniji sv. Ivana v Gorici

Cerkev sv. Ivana v Gorici je bila v nedeljo, 21. maja, polna, saj so se v njej zbrali številni verniki, ki so hoteli proslaviti zvesto župljanko, gospo Marijo Sever. Svoji in vsi navzoči so ji hoteli voščiti tudi v naši duhovniji, saj je prejšnji četrtek, 18. maja, dopolnila okroglih 100 let. P. Mirko Pelicon je na začetku daritve prebral pismo s posebnim blagoslovom, ki ga je gospe Mariji poslal goriški nadškof msgr. Dino De Antoni. V homiliji pa je o jubilejki povedal, da je v svojem dolgem življenju preživela marsikaj hudega; poezije, ki jih piše, pa da so na neki način izraz in sled Božjega. "Ker je najstarejša živeča ženska stara 124 let," je še povedal p. Mirko, "vam želi-

mo, da jih Vi dočakate 130!" V imenu vseh prisotnih ji je pri srčno zaželel, da bi vedno ostala čilega in zdravega duha, tik pred koncem maše pa ji je podaril uokvirjeno vezenino v podobi Matere Božje, klekljarsko delo gospe Tereze Cadez. Ves obred je doživeto spremljal krepki zbor s Kostanjevice, ki je po maši pred oltarjem zapel v čast slavljenci - gospe Mariji - kar pet Marijinih pesmi, ki so v mesecu maju prav posebno priljubljene. Rdečo vrtnico in dar ji je poklonil tudi član zbora, da je v svojem dolgem življenju preživela marsikaj hudega; poezije, ki jih piše, pa da so na neki način izraz in sled Božjega. "Ker je najstarejša živeča ženska stara 124 let," je še povedal p. Mirko, "vam želi-

Spopad civilizacij?

Človekove pravice in islam

Bralci New York Timesa so lahko v marcu prebirali reakcije na zelo zanimivo zgodbo dvajsetletne Pakistanke Ajze Parveen. Bila je pri štirinajstih letih ugrabljena in odvedena v javno hišo. Ker se ni hotela podvreči namenu, ki ga ta hiša ima, so jo pretepali in omamljali, da so jo lahko spolno izrabljali. Po šestih letih življenja v javni hiši ji je uspelo pobegniti. Vendar jo je lastnik javne hiše prijavil, češ da je njegova zakonita žena in kot taka je tudi pobegnila. Sodišče v Khampuru mora sedaj razsoditi, ali mora nazaj v javno hišo ali pa je lahko na prostosti.

Zgodba sama po sebi zasluži za evropsko civilizirani svet grajo, precej drugače pa nanjo gleda islamski po svoje tudi islamistično civilizirani svet - Dva različna pogleda dveh različnih kultur! - Če bi islam ali tudi javno hišo zapustil duševno moten človek, ni po ortodoksnem islamskem mišljenju nobena škoda. Če pa to naredi nekdo, ki ga imajo za normalnega, potem pa zapade po islamskem pravu v sodni postopek, ki ga lahko stane celo

življenje. Takšni primeri nam dovolj jasno kažejo, kako nemočna je civilizirana Evropa pa tudi ves civilizirani svet, ko gre za zaščito

osebne in osnovne človekove pravice. Ta pravna in tudi človeško dostojanstvena nemoč je predvsem v ogromnih vsotah denarja, ki se v islamističnih državah pretakajo pri določanju sloju in ta kroji pravico in ima tudi glavno besedo pri ortodoksosti v islamu. Ob vsem tem se ponovno zastavlja vprašanje: "Kaj pri

takšnih primerih mislijo islamski izobraženci? Ima islam sploh ljudi, ki jih lahko imenujemo po evropskem pojmovanju - izobražence?" O tem se še vedno precej piše in se razpravlja. Malokdo si upa trditi, da med mu-

blemi ni v tihi večini muslimanov, ampak v nedejavni manjšini muslimanskih izobražencev, ki se vedno znova izenačujejo z islamizmom in z antiimperializmom, medtem ko v ekstremnem islamizmu ne prepoznajo ekstremne oblike fašizma, ki ga na žalost goji tretji svet!" Ugotovitev je pomembna, vendar kot musliman pozablja, da se vsi islamski izobraženci, ki se izobražujejo na islamskih univerzah, srečujejo s posebno izobrazbo pa tudi vzgojo, ki temelji na ortodoksnem islamu. To dvojje pa ne zaznamuje samo njihovega poznanja islama, ampak je v njih ukoreninjeno tudi v načinu življenja in mišljenja, ker oboje izvira iz takšnega poznanja islama, takšnega, kot so ga oni spoznali v času izobrazbe.

Vse to je povprečnemu zahodnemu izobražencu neznano, zato si o islamu in o muslimanih velikokrat ne more ustvariti realne slike in pri razgovorih zapade v mišljenja, ki jih oblikujejo mediji, ki so zopet pod določenim pritiskom, takšnim ali drugačnim. Tu pa so še novinarji, ki o islamu vedo zelo malo in velikokrat marsikaj napišejo pomanjkljivo ali pa zgrešeno.

Ambrož Kodolja

Kratke

Peš romanje v tri svetišča

Peš romanje v tri svetišča je zanimiva čezmejna pobuda, saj povezuje tri Marijina božjepotna svetišča, ki so v preteklosti privabljala Slovence, Italijane in Furlane: Stara Gora (Castelmonte) - Marijino Celje (Lig nad Kanalom) - Sveta Gora. Ob sklepu bo maša na Sveti gori pri Gorici v nedeljo, 28. maja, ko se bodo udeleženci peš romanja pridružili romanju dveh Goric (glej naslednje sporočilo). Organizira: čezmejno Društvo M.O.S.T. Inf.: 041/386-978 (Ljubo Bekš - po 18.00); +3403711996 (Kazimir Černic - popoldne); +3494332975 (Matjaž Pintar).

19. romanje obeh Goric

V nedeljo, 28. maja, bo na Sveti Gori pri Gorici v romarski cerkvi (baziliki) Marijinega vnebovzeta ob 16. uri maša ob tradicionalnem romanju dveh Goric. Somaševanje vodita: goriški nadškof Dino De Antoni in koprski škof Metod Pirih. Bogoslužje poteka v slovenskem, italijanskem in furlanskem jeziku. Več informacij Vinko Paljk, župnik v Solkanu.

Blagoslov doprsnega kipa msgr. Vinka Kobala ob peti obletnici smrti

V nedeljo, 28. maja, bo v Godoviču ob 17. uri slavnostna akademija o Vinku Kobalu. Blagoslov njegovega doprsnega kipa bo pred cerkvijo sv. Urbana v Godoviču. Kip bo blagoslovil koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak. Hkrati bo to srečanje vseh, ki jih je združeval Vinko Kobal, in gibanja POT, ki praznuje 40-letnico.

GOSPODOV VNEBOHOD

Apd 1, 1-11; Ps 46; Ef 1, 17-23; Mr 16, 15-20

Evangelist, zdravnik Luka, je spisal poleg Evangelija tudi Apostolska dela. V njih poroča o začetkih Cerkve. Rodil jo je Jezus na križu na Golgoti. Razvijati pa se je začela v široko zasnovano misijonsko oznanilo o Jezusu zlasti po delovanju in učenju apostola Pavla, čeprav je prvi zamah dal apostol Peter s krstom in oznanilom evangelija pogani, stotniku Korneliju.

Antiohija postane središče misijonskega širjenja Božje besede med pagani. To bo apostol Pavel z vso vneto in pogumom ter velikim trpljenjem uresničeval.

Z Jezusovim vnebohodom je konec Jezusove zgodovine, ker se je začela nova doba, doba misijona, doba oznanjevanja. Vnebohod so v prvi Cerkvi obhajali na Veliko noč, ker je vstajenje odhod k Očetu, odhod v nebesa. Edinole evangelist Luka poroča o Jezusovem vnebohodu kot dogodku, ki je raličen od

vstajenja. Omenja pa Jezusova prikazovanja skozi štirideset dni, ki jih je posvetil oznanjevanju in utrjevanju Božjega kraljestva.

V prvem današnjem berilu se izrecno poudarja, da je Jezus najprej delal, nato učil (Apd 1, 1). "Se prej je apostolom, ki si jih je bil izbral, dal naročila po Svetem Duhu... Z mnogimi znamenji jim je dokazoval, da živi" (v. 2-3).

Spomnil jih je na obljubo Svetega Duha, saj je vse na Jezusu vodilo v prejem Svetega Duha. Postali bodo Jezusove priče po domovini in po celem svetu, kar se bo uresničilo samo v moči Svetega Duha (v. 4-11).

Apostoli so še vedno mislili o posvetnem kraljestvu, Jezus jih pa poučuje o Božjem kraljestvu. To bodo razumeli šele ob preganjanju in v trpljenju. Jezus je na veliki petek mirno povedal Pilatu: "Moje kraljestvo ni od tega sveta" (Jn 18, 36). Ljudje pa imajo rajši brezpravnega človeka, razbojnika Barabo kot miroljubnega Jezusa.

Ta svet lahko daje kratkotrajno, začasno veselje. Jezus pa govori, že v Stari zavezi, tudi v današnjem psalmu, o sreči, ki suvereno vlada samo v Božjem svetu. Premagala je namreč in uničila vse sovražnike, kot zadnjega smrt (1 Kor 15, 26).

Poziva vsa ljudstva, nej ploskajo z rokami, naj vzklikajo Bogu z glasom vriskanja! Bog se je vzdignil med vzklikanjem, Gospod med donenjem roga. Prepevajte Bogu, prepevajte. Zakaj Bog je kralj vse zemlje (Ps 46, 2-9).

Pismo Efežanom poudarja vero v Očetovo silno moč, ki jo je izkazal zlasti s tem, da je Jezusa obudil od mrtvih in ga posadil na svojo desnico v nebesih, nad vsakršno vladarstvo in oblast, nad vsakršno silo in gospostvo ter nad vsakršno ime, ki se ne imenuje samo na tem svetu, temveč tudi v prihodnjem. In vse je položil pod njegove noge (Ef 19-22).

Jezusov vnebohod je torej eno samo zmagoslavje. Zaradi tega se z neizmernim zaupanjem obračamo k Bogu, saj je vse ustvaril za nas, da bi mi postali Božji otroci.

Evangelist Marko izrecno poudarja nevero apostolov in učencev, ki ne verjamejo v Jezusovo vstajenje. Temu se ne smemo čuditi, kajti vstajenje od mrtvih je najtrši oreh za človeka, ker gleda vsak dan pred seboj minevanje, umiranje in smrt.

Jezus prepričuje svoje apostole in druge najprej tako, da se jim prikazuje. Čeprav vzbudi pri že-

nah, pa tudi pri drugih, najprej strah, češ da vidiijo duha. Žene so vse prestrašene. Trepetale so in bile vse iz sebe (Mr 16, 8). Luka omenja dva učenca, ki sta šla iz Jeruzalema domov v okolico Emavs, popolnoma razočarana. Toda Jezus se jima je dal spoznati po lomljenju kruha (Lk 24, 30-31). A tudi njima niso verjeli, ko sta se vrnila. Tudi enajsteri niso verjeli, ko se jim je prikazal.

Toda Jezus graja njihovo nevero in trdosrčnost, ker niso verjeli tistim, ki so ga videli obujenega. In prav tem nevernežem, ki prihajajo le počasi k veri v vstajenje, naloži Jezus delo oznanjevanja vstajenja. Bodo celo priče vstajenja. Toda vse to dokazuje, da bo vse oznanjevanje in pričevanje delo Svetega Duha. Jezus po jim zaupa, kajti vidi že vnaprej, kako bodo po trpljenju in zvestobi do konca zrasli v priče, vredne vstajenja.

Zaključek Markovega evangelija pripíše celo, da bo Gospod z njimi sodeloval ter besedo potrjeval z znamenji, ki so jih spremljala (Mr 16, 14-20). Reševali bodo ljudi demonov. Bolnikom bodo vračali zdravje.

Prosimo za vero v Jezusovo trajno navzočnost v nas in v svetu, saj sam pravi: "Jaz sem z vami vse dni do konca sveta (Mt 28, 20).

Razglasitev nove slovenske škofije

Nova celjska škofija bo imela enajst dekanij in štiri naddekanate

Na Glavnem trgu v Celju je v nedeljo, 21. maja, potekala slovesnost ob razglasitvi nove škofije in umestitvi njene škofa Antona Stresa. Pismo sv. očeta Benedikta XVI., s katerim je škofija ustanovljena, je - kot poroča STA - v mesto prinesel apostolski nuncij Santos Abril y Castello, prebral pa ga je celjski opat Marjan Jezernik. V pismu piše, da sv. oče ustanavlja novo škofijo v Celju, za njenega škofa pa imenuje pomožnega škofa mariborske škofije Stresa. Za stolnico celjske škofije je izbrana cerkev sv. Danijela v Novi vasi. Ob začetku slovesnosti, na kateri so bili navzoči predstavniki političnega, gospodarskega in cerkvenega življenja v Sloveniji, so se najprej predstavili vsi štirje naddekanati, ki sestavljajo celjsko škofijo. Mašo je vodil mariborski škof in metropolit Franc Kramberger, po voščilih in čestitkah pa je vodenje maše prevzel Stres. Pri darovanju Stresa kot novega celjskega škofa, ki mu je škofovski palico izročil Kramberger, so sodelovali zastopniki vseh štirih naddeka-

natov iz celjske škofije. Kramberger je povedal, da je Celje častljivo mesto v slovenski zgodovini, pred 160 leti pa je

to mesto zaznamoval blaženi škof Anton Martin Slomšek, ki je v Celje prišel kot opat. Po Krambergerjevem mnenju si častljivo mesto zasluži škofijo, na njenem območju pa se je med drugo svetovno vojno in po njej rodilo tisoče in tisoče mučnikov, ki so izkazali ljubezen do svoje domovine. "Morda bo poslanstvo te škofije sprava, ki prav v celjski škofiji ima slovenske dimenzije," je še dejal Kramberger. Na slovesni razglasitvi nove škofije je sodeloval tudi ljubljanski nadškof in metropolit Ajoz Uran, ki je izrekel pozdrav miru. Stres pa je dejal, da se v tem zgodovini-

skem trenutku, ko Celje po 1400 letih ponovno postaja škofijsko mesto, poraja zavest, da sta tu živela dva velika svetnika: sv. Maksimilijan Celjski in bl. Slomšek. Poudaril je tudi tri temeljne drže, iz katerih bodo izhajala dejanja škofije v prihodnosti, oz. se je zavzel za zaupanje, sodelovanje in veselje. Stres se je odločil, da v svoj grb, na katerem piše Vse za evangelij, vključi tri celjske zvezde in ladjico, vrisana je tudi velikonočnica. Tri zvezde, ki po Stresovih besedah svetijo v temni noči in ne na modrem nebu, so simboli treh temeljnih krščanskih vrednot: vere, upanja in ljubezni. Ladjica simbolizira Cerkev, življenje, rešitev in upanje. Velikonočnica, ki raste le na območju celjske škofije, pa spominja na Veliko noč. Celje je tako po 1400 letih ponovno postalo škofijsko mesto. Začasni sedež nove škofije je na Prešernovi ulici v Celju, škofija pa ima 11 dekanij in štiri naddekanate - celjskega, kozjanskega, savskega in savinjskega šaleškega. V škofiji, ki je tretja največja v Sloveniji, je tudi 112 župnij, prebivalcev je 287.529, med njimi je 235.367 katoličanov, duhovnikov je 105, redovnikov in redovnic pa 44. Lokalne skupnosti na Celjskem so v preteklosti večkrat dale pobudo za ustano-

vitev škofije. Željo po škofiji so bili v 15. stoletju izkazali tudi Celjski grofje, vendar neuspešno. Drugi poskus, da Celje dobi škofijo, pa se je zgodil sredi 19. stoletja, ko je Slomšek po prevzemu Lavanjske škofije iskal za škofijo novo središče, vendar so se takratne cerkvene oblasti odločile, da bo sedež škofije v Mariboru in ne v Celju. "Ustanovitev novih škofij v Sloveniji in preusmeritev cerkvenega pejzaža je dogodek, katerega pomembnost bomo izmerili čez nekaj desetletij," je komentiral Stres. Po njegovem mnenju bo celjska škofija do 1. septembra letos predvidoma uredila vso infrastrukturo in pridobila status pravne osebe, do takrat pa bodo vse zadeve, ki se nanašajo na škofijo, opravljali v okviru mariborske nadškofije. Tudi po oceni celjskega podžupana Marka Zidanška si Celje kot tretje največje slovensko mesto s precej obsežnim gravitacijskim zaledjem zasluži, da ima svojo škofijo.

Tradicionalni pomladni izlet

Združeni zbor ZCPZ poromal v Marijino Celje in na Sveto Goro

Z nekaj let prireja ZCPZ za pevce združenega zbora zveze, sredi pomladi, krajši romarski izlet razvedrilnega, obenem tudi poučnega značaja; z odkrivanjem znanih in manj znanih krajev in cerkva bližnje okolice. Letos so se odločili poromati v manj obiskano svetišče Marijino Celje v Ligo nad Kanalom, nato pa še Sveto Goro pri Gorici, kjer je zbor tudi sodeloval pri sv. maši. Lepo in sončno je bilo 7. t.m., ko je avtobus odpeljal izpred cerkve v Bazovici proti Opčinam in naprej po vaseh zahodnega Krasa. V vsakem kraju so čakali pevci združenega zbora zveze, vse do Sesljana, kjer so še zadnji vstopili na avtobus, ki je nato nadaljeval pot proti Gorici. Veselo vzdušje je prevladovalo, ko je zapeljal po soški dolini, obdani z bujnim zelenjem ob smaragdno zeleni Soči, ki je leno valila svoje vode k izlivu v

Tržaški zaliv. V Kanalu, preko mosta, se je začel strmo vzpenjati po poti, proti vasi Lig. Tu je bilo potrebno izstopiti in nadaljevati peš do cerkve vrh hriba. Pri odprtih vratih je romarje pričakala prijaz-

svečena Sv. Zenonu. Po zaslugi Andreja Blažiča, rojaka iz Kostanjevice pri Ligi, ki je služboval v samostanu redovnic salezijank na Dunaju, je prišlo najprej do vzpostavitve samostojnega

Marijinega kipa iz največjega srednjeevropskega Marijinega svetišča Marizell na avstrijskem Štajerskem v to cerkev. Od tedaj naprej imenujejo to svetišče Marija Cel. Za izpeljavo vsega tega si je največ prizadeval prav Andrej Blažič, kateremu gre zasluga za to romarsko cerkev. V polnem sijaju je novo svetišče zažarelo, ko so vanj prenesli leta 1786 veliki "Svetogorski" oltar, ki so ga kupili, potem ko je cesar Jožef II. zbral obnem z drugimi božjimi potmi in samostani tudi Sveto Goro. Kot zanimivost je navedla skoraj neverjetno dejstvo, da ne v prvi in niti v drugi svetovni vojni ta cerkev ni bila poškodovana. Po tem bežnem sprehodu skozi zgodovino tega svetišča so se pevci poslovili z Marijino pesmijo "Že pada mrak v dolino" in nadaljevali pot proti Sveti Gori, kjer so imeli sv. mašo. V čast svetogorski Kraljici so s kora zadonele skladbe Vinka Vodopivca, Antona Foersterja in Franceta Cigana pod vodstvom zborovodje Edija Raceta, ob orgelski spremljavi Iztoka Cergola. Izletniško-romarski dan se je zaključil s prijetno družabnostjo v Plavah ob Soči.

Pavel Vidau

Foto I. Švob

na organistka te cerkve Metoda Humar, ki je nato kot dobra poznavalka kraja z besedo popeljala prisotne skozi zgodovino tega svetišča. Prva omemba te cerkve je iz leta 1325, ko je bila še po-

vikarjata leta 1757. Nato je na praznik Marijinega imena 12. septembra 1761 s privoljenjem priorja svetišča v Marizell, goriškega nadškofa in kanalskega župnika, bila prenesena, kopija

Kratke

V Angoli zaradi kolere umrlo več kot tisoč ljudi

Zaradi epidemije kolere, ki se že enajst tednov širi po Angoli, je po dosedanjih podatkih življenje izgubilo več kot tisoč ljudi, več kot 25.000 ljudi pa je zbolelo za to boleznijo, so sporočili iz urada Svetovne organizacije za zdravje (WHO) v angolski prestolnici Luanda, poroča francoska tiskovna agencija AFP. Izbruh epidemije so odkrili v enem od okrožij glavnega mesta, ki ga je bolezen tudi najhuje prizadela. V Luandi je do sedaj umrlo 197 ljudi, zbolelo pa je več kot 13.000 ljudi.

Bolezen je prizadela deset od 18 provinc v državi. V Angoli je 27-letna vojna, ki se je končala leta 2002, prizadela delovanje državnega zdravstvenega sistema, kar se pozna tudi pri zdravljenju kolere, poroča AFP.

Pobuda ob svetovnem dnevu družine

Ob svetovnem dnevu družine so se pri škofijski karitas Koper odločili, da letošnje, XII. mednarodno likovno kolonijo z naslovom Umetniki za Karitas posvetijo družinam. Kolonija bo potekala pod geslom: Naredite iz vašega doma in vaše družine drugi Nazaret, kjer vladajo ljubezen, mir, veselje in edinost, kajti ljubezen se začne doma. Z izkupičkom prodanih likovnih del bodo ustanovili sklad Nazareška hišica, ki bo namenjen predvsem pomoči mladim družinam pri reševanju stanovanjske problematike, pa tudi drugim oblikam pomoči. V ta namen sta se na Sinjem vrhu nad Ajdovščino ravnatelj škofijske karitas Koper, Matej Kobal, in voditeljica projekta Umetniki za karitas, Jožica Ličen, srečala s člani strokovnega sveta kolonije, ki ga sestavljajo Anamarija Stibilj Šajn, Silva in Azad Karim, Irena Mislej, Mira Ličen Krmpotič, Jože Bartolj, Tone Seifert in Lucijan Bratuž. Sprejeli so Pravilnik kolonije ter se dogovorili o vseh podrobnostih, povezanih z letošnjim projektom. Določili so, da bo kolonija potekala od 14. do 18. avgusta 2006 ter da bo na njej sodelovalo osem priznanih likovnih ustvarjalcev iz Slovenije in dva iz Avstrije. Škofijska karitas Koper že sedaj materialno in finančno pomaga več kot 1000 družinam na Primorskem, poleg tega pa razvijajo tudi druge programe vzgojne in svetovalne pomoči. Vse več prošenj za pomoč - predvsem s strani mladih družin - pri reševanju stanovanjske problematike je narekovalo potrebo po ustanovitvi sklada. Pri Karitas so prepričani, da se bodo zgledu umetnikov pridružili tudi drugi darovalci in bo sklad Nazareška hišica sposoben nuditi pomoč družinam, ki jo resnično potrebujejo. Za dodatne informacije sta vam na voljo ga. Jožica Ličen, namestnica ravnateljice škofijske karitas Koper, GSM 041/429 713 in mag. Božo Rustja, tiskovni predstavnik koprške škofije, tel. 05/611 72 20.

Jožica Ličen (foto JMP)

Pomožni sarajevski škof na obisku v Gorici

Goriška publika je imela edinstveno priložnost, da lahko poslušajo pričevanje pomožnega sarajevskega škofa, ki je govoril o stanju v svoji državi in specifično v Sarajevu po desetih letih od podpisa Daytonskega sporazuma. Leta '95 je to pomenilo konec vojne in nastanek nove federalne ureditve Bosne in Hercegovine, vendar do pravega miru še ni prišlo. Sarajevski gost Pero Sudar je prišel v Gorico na povabilo krajevne Karitas in njenega odgovornega Ruggera Di Piazze. Ni štedil s podatki in prikazovanjem stvarnosti, kakršna pač je, s hudo gospodarsko krizo, brezposelnostjo, ki zajema uradno 48% prebivalstva, in prisotnostjo kriminala, ki ga prej ni bilo. Povedal pa je tudi, da predstavlja največje zlo, ki ga je naredila štiriletna vojna, predvsem duhovno uničenje in izničenje tistega spleta družbenih in etnično-jezikovnih vezi sožitja, zaradi katerih bi lahko Sarajevo bil tudi model za celotno Evropo. V obdobju, ko je na dnevnem redu iskanje ravnotežij v multietnični družbi, bi lahko sarajevski primer v marsičem pomagal, vendar vojna je vse uničila in potrebno je začeti znova. Nekaj pozitivnega se sicer premika v predelu, ki ga upravljajo Hrvati in Muslimani, saj se je na svoje domove vrnilo kar 80% beguncev, vendar katastrofalno gospodarsko stanje onemogoča družinam in sami državi, da bi verjela v prihodnost in razvojne perspektive. In etnična trenja danes črpajo svojo moč ravno v nelagodju ljudi, ki se čutijo nemočne v tako težki situaciji.

Kratke

Komigo / Smešni utrinki iz vsakdana

Trijezični festival komičnega gledališča, Komigo, v organizaciji goriškega Kulturnega doma in mnogih drugih slovenskih ter italijanskih ustanov, se je na svojem četrtem gledališkem večeru 8. maja pomudil pri furlanski dramski ustvarjalnosti. V goste je namreč - tretje leto zapored - prišla kabaretna skupina Trigeminus iz Manzana z lepljenko treh bolj ali manj duhovitih skečev v mešanici furlanskega jezika, narečja in italijanščine pod naslovom Cabaret furlan. Odrski trio sestavljajo sestra in brat, Mara in Bruno Bergamasco, ter starosta Lauro Moja, ki neprekinjeno nastopajo od leta 1999 v naši deželi in tudi izven nje. Ko prestopijo meje domačih krajev, jezikovno priredijo svoje drobne prizore, ki jih sami sestavljajo in skupinsko tudi zrežirajo. Snov zanje črpajo iz neusahljivih virov vsakdanjika preprostih ljudi, ki se jim pač marsikaj dogodi. Smešnost vselej prikriva tudi grenke kapljice pelina, ki jih je kar precej v krhki kupici našega življenja. Ob taki prikriti grenkobi smo se lahko malce nasmejali, ko so nam furlanski igralci prikazali, kako starejši domačin s kar grobo, zafrkljivo ironijo odgovarja na vprašanja zakonskega para, ki ne najde prave poti do bližnjega mesta. Iz drugega prizorčka smo izvedeli, kaj vsega lahko ušpičita dva betežna starčka, ko je njuna varuška-nečakinja odsotna, iz tretjega pa, kako flegmatičen mož čisto mirno sprejme smrt svoje žene, ki jo ob razburjenju zaradi prazne plinske jeklenke spravi s sveta napad astme.

Divji prašiči ogrožajo okolico Podgore

Divji prašiči spet ogrožajo ozemlje Podgore, zato je predsednik krajevnega skupnosti Walter Bandelli obiskal najprej polkovnika občinskih redarjev Franca Stacula, nato pa še kvestorja Emilia Rocca. Živali se brez strahu približujejo prebivalcem ob parku, ki se razprostira pred nekdanjo osnovno šolo v Podgori. Bandelli je poudaril, da se že vrsto let ponavlja ta problem, ki pa je danes dobil že nevarne razsežnosti.

Osnovna šola na Plešivem

Poslopje, v katerem ima sedež slovenska osnovna šola Ludvik Zorzut na Plešivem, potrebuje vrsto vzdrževalnih del. Na to opozarjata tamkajšnje učno osebje in tudi odbor staršev. Poleg nekaterih nujnih tehničnih popravil in posodobitev je potrebno prostore prilagoditi vedno večjemu številu vpisanih otrok. Omenjena dela bi torej morala steči med poletjem in se zaključiti pred pričetkom novega šolskega leta. Problem je takoj vzel na znanje deželni svetnik Mirko Špacapan. Posegel je pri krminskem županu Cucutu in mu predstavil najbolj kritične točke, ki zadevajo slovensko šolo. Najbolj pereč problem predstavlja gotovo ogrevanje, ki ne deluje pravilno in je vsekakor neustrezno za pravilno gretje učilnic; to je prisililo osebje, da je moralo preteklo zimo izmenično zapirati grelce v določenih razredih, zato da je prišla gorkota do drugih učilnic. Cucut je Špacapanu zagotovil, da bo že čimprej naročil tehnični pregled, nakar bo krminska občina vsekakor ukrepala v mejah svojih finančnih zmogljivosti in v skladu s politiko šolskih stavb za naslednja leta.

Knjiga o Kraljici Krasi

Kraljica Krasa je vse do lanskega poletja ohranila sloves najlepše in najdaljše jame na Doberdobskem Krasu. Avgusta lani pa je dobila dvojčico, Alexovo jamo, v katero so jamarji pravzaprav šele vstopili, čaka pa jih ogromno raziskovalnega dela na različnih področjih. Da odkritju sledi dolgo raziskovanje, govori tudi najnovejša publikacija jamarskega kluba Kraških krtov o Kraljici Krasi, ki je izšla pred kratkim s prispevkom Fundacije Goriške hranilnice. Knjigo bodo predstavili v soboto, 27. maja, na sedežu Kulturnega društva Jezero v Doberdobi s pričetkom ob 20.30. Knjiga Kraljica Krasa - Geologija, favna in didaktični utrinki o biseru Doberdobskega Krasa je v celoti dvojezična. Prinaša prispevke Marca Bruzzechesseja, Graziana Canciana, Fabia Stocha in Gianfranca Tomasina. Povedati velja, da je bilo o "lepotici" doslej napisanega že veliko, vendar je najnovejša publikacija specifična, predvsem pa javnost seznanja z nekaterimi novimi ugotovitvami o jamski favni in geologiji. Kraljico Krasa so domači jamarji odkrili pred skoraj 35 leti. Odkritje je pomenilo za takrat mlado društvo izreden zagon. V naslednjih nekaj letih so jamarji prav v neposredni bližini Kraljice zgradili jamarski dom, ki so ga od takrat dvakrat prenavljali in ki je tudi danes, bolj kakor kdajkoli prej, središče društvene dejavnosti. Predstavitve knjige bo tudi priložnost za ogled dokumentarca, ki sta ga o Kraljici Krasi in Alexovi jami pripravila Srečko Vižintin in Alex Visintin.

75-letnica šole za bolničarje

V soboto, 27. maja, bo potekala 75. obletnica ustanovitve goriškega zavoda in nekdanje šole za bolničarje v ulici Vittorio Veneto 185. Ob 9.30 bo v ul. Della Barca svečano odprtje proslave, ob 10.30 pa okrogla miza na temo "75. obletnica, preteklost in prihodnost". Jutranji del proslave se bo končal ob 13. uri. Ob 14.30 bo v prostorih nekdanje šole odprtje fotografske razstave, ki govori o zgodovini šole. Ta je nastala leta 1931 pod vodstvom sester Božje Previdnosti. Šola je uspešno delovala do 1997. leta, ko je bolničarska izobrazba prešla na akademsko raven. V Gorici je diplomiralo skupno 2993 bolničarjev. Delovanje šole je bilo pomembno ne le za goriško pokrajino, temveč tudi za širše območje. Kot poudarja s. Stefania Santor, bo slavje tudi priložnost za razmislek o spremembah, ki jih je doživel bolničarski poklic. Današnja univerzitetna izobrazba temelji na tehničnem znanju, nekdanja pa je poudarjala krščansko sočutje in spoštovanje do bolnika. Sedaj tega, žal, mnogokrat ni več. Proslava se bo končala ob 16.30 z mašo, ki jo bo vodil nadškof.

Občni zbor društva Mladinski dom, ki spremlja srednješolsko mladino v Alojzijevišču

"Mladinski dom je uspel, ker smo pobudniki verjeli vanj!"

Goriško društvo Mladinski dom gleda v prihodnost. Nastalo je, ker je nekaj posameznikov želelo kaj narediti na socialnem področju za našo skupnost v Gorici. Društvo že dve leti oblikuje mlade rodove v slovenskem duhu in s tem tudi trdne temelje naši skupnosti. Njegovi člani so na občnem zboru v petek, 19. maja, v prostorih Doma Franc Močnik z zadovoljstvom ugotovili, da so doseženi rezultati dobri, obenem pa so si ob analizi zmoglosti zastavili nove, ambiciozne cilje.

Predsednik občnega zbora Bernard Špacapan je uvodoma poudaril, da je Mladinski dom nastal, ker je med starši nastala želja in potreba po taki strukturi, ki bi skrbela za popoldansko varstvo in spremljanje srednješolske mladine. Predsednik društva Peter Černic je v svojem poročilu povedal, da MD skuša uresničevati smernice programske konference dveh krovnih organizacij, ki sta pred nekaj leti opozorili, da je v zamejstvu slabo krito področje sociale. Za novi projekt je kmalu postal "občutljiv sogovornik" Svet slovenskih organizacij, v veliko oporo pa so bili tudi Mirko Špacapan, Skupnost družin Sončnica in Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. V dogovoru s sestrami iz Zavoda sv. Družine so kmalu dobili v najem stavbo Alojzijevišča, ki je pred nekaj desetletji že imela podobno poslanstvo. Černic se je na poseben način zahvalil Andreju Fajtu ter ravnatelju in blagajniku društva Mauru Lebanu, ki sta prostore uredila, da je projekt lahko startal. Problem prevoza gojencev pa so učinkovito rešili v sodelovanju z občino Števerjan. Do zamisli je prišlo, je razčlenil Černic, ker je obstajalo povpraševanje, ker so želeli vsaj idealno nadaljevati formativno izkušnjo Alojzijevišča in, ne nazadnje zato, ker je v slovenskih šolah v Gorici približno 40% otrok iz mešanih zakonov, zaradi česar postaja vse bolj nujno nuditi študentom slovensko okolje, kjer bi se utrjevalo znanje materne jezika. "Zapolnili smo vrzel," je povedal Černic, saj so postavili temelje strukturi, ki

Foto DPD

lahko nudi družinam strokovno in kakovostno pomoč. "Danes je na Goriškem 20 otrok več, ki v popoldanskih urah goji slovenski jezik v slovenski strukturi ob strokovni pomoči." Člani odbora si prizadevajo za psihopedagoško in logopedsko službo. Počasi se oblikuje tudi notranja struktura društva, čeprav, je dodal predsednik, še nimajo ustrezne ekonomske stabilnosti, da bi uslužbencem zagotovili trajno zaposlitev. Pri dobiti želijo še nove člane in podpornike, da bodo - tudi v sodelovanju s starši - še učinkovitejši. Sploh bi bilo pametno, ko bi racionalizirali in skupno uskladili sinergije z vsemi društvi in dejavniki, ki imajo opraviti z vzgojo mladih, je še podčrtal Černic. V prihodnosti bi želeli utrditi kakovost ponudb, pomisliti pa bi morali tudi na spodbujanje organizacije podobnih izkušenj drugod v pokrajini, saj je potreb veliko. Deželni svetnik Mirko Špacapan je poudaril, da je pobudo rad podprl, ker so pri njej dejavni ljudje, ki z dobro voljo in plemenitostjo mislijo na druge in na prihodnje rodove. Mauro

Leban je prebral pismo Zorka Pelikana z Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je pohvalil "zavzetost, vztrajnost in predanost" članov odbora MD. Predsednik SSO za Goriško Janez Povše je poudaril, da sta bila SSO in SSK pogonski motor, ki je omogočil, da se je projekt tako razvil. Števerjanski župan Hadrijan Corsi je povedal, da SSK ne bi mogla ostati pasivna pred takim izzivom, saj je vzgoja izredno pomembna. Predsednik SSO Drago Štoka je omenil, da smo v naši narodnostni skupnosti vsi nekam nasičeni politike, saj se komunicira v časopisju vsak dan vrstijo kot po tekočem traku; tudi s kulturo smo dobro napolnili naš prostor, prav tako s športom. "Luknje so v našem delovanju na področju sociale in mladinske stvarnosti." Krovni organizaciji, je še povedal Štoka, in še posebno SSO imata pred sabo še veliko dela, saj bi lahko pomislili tudi na problematiko ostarelih, handikapiranih in na nevarnost mamil. V imenu SZ Soča je prisotne spodbudil k nadaljnjemu delu Benjamin Černic, v imenu SZ Olympia pa Andrej Vogrič. Med navzočimi je prišla na dan tudi misel na večje sodelovanje z župnijami, na skupne pobude, predavanja in, zakaj ne, tudi jasli.

Mauro Leban je nato v tajniškem in blagajniškem poročilu prikazal etape nastanka in razvoja Mladinskega doma, ki kot neprofitno društvo sloni na krščanstvu in slovenstvu. "Projekt je uspel, ker smo pobudniki verjeli vanj." V zadnjem letu je bilo društvo deležno novih spodbud; njegovo delovanje sta približala spoznala funkcionarja slovenske vlade, ki je z izrednim prispevkom omogočila nakup kombija. V vsem tem času so se zvrstila tudi razna predavanja in tečaji, izboljšala se je strokovna ponudba. Živi, upravni in organizacijski stroški so še vedno visoki, saj mesečnine krijejo samo njihov 20-25% delež. V pripravi so zato nove dejavnosti, ki bi lahko okrepile zmogljivosti blagajne, pa tudi nove pobude, zamisli in delavnice; posebno zadovoljni so člani MD, ker bodo imeli v naslednjem šolskem letu enkrat mesečno na razpolago psihoterapevta Bogdana Zorža.

DD

Predstavitve v Državni knjižnici

Sardinci v italijanskem prevodu

Dne 19. maja je bila v Državni knjižnici predstavitev italijanskega prevoda knjige Sardinci, ki je izšla pri Goriški Mohorjevi družbi leta 2000. Avtorica Dorica Makuc je znana po pomembnih delih iz naše polpretekle zgodovine, zlasti o usodi primorskih ljudi v prvi polovici 20. stoletja (npr. Aleksandrinke, In gnojili boste nemško zemljo, Primorska dekleta v Nemčijo gredo). Sardinci v italijanskem prevodu Laure Sgubin in Luise Vignini imajo podnaslov Battaglioni speciali in Sardegna. Knjigi je napisal krajšo spremno besedo raziskovalec medvojnih taborišč na italijanskem ozemlju Carlo Spartaco Capogreco, med drugim avtor dela I campi del Duce. Italijanski prevod Sardincev so omogočile tri sekcije ANPI-VZPI

(Sovodnje, Gorica, Štandrez), Kulturno društvo Skala-Gabrje, Občina Sovodnje ob Soči in dva naša tukajšnja bančna zavoda. Na predstavitvi sta o delu in o avtorici govorila msgr. Oskar Simčič, ki je nakazal tudi vsebine drugih avtoričinih del, in zgodovinar Jože Pirjevec, ki je sodeloval že na prvi odmevni predstavitvi v Trzinu in ki je zgodovinsko uokviril delo, pri tem pa poudaril pomen osebnih pričevanj ljudi, ki so sami doživljali tiste čase. Spregovoril je tudi Bernard Florenin, eden od pobudnikov in urednik te izdaje. Nazadnje je o svojem delu povedala marsikaj zanimivega še avtorica. Italijanski prevod Sardincev naj bi tudi med našimi sosedi prispeval k spoznavanju vznemirljivih človeških zgodb in usod. Ko bodo knjigo predstavili na Sardiniji, bo prav gotovo vzbudila zanimanje in odobravanje.

V novogoriškem Kulturnem domu

Simpozij o Radu Simonitiju

V petek, 19. maja, je bil v Novi Gorici simpozij, posvečen Radu Simonitiju. Skladatelj, glasbeni pedagog, zborovodja in vsestransko zavzet glasbenik se je rodil leta 1914 kot deseti otrok v kmečki družini v Fojani sredi Goriških Brd, umrl pa je leta 1981 v Ljubljani, kjer je med drugim predaval na Akademiji za glasbo in urejal revijo Naši zbori. Leta 1976 je prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo. O njegovem življenju in delu so na simpoziju govorili Primož Kuret, Slavica Plahuta, Ivan Florjanc, Staša Peršolja, Lučka Winkler Kuret, Aleš Ga-

brič in Jonatan Vinkler.

Zvečer istega dne so v gradu Dobrovo odprli novo razstavo o Radu Simonitiju, ki so jo pripravili učenci osnovne šole Dobrovo, ob tej priložnosti je Nonet Brda zapel tri njegove skladbe. Sledil je večer samosplovov Rada Simonitija. Nastopili so Mirjam Kalin (alt), Marko Kobal (bariton), Marjan Trček (tenor) in Nataša Valant (klavir). V bogatem Simonitijevem opusu (zborovske skladbe za različne sestave, dve kantati in opera) zavzemajo samosplovi posebno mesto, saj veljajo za najboljše, kar nam je skladatelj zapustil.

POGOVOR Simon Komjanc o občinskem prazniku Likof, ki bo potekal 27. maja

"Prikazali bomo vse, kar se dogaja v Števerjanu!"

"V goriškem izročilu je likof praznik ob pomembnejših trenutkih družinskega življenja in kmečkega dela, kot sta izgradnja hiše ali konec trgatve." S temi besedami se na štirjezični zloženki lepo predstavlja praznik Likof, ki ga bodo v soboto, 27. maja, prvič skupno priredili Vinoteka Števerjanski griči, KD Briški grič in SKPD F.B. Sedej pod pokroviteljstvom občinske uprave. Na trgu pred cerkvijo v Števerjanu se mrzlično končujejo zadnje priprave na praznik, ki želi biti obenem promocija sadov zemlje in rok marljivih kmetov, gostincev in obrtnikov ter prosvetnih delavcev. "Pobudo, da bi tudi v Števerjanu organizirali praznik, kakršnega že imajo npr. v Krminu, je dalo društvo Vinoteka Števerjanski griči," nam je povedal Simon Komjanc, ena glavnih duš prireditve. "Prikazati želimo vse, kar se v Števerjanu dogaja: od kmetijstva do vinogradništva, od

kulturnega delovanja do obrti. Okrog petnajst vinogradnikov bo ponujalo na pokušnjo svoje vino, prisotni bodo tudi predstavniki naših štirih gostiln in dveh agriturizmov, ki bodo predstavili svoje značilne jedi." Na trgu pred cerkvijo bodo šotori s stojnicami, kjer si bodo gostje lahko postregli; v prostorih bližnjega Sedejevega doma pa bodo na ogled dela krajevnih umetnikov. "Med njimi so Vladimir Klanjšček, Hljacint Jussa, David Pintar, Eda Miklus in drugi," nam je še povedal Komjanc. Obe društvi bosta tudi prikazali sadove svojih raznolikih snovanj in prizadevanj. Posebna zanimivost bodo domači obrtniki: Matej Leopoli bo npr. pokazal, kako oblikuje železo, Florijan Vogrič bo pletel koše; skratka: predstavili se bodo tudi ustvarjalni in iznajdljivi vaščani, ki imajo kakšno posebno žilico.

Pomemben dogodek je na

programu ob 15. uri: "Tedaj bomo uradno odkrili dve od štirih enoturističnih tabel, ki jih Vinoteka že dalj časa pripravlja. Tri bodo postavljene v občini Števerjan (na trgu, na Bukuju, na Jazbinah), ena pa v goriški občini (v Pevmi). Na tablah, ki so dolge pet metrov, visoke pa 1,80 m," nam je še povedal Komjanc, "so prisotne vse kmetije in gostilne; na njih so navzoči tudi kmetje z

Oslavja in iz Štmavra."

Prireditelji si prizadevajo, da bi praznik očaral goste in jim spregovoril o pravi duši Števerjana. "Po vsej verjetnosti bomo s konji pripeljali na trg star voz z dvema sodoma, kakršne so imeli pred več desetletji; iz njih bomo delili vino, da ga bo vsak lahko pokusil. Tik pred koncem praznika, po 21. uri, pa sta predvidena golaž in polenta, ki ju bodo pripravili lovci." Na razpolago - za pokušnjo in nakup - bodo tudi češnje in med. Ker se nekaj kmetov v zadnjih letih spet odloča za pridelovanje olivnega olja, je prav, da se na takem prazniku predstavi tudi zlahtno briško olje. Vse je torej pripravljeno, celo simbolno bogat in priku-pen logotip, ki ga je za to priložnost izdelal domačin Ales-sio Stasi. Kdor pozna Števerjance, ve, da se bo med njimi zelo znašel, saj so ljudje, ki ljubijo veselo družbo, gostoljubnost pa jim je roža v gumbnici. V soboto torej vsi v Števerjan!

DD

Obvestila

V ponedeljek, 29. t.m., bo ob 20.30 v Kulturnem domu v Gorici predzadnja predstava letošnjega gledališkega festivala Komigo. Teater 55 iz Ljubljane bo gostoval s predstavo Elizabeta je zagreta avtorja Robina Hawdona, v režiji Tanje Ribič.

Goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino prireja v nedeljo, 11. junija, romanje v cerkev sv. Florijana v kraj Illegio pri Tolmeču, nato pa voden obisk umetniške razstave Martino. Odhod je predviden ob 8. uri, vrnitev ob 18. Na programu je 40 minut hoje po stezi do omenjene cerkve, nato maša. Po kosilu (v nahrbtniku) bo obisk razstave. Prijavite se lahko na tel. št. 0481 530392 (tudi faks) ali na e-mailu: institutodistoriasociale@virgilio.it.

Darovi

Za misijon p. Kosa: ob 62. obletnici nasilne smrti Marte Terčon daruje družina 50,00; K.M.M. Gabrje 30,00; N.N. Rupa 50,00; Stana in Efrem 30,00; N.N. Vrh 50,00; N.N. iz Tržaške k zlati maši 50,00; N.N. Vrh 100,00; Milojka in Niko ob krstu male Nikol 100,00; prvoobhajanci 120,00; N.N. Gabrje v spomin na moža in očeta 100,00; N.N. Rupa 20,00; N.N. Gabrje 10,00 evrov.

Za cerkev na Vrh sv. Mihaela: Zora iz Tržiča 10,00; N.N. za cvetje 50,00 evrov.

V spomin na Marijo Černic Pahor bratje in sestra 380,00 za cerkev na Vrh, 230,00 za onkološko skupino v Avianu, 150,00 za MIPZ Vrh sv. Mihaela; za MIPZ Vrh sv. Mihaela N.N. 12,00; za SZ Soča nečaki 570,00 ter S.M. 50,00 evrov.

Za cerkev na Peči - za cvetje: Gizela Devetak Stanzani 15,00; Loredana, Stafano in Giuli v spomin na mamo in sestro Leopoldo 60,00; Gemma Maroni v isti spomin 25,00; Paulo in Iva Paoletti 40,00; N.N. Štandrež 20,00; za cerkev: družina Kavčič v spomin na moža in očeta Florijana 150,00; Barbara Kovic 100,00 evrov.

Za cerkev v Gabrijah: N.N. Vrh 100,00; Ljudmila Špacapan

Florenin 30,00; družina Pahor L. 20,00; Neva in Andrej v spomin na starše ob 4. in 5. obl. 50,00 ter za lačne otroke v mis. p. Kosa 50,00 evrov.

Za cerkev v Rupi: starši in botri ob krstu malega Luka 100,00; Janka Koncut v spomin na moža Brunota 50,00; Ivica Koncut v spomin na Brunota 50,00; družini Barone in Conzutti namesto cvetja na grob Brunota 70,00; Ivo Kovic ob krstu male Urške 20,00; Bogdan Rutar 30,00;

Za MePZ Rupa-Peč: Janka v spomin na moža Brunota 50,00; Ivica Koncut v spomin na Brunota 50,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 26.5. do 1.6.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 26. maja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta. - Zborovska pesem.

Ponedeljek, 29. maja (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound z Andrejem: moderna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 30. maja (v studiu Matjaž Pintar): Evropska pobuda Interreg: "Od vzhoda do juga: različni glasovi sveta" - V intervjuju odgovarja Santino Spinelli - Alexian, Rom iz Abrucev, skladatelj, pesnik, profesor; I. del. - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 31. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Junaki kolesarstva in Giro d'Italia I. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 1. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Snovanja 2006: Mozart in Peraz

Naslednji koncertni večer v posrečenem nizu Snovanja 2006, ki ga prireja Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, nosi naslov **Lieber Wolffi** in bo posvečen velikemu Mozartu ob 250. obletnici njegovega rojstva. Gojenci goriške glasbene šole se bodo poklonili velikemu salzburškemu mojstru z izborom skladb iz njegovih del. V izvajanju se bodo prepletali solisti in komorne zasedbe. Pravijo, da bo na obisk prišel sam Mozart in, če se bo to res zgodilo, mu bodo šolarčki strumno zapeli dobrodošlico... Toplo vabljeni na ta posebni glasbeni večer, ki bo potekal **v petek, 26. maja**, ob 20. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

Pred vrati je tudi naslednji večer v okviru Snovanj. **V sredo, 31. maja**, bo namreč ob 20. uri imel klavirski recital v dvorani Pokrajinskega muzeja **Simone Peraz**, zrel pianist iz razreda prof. Sijavuš Gadžijeva. Doma je iz Pordenona, študira muzikologijo na goriški fakulteti videmske univerze DAMS, obenem pa študira klavir na Centru Komel. Na koncertu bo predstavil svoj diplomski program, in sicer skladbe Beethovna, Chopina, Francka in Debussyja. Vabljeni vsi ljubitelji lepe glasbe!

Štandreški otroški vrtec Sproščena in prijetna prireditev

Foto DP

Čas hiti je bil napis na zadnji steni odra župniškega doma Anton Gregorčič v Štandrežu, ki so ga postavili otroci domačega vrtca in ga okrasili z lepimi in živahnimi motivi iz življenja rastlin in živali. S tem ozadjem je v petek, 19. maja, potekala res sproščena in pristrčna zaključna šolska prireditev, ki je z recitacijami, glasbo, gibi, s plesi in petjem prikazala, kako se hitro vrstijo letni časi in kmalu pride tudi poletje, ko je vrtca konec in se začnejo tako pričakovane počitnice. Seveda so otroci, ki obiskujejo zadnji letnik vrtca ob

zaključku obljubili, da bodo jeseni veseli prekoračili prag štandreške osnovne šole in zasedli klopi prvega razreda. Starši in drugi udeleženci, ki so napolnili veliko župnijsko dvorano, so bili z nastopom prijetno presenečeni in navdušeni, saj tako sproščenega in razigranega, obenem pa vsebinsko bogatega nastopa naših najmlajših ne vidimo ravno vsak dan. Koordinatorica štandreškega vrtca Mirjam Paulin se je tudi v imenu ostalih vzgojiteljic zahvalila vsem, ki so sodelovali pri prireditvi in pomagali, da je tako lepo uspela.

Razstava starih razglednic na Oslavju

Slovenska razglednica s podpisom Simona Gregorčiča

V petek, 26. maja, bo ob 19.30 v prostorih kleti Fiegl na Oslavju odprta razstava razglednic goriških vedut iz začetka 19. stoletja. Gre za ponatis in povečave razglednic pretežno slovenskih fotografov iz zapuščine pokojnega Giorgia Sapunzachija, ki je veljal za najbolj strastnega zbiratelja starih razglednic iz naših krajev. Njegova zbirka, ki ima posebno dokumentarno vrednost, obsega približno 7000 primerkov. Na Oslavju bo razstavljenih približno 170 najbolj reprezentativnih posnetkov. Vljudno vabljeni na odprto razstavo, ki jo kmetija Fiegl prireja v sodelovanju s Središčem za arheološke in zgodovinske raziskave na Goriškem. Odprta bo do sobote, 3. junija, po tem urniku: od 9. do 12. ure in od 15. do 18. ure.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ in KROŽEK ANTON GREGORČIČ

vabita

na predstavitev nove publikacije

PREGLED POLITIČNE ZGODOVINE SLOVENCEV NA GORIŠKEM

1848 - 1899

O knjigi bodo spregovorili avtor dr. Branko Marušič, ravnatelj Goriškega muzeja Andrej Malnič in deželni tajnik Slovenske skupnosti dr. Damijan Terpin

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 25. maja 2006, ob 20,30

Za kip msgr. Kazimirja Humarja

Pobudniki se lepo zahvaljujejo vsem, ki ste velikodušno prispevali, da se bomo lahko 1. junija letos primerno spomnili zaslužnega dr. Kazimirja Humarja s postavitvijo doprsnega kipa in izdajo publikacije. Skupno ste darovali 8.570,26 evrov.

Novi darovi: Emica in Edi Devetak 100,00 evrov.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV 2006

26., 27., 28. maja

2., 3., 4. junija

v župnijskem parku med lipami

Petek, 26. maja 2006

ob 20.30 Odprta razstava tekstilnih ročnih izdelkov iz domače skrinje

Sobota, 27. maja 2006

ob 17. uri SLIKARSKI EX-TEMPORE Soča in okolje
ob 20. uri Ples z ansamblom MALIBU'

Nedelja, 28. maja 2006

ob 19. uri Plesni odsek SCGV Emil Komel, plesna skupina Urška iz Nove Gorice in skupina Country "Remuda" Ples s ansamblom RAZDALJA

Petek, 2. junija 2006

ob 20. uri PLES z ansamblom MALIBU'
ob 21.30 Plesna skupina Capoeira-Palmares FVG

Sobota, 3. junija 2006

ob 20. uri PLES z ansamblom KALAMARI

Nedelja, 4. junija 2006

ob 19. uri Nagrajevanje ex-tempore
Nastop zbora Trnovo in dramske skupine PD Štandrež s komedijo Janeza Povšeta VOJNA ŠKOVAC
PLES z ansamblom NE ME JUGAT

Na voljo odlični šparglji, domača jedača in pijača. Bogat srečolov
POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Pomembna knjiga

Slovenija 1945 - Smrt in preživetje
po drugi svetovni vojni

Izvirnik: Slovenia 1945, Memories of Death and Survival after World War II
Avtorja: John Corsellis in Marcus Ferrar
Prevedla: Evelina Ferrar

Spremna beseda: Drago Jančar
Urednica: Nela Malečkar

Založba Mladinska knjiga, zbirka Premiki
Kaj človeka določa bolj: kraj bivanja, država, nacionalnost, Bog, v katerega veruje, ali ljudje, s katerimi (so)biva, dogodki ali naključja?

Ob prebiranju knjige Slovenija 1945 se nam ponudi odgovor, da je v določenih zgodovinskih trenutkih zagotovo najpomembnejši splet vsega naštetega. Po drugi strani pa je res, da smo Slovenci ujeti na prepihu, kjer se se v 20. stoletju bliskovito menjavale države (s tem pa tudi meje in "bogovi").

Dogodki med drugo svetovno vojno in tik po njej so v knjigi osvetljeni z več zgodovinskih zornih kotov. Eno videnje ponujata Marcus Ferrar, dolgoletni dopisnik Reuterja v Vzhodni Evropi, ter John Corsellis, ki je bil kot mladenič bolničar na avstrijskem Koroškem, danes pa dragoceni pričevalec z obrobja

tragičnih dogodkov. Ferrar in Corsellis sta zbrala pričevanja in življenjske zgodbe katoličanov antikomunistov, (tudi) tistih, ki se jim je uspelo rešiti prek begunskih taborišč v Avstriji in so si novo življenje ustvarili v Argentini, ZDA, Kanadi, Veliki Britaniji ... Berejo se kot kronologija dogodkov med drugo svetovno vojno, ko se je hkrati z odporom proti okupatorjem na slovenskih tleh začela državljanska vojna med komunističnim in protikomunističnim taborom. Osvetlujejo umik domobranske armade in civilistov na Koroško, njihovo vrnitev z vlakovnimi transporti v Slovenijo, poboje na skritih

lokacijah v Sloveniji, življenje preživelih, med katerimi so mnogi dosegli velike uspehe in poskuse sprave v demokraciji Sloveniji. Najbolj pretresljiv del knjige so pričevanja preživelih, zgodbe in usode posameznikov. Knjiga bo marsikomu omogočila premislek o moralnih dilemah evropskega človeka, ki nas spremljajo od antike do danes, poudarja avtor spremne besede Drago Jančar. Slovenski prevod knjige Slovenija 1945 je izšel le pol leta po angleški izdaji pri založbi Tauris

in predstavitvi v Londonu. Delo ni prizanesljivo ne do Britancev ne do takratnih jugoslovanskih oblasti. Avtorja sta med drugim pozvala premiera Tonyja Blaira, naj Sloveniji izrazi obžalovanje. Upajmo, da knjiga ne bo razgrela strasti in pogrela zamer med Slovenci, temveč da

Pogovor z avtorjema (drugi z leve Marcus Ferrar, drugi z desne John Corsellis) v Klubu Cankarjevega doma je usmerjal zgodovinar Jože Dežman; v sredi je prevajalka Evelina Ferrar, skrajno desno dr. Tine Velikonja.

bi konstruktivno pripomogla k spravi našega naroda.

Dužanka Pene

Odmeki na knjigo Slovenija 1945 - Smrt in preživetje po drugi svetovni vojni po njenem izidu pri angleški založbi Tauris

V letu, ko sta me nova proza in poezija razočarali, je naredila name največji vtis knjiga, ki bi lahko bila še eno moreče potovanje v zgodovino balkanske katastrofe, a se ji je v celoti posrečilo izogniti klišejem tega žanra. Slovenija 1945 - Smrt in preživetje po drugi svetovni vojni nam predstavlja celo paleto posameznikov tako živo in nazorno, kot so predstavljeni mnogovrstni prebivalci Vojne in miru ali pa Plesa po glasbi časa.

John Bayley, literarni kritik, upokojeni profesor angleščine na Univerzi v Oxfordu in vdovec po pisateljici Iris Murdoch, je knjigo Slovenija 1945 izbral za knjigo leta. Times Literary Supplement, 2. december 2005

Ob osamosvojitvi Slovenije v devetdesetih letih prejšnjega stoletja je prišla v ospredje prej odrinjena usoda slovenskih žrtev te prevare. Pisca sta zbrala prepričljive dokaze, ki zahtevajo formalno opravičilo Britanije ... Dogajanje v Avstriji maja 1945 sproža mnoga pomembna zgodovinska in moralna vprašanja in ta odlična knjiga poudarja nenehno potrebo po ugotavljanju resnice. Katoliški tednik The Tablet, 14. januar 2006

Vaše delo je pomemben prispevek k skupnemu razumevanju strahotnega obdobja evropske zgodovine ... Prav je, da se sedaj, ko Evropa obuja spomin na trpljenje vseh narodov v tistem času, spominjamo tudi tragedije, ki se je zgodila slovenskemu narodu. Jack Straw, britanski minister za zunanje zadeve

Za naš jezik

O krvi (a ne o vojni)

Ustavili se bomo ob nekaterih reklih, ki so vezana na **kri**, tj. na tisto žlahtno tekočino, ki nas povezuje s predniki in brez katere sploh nismo živi. Če smo živahnega in strastnega značaja, nam bodo rekli, da **smo gorke krvi**, če pa nas zlepa nič ne segreje, nam bodo očitali, da **imamo ribjo kri**. Kdor je nagle jeze, ni sam kriv, da je tak, saj **mu kri zavre**. Toliko krivic **nam dela hudo kri**! Težko je v takih primerih **ohraniti mirno kri**. Naš značaj je tak, da nam nekatere lastnosti enostavno **tičijo v krvi**. Če pa nas sredi noči zbudi ropot v stanovanju, v katerem živimo sami, **nam kri zastane v žilah**. Poznamo tudi nekaj pregovorov o krvi, in sicer: **Kri ni voda**, kar navadno pomeni globoko občuteno sorodstvo. Glede mladih velja rek: **Mlada kri mirno ne stoji**, kar pomeni, da moramo potrpeti z mladimi, ker so po naravi nemirni. Z leti se bodo že unesli, saj **Dobra kri ne zataji**.

Kratke

V gradu Kromberk nova predavanja in predstavitve

Muzejske zbirke v Goriškem muzeju so odprte in delujejo po poletnem urniku, o čemer obveščajo obiskovalce. Zbirke v gradu Kromberk si je mogoče ogledati od ponedeljka do petka, od 8. do 19. ure. Muzejska zbirka o prvi svetovni vojni na Sveti Gori je odprta ob sobotah, nedeljah in ob praznikih, od 10. do 18. ure. Muzejska zbirka v gradu Dobrovo v Brdih je ob ponedeljkih zaprta, od torka do petka si jo je mogoče ogledati od 8. do 16. ure, ob sobotah, nedeljah in med prazniki pa je odprta od 13. do 17. ure. Vendar je obisk posameznih skupin mogoč tudi zunaj določenih urnikov, a le proti predhodni napovedi, ki je mogoča na telefonsko številko tajništva Goriškega muzeja, 05/335-98-11.

Sicer pa so v Goriškem muzeju kljub poletnemu obdobju še zmeraj zelo dejavni. To velja zlasti za že tradicionalna predavanja o dogodkih in posebnostih iz preteklosti Goriške in pogosto tudi širšega območja ter za predstavitve ustreznih zgodovinskih in drugih knjig oziroma del. Tako so 18. t.m. predstavili knjigo o slovenski novejši zgodovini, ki je sicer v javnosti vzbudila precej zanimanja in tudi polemik. O novem delu v našem zgodovinopisju so spregovorili dr. Andrej Pančur, dr. Zdenko Čepič, dr. Damijan Guštin in dr. Nevenka Troha. Zanimiv je bil prikaz dveh obsežnih publikacij o prvi svetovni vojni, ki jih je izdal Tolminski muzej. Naslova novih del sta Tolminsko mostišče I. in Tolminsko mostišče II. Gre za knjigi, ki bosta lahko zelo koristni in uporabni pri nadaljnjem preučevanju prve svetovne vojne, posebej v Posočju. Deli so v torek, 23. t.m., v gradu Kromberk predstavili njuni avtorji: Lovro Galič, dr. Branko Marušič, mag. Damjana Fortunat, dr. Petra Svoljšak in Darja Pirih.

Natečaj

Revija Literatura v sodelovanju z revijami Ciciban, Cicido in Za starše razpisuje natečaj poezije za otroke. Avtorji naj do 15. junija 2006 pošljejo največ deset pesmi na naslov LUD Literatura, Gosposka 10, 1000 Ljubljana, s pripisom Za natečaj poezije za otroke. Nekaj najboljših pesmi bo objavljenih v revijah Literatura, Ciciban, Cicido in Za starše. Vsi avtorji bodo o izidu natečaja pisno obveščeni septembra 2006. Pet avtorjev bodo nagradili s knjižnimi nagradami Založbe Mladinska knjiga in založbe LUD Literatura.

40-letnica Inštituta ICM

Goriški Inštitut za srednjeevropska kulturna srečanja (ICM) je bil ustanovljen leta 1966. Od vsega začetka so zanj značilni odprtost in iskanje ter

vzdrževanje kulturnih vezi med narodi in državami Srednje Evrope. Na njegovih vsakoletnih zborovanjih in tudi ob drugih priložnostih sodelujejo predstavniki iz Slovenije (prej Jugoslavije), Hrvaške, Avstrije, Madžarske, Nemčije, Češke, Slovaške, Romunije in seveda iz Italije. Med njegovimi člani je tudi nekaj Slovencev (iz zamejstva in Slovenije).

Štiridesetletnico delovanja so obeležili v soboto, 20. maja 2006, v dvorani goriškega občinskega sveta. Spregovorili so predsednik Marco Grusovin, župan Vittorio Brancati, ki je Inštitutu izročil odličje, nato Fausto Pocar, po rodu Goričan in član ICM, zdaj predsednik kazenskega sodišča za vojne zločine v Haagu (njegov oče, germanist Ervino Pocar, je pred leti postal častni občan Gorice) in še eden od ustanoviteljev ICM in dolgoletni predsednik sen. Michele Martina, nekdanji goriški župan. Vsi govorniki so poudarili pomen in vlogo ICM v tem obdobju. Sedanji predsednik Grusovin je nato izročil članom ustanoviteljem in nekdanjim predsednikom spominske medalje.

Med gosti so bili predstavniki javnih upravnih in cerkvenih oblasti, med njimi nadškof Dino De Antoni in predsednik pokrajine Enrico Gherghetta.

Zgodovinski posvet
La storia in testa

V goriškem Ljudskem vrtu so prejšnje dni potekala originalna srečanja na zgodovinsko tematiko. Kot že lani se jih je udeležilo veliko število poslušalcev. V raznih, za to priložnost postavljenih šotorih so predavali številni izvedenci in obravnavali aktualne in zanimive teme. Udeleženci so si lahko ogledali in kupili zgodovinske knjige, tudi slovenske, ki so bile tam razstavljene.

Med predavatelji sta bila zgodovinar Branko Marušič in Fausto Pocar. Prvi je govoril o dolgi poti do osamosvojitve Slovenije, drugi pa o bodoči evropski ustavi.

Med obravnavanimi temami so bili na vrsti Habsburžani (cesar Franc Jožef, nadvojvoda Rudolf), kolonializem, razna druga cesarstva, bohinjska železnica, fašizem in italijanska republika, razne ideologije itd.

Foto DPD

TERSKA DOLINA
ALTA VAL TORRE – VAL DE TOR

Terska dolina v besedi, sliki in pesmi Viljema Černa

Ob 30-letnici potresa, ki je usodno prizadel tudi Tersko dolino, izhaja zbornik, ki prvič vsestransko predstavlja ta najmanj znani del Beneške Slovenije. Pri njem je sodelovalo 21 avtorjev, večinoma univerzitetnih profesorjev z obeh strani meje oz. članov SAZU in njenih inštitutov.

Vsi prispevki so predstavljeni v slovenskem in italijanskem jeziku s povzetki v furlanščini, zato bo zbornik dostopen ljudem tostran in onstran meje.

Broširano, 496 strani in 32 strani barvnih prilog, 7.000 SIT / 29,21 EUR

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA

GORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA

Ob trideseti obletnici smrti prof. Jožeta Peterlina je Slovenska prosveta priredila v petek, 19. maja, posvet z namenom, da bi osvetlili njegovo delo. "Zamisel za to prireditev je prišla na seji odbora Slovenske prosvete, ko smo razmišljali, kaj naj bi priredili ob 30-letnici smrti prof. Jožeta Peterlina. Ob 20-letnici smo počastili njegov spomin z obnovo cerkvice na Vinjem vrhu pri Beli Cerkvici, to je v njegovem domačem kraju, ter odkrili na pročelju cerkve tudi spominsko ploščo. Ob 30-letnici smo pomislili, da bi obnovili spomin na njegovo delo v obliki posveta, s prispevki pričevalcev in poznavalcev njegovega dela. Posvet nima namena, da je popoln, saj je po eni strani nemogoče zaobjeti to v celoto, še zlasti, ker številni vidiki njegovega dela niso bili še dovolj poglobljeno raziskovani. Omenil bi le to, da njegovo delo na tržaškem radiu še vedno čaka na temeljito analizo. Upam, da bo posvet spodbuda za začetek raziskovanja tega pomembnega dela naše polpretekke kulturne zgodovine," nam je pred začetkom posveta sejal predsednik Slovenske prosvete Marij Maver, ki je tudi uvedel petkov simpozij. Sergij Pahor je kot predsednik Društva slovenskih izobražencev, to je društva, ki ga je ustanovil prav Jože Peterlin, podčrtal, da si Jože Peterlin zasluži pozornost in zahvalo celotnega slovenskega naroda. Prišel je namreč v Trst v nelahkih časih po drugi svetovni vojni, tako rekoč na kulturnem pogorišču in v času močne svetovnonazorske polarizacije. Jože Peterlin si je v teh časih prizadeval, da bi ustanovili slovensko šolsko omrežje, in to kljub odporu desničarskih in levičarskih (tudi slovenskih) krogov. "Zastavil si je velike načrte in čas je pokazal, da je namreč gojil čisto poseben odnos, zaradi katerega so ga njegovi dijaki imeli radi. Težko bi si drugače razlagal uspeh, ki ga je

Ob 30-letnici smrti Jože Peterlin: duhovna dediščina daljnovidnega človeka

Foto Kroma

ustanove so s časom tako vrasle v manjšinsko stvarnost, da so mlajše generacije zlahka nadaljevale to, kar je pokojni Jože Peterlin začel," je dejal Pahor. Marij Maver je prebral pisno sporočilo državnega sekretarja Zorka Pelikana, ki je izrazil upanje, da bi spomin na Jožeta Peterlina in na njegovo vsestransko delovanje zaživel tudi v osrednjem slovenskem prostoru. Licinija Rot je razčlenila s kulturnega in zgodovinskega zornega kota čas, v katerem je deloval Jože Peterlin, ter izpo-

stavila vlogo slovenskih beguncev za razvoj slovenske kulture v Trstu. Izsek tega je na simpoziju doprinesel prispevek Diomire Fabjan Bajc, ki je osvetlila s pomočjo osebnih spominov Peterlina kot gledališkega mentorja: prav igra na odru je dijakom približala pojvne generacije dijakov slovensko slovstvo. Spomini Zorka Hareja na Jožeta Peterlina segajo celo v predvojno obdobje v Ljubljani, pobje pa sta se spoznala v Trstu, še zlasti na tržaškem radiu. Prav radijskemu delovanju Jožeta Peterlina je

bilo posvečenih nekaj prispevkov: Zorko Simčič je Peterlina označil kot očeta slovenskega radia v Trstu, saj mu je, mdr., z Radijskim odrom uspelo dati tej ustanovi izrazit pečat. "Prej so sicer bile tudi oddaje, z njim pa je radio zaživel," je strnil Zorko Simčič. Marjana Prepeluh Lapornik se je spomnila na prvo obdobje Radijskega odra in izpostavila predvsem Peterlinovo skrb za lepo, zbornost slovensčino. Udeleženci posveta so prav o tej temi lahko prisluhnili zvočnemu posnetku Jožeta Peterlina ter si

ogledali filmsko dokumentacijo o njegovem življenju in delu. Nataša Sosič Fabjan je predstavila neprecenljivo radijsko delo Jožeta Peterlina. Posnel je čez 2000 del za radio, nekaj sto jih še hrani tržaški radijski arhiv. Poleg dramatizacij romanov pa je Peterlin poskrbel tudi za vrsto radijskih nizov, med katerimi je Sosičeva izpostavila pregled slovenske dramatike ter pregled italijanske dramatike, pri katerem je sodeloval Josip Tavčar. O samem gledališkem delu pa je spregovoril Mirko Mahnič, in si

cer s pregledom gledališke kritike Jožeta Peterlina, ki je postavljala pred estetskim vidikom etični poudarek in moralno bistvo. Maja Lapornik Pelikan je v svojem posegu nakazala, da je bil Peterlin v bistvu globoko zapisan gledališču, rdeča nit njegove gledališke misli pa je jasna in nedvoumna: naslanja se na kulturno poslanstvo slovenskega in zlasti manjšinskega gledališča, ki mora nuditi nekaj dobrega, zdravega, več vere v življenje. Lapornikova je ob tem izpostavila, kot številni drugi govorniki, Peterlinovo skrb za jezik, poleg tega pa je izpostavila, da je Peterlin pozorno sledil tako slovenskemu poklicnemu gledališču v Trstu kot rasti slovenskih dramatikov, od Tavčarja, Benedetiča do Verča.

Zora Tavčar Rebula je na podlagi lastnih spominov predstavila uredniško dejavnost Jožeta Peterlina pri reviji Mladika, nakar je prebrala prispevek Alojza Rebele, v katerem je izpostavil pomen Jožeta Peterlina pri razvoju slovenstva na Tržaškem ter njegovo globoko krščanstvo. Magdalena Pahor je izpostavila pomen revije Mladike ter se zaustavila pri Peterlinovi publicistični dejavnosti in idejah, ki izhajajo iz njegovih uvodnikov. Med temi je poudarila zlasti skrb za mladino in bodočnost. Nužej Tolmajer pa je v imenu koroških Slovencev spregovoril o stikih, ki jih je Peterlin gojil s koroškimi Slovenci, od stikov na mladinski ravni vse do prvega gostovanja SSG v Celovcu, ki je nastalo prav na Peterlinovo pobudo. Kljub dobremu obisku je Marij Maver zaključil posvet, ki ga je vodila Katja Pasarič, z ugotovitvijo, da odsotnost "drugega" dela Slovencev v Italiji postavlja pod vprašaj ali bolje rečeno oža pojmovanje in razumevanje t.i. skupnega slovenskega kulturnega prostora.

PR

Pričevanja O Jožetu Peterlinu... osebno

Ivan Peterlin:

"Ko se danes z določenim časovnim razmakom zamislim v očetovo delo, predvsem z ozirom na to, da sem tudi sam pedagog na šoli, menim, da je bil Jože Peterlin za tiste čase izredno moderen. Do mladih je namreč gojil čisto poseben odnos, zaradi katerega so ga njegovi dijaki imeli radi. Težko bi si drugače razlagal uspeh, ki ga je

imel pri zbiranju mladine okrog sebe. Sam sem skušal te njegove skrivnosti v življenju posnemati in še danes, ko sem v stiku z mladimi, se večkrat zatečem k njegovemu spominu in k njegovim naukom."

Katere pa so bile te skrivnosti? "Povedal bi takole: nekemu je namreč dana določena sposobnost, drugim ne. Mislim, da je moj

oče imel določene izrazite notranje lastnosti, predvsem moralne vrednote in vrline, ki so jih mladi videli, predvsem pa začutili in jih tako tudi vzeli za svoje. Ta šola je bila tudi meni šola. Moj oče je namreč tudi mene vzgajal v tem stilu in v tem duhu: tudi meni je bil velik učitelj."

Lučka Peterlin Susič:

"Moj oče je imel izredno intuicijo in zelo široko kulturo o svetovni dramatiki, še posebej pa o slovenski. Zelo je ljubil slovensko besedo in, če vse te elemente združimo, lahko povemo, da se je zavzemal za tako gledališče, ki naj bi gojilo tako slovenski jezik za naše ljudi. Verjel je tudi v to, da se naše gledališče pred italijanskimi sosedi, ki bi se zanimali za naš gledališki svet in za našo kulturo, predstavilo na enakovrednem nivoju, in zato je vedno zagovarjal to, da bi uprizarjali igre, ki imajo določeno veljavo, in da bi jih uprizarjali v čistem jeziku oz. čistem narečju. Imel je tako sposobnost, da se je v vsak lik zelo hitro vživel, da je zadel bistvo junaka, nakar je z modulacijo glasu in z mimiko znal prikazati pravo sliko junaka, ki ga je vsakič upodabljal. Znano je namreč, da je začel nastopati, ko je bil še zelo mlad, in svojo ljubezen do gledališča gojil ves čas: dve leti je obiskoval tudi igralsko akademijo. Zato je imel tako za radijski medij kot za odrsko uprizoritev izredno dobro pripravo."

Anka Peterlin:

Del vzgoje, ki sem je bila s strani očeta Jožeta Peterlina deležna doma, sem lahko okusila (sicer na drugačen način) tudi od Peterlina – šolskega vzgojitelja, saj je tako naneslo, da je bil na Klasičnem liceju moj oče tudi moj profesor (po eni strani je bila to za oba – razumljivo – nerodna situacija, po drugi pa mi za to ni žal, saj me je z drugega vidika – z vidika šolskega vzgojitelja – obogatil in mi po-

sredoval vseobče vrednote. Učenje šolskih vsebin ni bilo cilj samemu sebi, temveč sredstvo, preko katerega naj bi dijak izklesal svoj odnos do življenja. Ta vzgojni moment je bil v šoli kot tudi doma – nevsiljiv (oče je bil mil in blag človek, čeprav odločen), bil je povezan z njegovim zgledom, stilom življenja. Še posebej je za današnje šolstvo aktualen odnos do jezika in skrb za njegovo kvaliteto. Vsekakor pa ta skrb ni bila sama sebi namen, bila je povezana z veseljem do branja, do preiskovanja lastnih sposobnosti v pisanju, z odkrivanjem kvalitetnih aspektov pri umetnikih – pripadnikih slovenskega naroda. Vse to naj bi dvigalo samozavest pripadniku slovenske manjšine. Njegova vzgoja je težila k temu, da bi svojo danost Slovenca (ali v izvenšolskem okolju Slovenca – katoličana) vsak živel sproščeno in brez kompleksov. Pomembna je bila njegova vzgoja k strpnosti, sprejemanju in dialogu z drugačnimi mislečimi, ne da bi se zato posameznik odpovedal lastni identiteti. Vsakdo ima namreč pravico živeti svojo lastno identiteto, v šoli slovensko, kritično, zrelo, etično, izven šole pa – kdor je katoličan – pravico živeti identiteto katoličana z življenjem, ki upošteva krščanske vrednote in z udeleževanjem v svojih družtvih. Posebej aktualen se mi zdi tudi prisop, s katerim je poudarjal pozitivne kvalitete in razvijal sposobnosti in darove vsakega posameznega dijaka. To je dosegal bodisi preko izobraževanja kot tudi preko nastopanja na odrskih deskah. Zdelo se mu je še posebej važno vzgajati in gojiti v mladem človeku samozavest. Vse to se mi zdi, da je še danes podlaga za poslanstvo šolstva, še posebej našega, ki ima nenadomestljivo vlogo za našo manjšino.

Matejka Peterlin Maver:

"Kaj ni imel tudi zanj dan samo 24 ur? Kako je mogel delati toliko in na tolikih različnih področjih, pa v mestu, predmestjih in vaseh, imeti stike, trdnjše kot danes z Goriško in Koroško, pa brez avta, še telefona dolgo ne", sem se spraševala, ko sem brskala po zapisih in zapisih, po člankih in posnetkih iz radijskega arhiva. Morda je odgovor na to vprašanje v treh faktorjih: Jože Peterlin je bil del širše skupnosti povezanih ljudi, beguncev, ki so po vojni pomagali postavljati na Tržaškem slovenstvo na noge – v šolah, na radiu, v prosvetnih domovih, v cerkvah, nekateri le nekaj let, drugi do konca življenja. Njihovo delo še danes ni dovolj poznano in priznано. Ničesar pa ne bi mogel narediti, če ne bi tudi v tukajšnjem prostoru našel veliko dobrih sodelavcev, predvsem med mladimi. Drugo pomembno pomoč sta predstavljala soglasje in podpora njegovemu delu predvsem naše mame Lojzke, ki je prevzela marsikatero nalogo, da bi ga razbremenila, pa tudi vseh nas otrok. Predvsem pa mu je bila v pomoč pozitivna naravnost njegovega značaja, tako da je vedno gradil in spodbujal, nikoli podiral; sproti je pozabljal nevšečnosti in žalitve, nikoli ni odstopal od svojih verskih in ideoloških pozicij, a tudi vedno je iskal dialog in razumevanje z drugimi. To in še veliko drugega je prišlo so izrazu tudi v prispevkih na tem simpoziju. Če sem odkrita, me je malo prizadela popolna odsotnost enega dela tukajšnjih Slovencev danes na simpoziju (enako kot lani ob podelitvi posthumnega odlikovanja Reda za zaslug predsednika R Slovenije prof. Jevnikarju). Očitno so pozivi za združevanje in preseganje pregrad mišljeni le enosmerno.

Breda Susič:

Ponosna sem, da sem Peterlinova

vnukinja! Čeprav sem bila še zelo majhna, ko je umrl, in torej nanj nimam jasnih osebnih spominov, sem vse svoje življenje čutila njegovo navzočnost. Ne samo zato, ker sem imela srečo, da sem zrasla in se formirala v družtvih in organizacijah, ki jih je on ustanovil, pač pa predvsem zato, ker sem vase preko svojih staršev (mama je njegova hčerka) in celotne družine, ki je zelo povezana, vsrkala vrednote, v katere je on verjel: neomajno ljubezen do slovenske besede in umetnosti, vero in zaupanje v sočloveka, občutek za skupnost, svobodo in spoštovanje drugih, pokončnost in pravičnost, krščanski etos. Odkar pomnim, smo se kot otroci z bratoma in bratranci igrali na vrtu v Dragi in kasneje v parku Finžgarjevega doma – ter pomagali v baru – med študijskimi dnevi Draga, rasli med ljudmi, ki so si prizadevali za demokracijo, pravico – med ljudmi, ki jim je bila pri srcu prihodnost slovenskega naroda. Privzgjajali smo si občutek za leporečje in za gledališko umetnost od nekdanjih pred radijskimi sprejemniki, z nepozabnimi pravljicami, v katerih so nastopali "Oči", "Mama Lojzka", pa mama, teta Matejka in Anka (kako lepe so bile predvsem božične pravljice!). Včasih smo že kot čisto majhni s svojimi tankimi otroškimi glaski nastopili tudi mi, vnuki – predvsem sestrična Manica in moja brata Tomaž in Matej. Kasneje smo vsi večkrat nastopali na odru in vžljubili gledališče. "Očjevi" talenti so se med nas, vnuke, pravično porazdelili: nekateri nastopajo pred mikrofoni Radijskega odra še danes, drugi so pedagogi, tretji organizatorji v družtvih... Karkoli delamo, pa imamo tako rekoč v genih zapisano smer, v katero težimo: smer, ki nam jo je zarisal že "Oči" s svojim delom in načinom življenja.

IG in PR

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Ne domišljuj si nič, stoječ visoko,
a misli mnogo, snuj, vestno deluj!
Um bo v korist ti, vest in bistro oko -
i umnih, vestnih mož pa svete čuj!

*

Ni čast največja od ljudi priznanje,
ne službe blesk, visoka ne oblast:
dolžnosti točno, verno spolnjevanje,
to za moža je prava, trajna čast.

(Misli)

Kratke

"Projekt za razvoj podjetništva"

Slovensko deželno gospodarsko združenje in Zadruga kraška banka prirejata v četrtek, 25. maja, ob 18.30 v dvorani ZKB na Opčinah, ul. Ricerio 1, predstavitevno srečanje "Projekta za razvoj podjetništva". Predsednika SDGZ Edi Kraus in ZKB Sergij Stancich, izvedenca podjetij Coman (Bologna) Orazio Musmeci in Leadership Organizational Learning (New York, Lugano, Milan) Roberto De Bacco, bodo orisali vsebino in smotre projekta. Ta je v prvi vrsti namenjen mladini, razvoju motivacije, podjetniškega duha in vsestranskemu razvoju posameznika v okviru krajevnih in širše skupnosti. Zato so na prvo predstavitevno srečanje povabljeni v prvi vrsti mladi, iz študijskega okolja in tudi sveta podjetij. Pobuda je nastala v okviru prizadevanja SDGZ za razvoj mladinskega podjetništva. K njej je prepričano pristopila Zadruga kraška banka, ki ima v skrbni razvoj mladih strokovnih kadrov ter vsestransko osveščenih in angažiranih mladih v naši krajevni družbi in bo v tem smislu tudi finančno podprla projekt. "Projekt za razvoj podjetništva" pa je odprt vsem pristojnim in zainteresiranim komponentam naše stvarnosti in dežele, mladim in staršem, šolam in izobraževalnim institucijam, medijem, drugim stanovskim organizacijam, športnim društvom, mladinskim, verskim ustanovam itd. Vsi omenjeni in drugi zainteresirani so vabljeni, da se udeležijo predstavitevnega srečanja na Opčinah 25. t.m. in se oglasijo s svojimi idejami. Za pojasnila in potrditev udeležbe se lahko telefonira na tajništvo SDGZ v Trstu na tel. 0406724828.

Poimenovanje repentabskega vrtca po Antonu Fakinu

Odslej bo repentabski otroški vrtec nosil ime po učitelju Antonu Fakinu. Zaslužni vzgojitelj se je rodil 9. junija 1848 v Škrbini na Krasu. Leta 1877 je bil nameščen za učitelja na Repentabru. Fakin je bil začetnik urejenega šolstva v kraški vasi, kjer je služboval celih 37 let. Umrl je 22. maja 1920 in počiva na Colu. Slovensna svečanost ob poimenovanju vrtca je potekala v soboto minulega tedna. To je bila predvsem priložnost za radostno in živahno proslavo, pri kateri so bili glavni protagonisti ravno malčki otroškega vrtca. Pozdrave in nagovore so izrekli ravnateljica Stanislava Sosič, repentabski župan Aleksij Križman in načelnica deželnega urada za slovensko šolstvo Lucija Barej Križman.

Foto Kroma

vasici, kjer je služboval celih 37 let. Umrl je 22. maja 1920 in počiva na Colu. Slovensna svečanost ob poime-

novanju vrtca je potekala v soboto minulega tedna. To je bila predvsem priložnost za radostno in živahno proslavo, pri kateri so bili glavni protagonisti ravno malčki otroškega vrtca. Pozdrave in nagovore so izrekli ravnateljica Stanislava Sosič, repentabski župan Aleksij Križman in načelnica deželnega urada za slovensko šolstvo Lucija Barej Križman.

SDD Jaka Štoka – Prosek Kontovel

Igralci nagrajeni na ptujskem festivalu Vizij

V Mestnem gledališču in v dvorani stare steklarne na Ptuj je 6. in 7. maja potekal Festival mladinskih gledališč Slovenije, Vizije, ki ga je priredil Javni sklad RS za kulturne dejavnosti. V dveh dneh si je trčlanska strokovna žirija v sestavi Simona Semenič, predsednica, Vojko Belšak in Sebastijan Starič ogledala deset najboljših predstav mladinskih gledališč iz vse Slovenije in zamejstva, ki jih je selektor Gorazd Žilavec izbral izmed več kot 40 predstavljenih uprizoritev. Na festivalu je tekmovalo 11 gledaliških skupin in skoraj 150 mladih gledaliških navdušencev. Žirija je ob koncu podelila 4 nagrade in priznanja – vizionarje. Zamejstvo je na sklepnih večerih zastopala Mladinska skupina SDD Jaka Štoka – Prosek Kontovel, ki se je pod režijskim vodstvom svojega že nekajletnega mentorja, igralca Gregorja Geča, člana SSG, z odrsko postavitvijo dela Milana Jesiha Večerja s pismom priborila do vizionarja za najbolj inovativen pristop. V utemeljitvi je zapisano: "Mladinska skupina SDD Jaka Štoka je besedilo Milana Jesiha uprizorila na svojstven in učinkovit način. Absurdnost besedila so ustvarjalci poudarili s pomnožitvijo vlog. Na ta način so vsi igralci v gledališki skupini imeli možnost aktivno in enakovredno soustvarjati oz. sodelovati v procesu, kar pa ni rezultiralo v manjku, ampak celo nasprotno. Uporizoritev je tako presegla komorno pred-

loge in jo nadgradila s samim bistvom gledališkosti". Iskrene čestitke za lep uspeh naj gredo mladim zamejskim ustvarjalcem, ki so že na raznih izvedbah Zamejskega festivala amaterskih dramskih skupin v Mavhinhah pokazali, da se prav radi lotevajo odrskih izzivov z zanimivim, neobičajnim pristopom. Ostale tri nagrade je žirija tako- le porazdelila: vizionar za najboljšo predstav v celoti je prejela predstava Jaše Kodelija Odenki Neodvisne gledališke skupine Odenki iz Celja v režiji avtorja; vizionarja za vlogi Nejca in Ane Marije v predstavi Dragulji, istoimenske skupine iz Ljubljane, sta bila deležna Nejca Simšič, tudi režiser predstave, in Ana Marija Milič; vizionar za usklajen ansambelski nastop pa je prejela gledališka šola 1. Gimnazije Maribor v predstavi Lepa Vida. Zmagovalna predstava Odenki si je pridobila tudi pravico do udeležbe na Linhartovem srečanju – Festivalu odrskih gledaliških skupin – , ki bo letos potekalo v Postojni od 28. do 30. septembra. Ptujski festival je ponudil tudi tri gledališke delavnice, in sicer Igralski studio z Gorazdom Žilavcem, Gledališki gib s Sebastijanom Staričem in Improvizacijsko gledališče s Tomažem Lapajnetom. Kot spremljevalna predstava pa je bila na ogled igra 6 pod šeširov zagrebškega gledališča Kazalište sjena Ikako-Nikako. JK

POGOVOR Boris Pangerc, predsednik tržaškega pokrajinskega sveta

"Čaka nas nedvomno veliko dela!"

Kako ste doživljali pokrajino, ko ste bili dolinski župan, in kako sedaj z zornega kota Pokrajine gledate na razmerje med občinami (zlasti okoliškimi) in Pokrajino?

Na čelu dolinske občinske uprave sem bil v času, ko je na tržaški Pokrajini vladala desnosredinska večina, najprej s Codarinom, kasneje pa s Scoccimarrom. Osebo nisem imel težav s komuniciranjem, vendar opazil sem, da je bila institucija, ki sem jo predstavljala, dejansko zoperstavljena. Opazno je namreč bilo, da desna sredina ni imela poslušnosti za okoliške občine ter je raje poudarjala domnevne privilegije slovenskega prebivalstva. Dejstvo pa je, da Pokrajina ni skrbela za bistvene potrebe teh območij, od čiščenja cest pa do širše skrbi za teritorij. Še težje pa je bilo najti politično soglasje za vprašanja, kot je raba slovenskega ozemlja za podporo slovenskim društvom in ustanovam. Menim, da je bil Codarin vseeno bolj razgledan in odprt od Scoccimarra, saj je bil slednji vezan na politiko Nacionalnega zavestništva, ki je ustvarjalo mnenje, da je Trst ogrožen od okolice in

da je zato treba Slovence držati daleč od vzvodov oblasti.

Menim, da bi Pokrajina morala biti stična točka pričakovanih in zahtev širšega teritorija, to je Trsta

Foto Kroma

z vsemi ostalimi občinami. Pokrajina bi morala nakazati splošno razvojno politiko celotnega ozemlja, kar pomeni, da bi morala znati usmerjati in vrednotiti, in sicer preko ustreznih podpor, tudi tiste kakovostne proizvode našega teritorija (naj omenim le oljkarstvo in čebelarstvo), kar bi koristilo po eni strani promociji teritorija tudi v turistične name-

ne, ne nazadnje pa bi bila potrebna in koristna tudi za same proizvajalce. Prav zaradi tega pa je potrebno, da se znotraj Pokrajine vsi počutijo enakovredni in enakovredni partnerji.

Kakšno vlogo ima predsednik pokrajinskega sveta?

Nalog je kar precej. Predsednik vodi seje, usklajuje delo svetovalcev, vzdržuje stike med predsednikom (v našem primeru predsednico) in odborniki, nadzoruje delo komisij, ob priložnosti pa ima tudi reprezentančno vlogo, poleg tega pa je zadalžen tudi za stike z različnimi uradi.

Kakšno vlogo pa ima oziroma bi lahko imela slovensčina v pokrajinskem svetu?

V prvi vrsti bo treba spremeniti pokrajinski statut, saj je prejšnja uprava v bistvu rezala vse, kar je spominjalo in opominjalo na prisotnost Slovencev v teh krajih.

Najprej moramo temeljito pregledati statut, vanj vnesti določila iz

zakonov 482 in 38 ter dodati, da se lahko na sejah pokrajinskega sveta uporabljata tako italijansčina kot slovenščina. V ta namen bo treba zagotoviti tudi prevajalsko službo. Menim, da bi to lahko izvršili v nadaljnjih 6 mesecih, bolj zapleteno pa bo vprašanje prevajalcev, saj, če ne bomo lahko črpali kandidatov iz drugih obstoječih lestvic, bo treba razpisati nov natečaj.

Kateri izzivi čakajo številne slovenske svetnike v tem organu? Kaj lahko pričakujemo kot narodna skupnost?

Čaka nas nedvomno veliko dela, in to na vseh ravneh. Na političnem področju je potrebna predvsem normalizacija odnosov, ne nazadnje tudi normalizacija odnosov z okoliškimi občinami. Nadalje, čas zahteva tudi odpiranje na širšo okolico ter na neposredno zaledje tržaške pokrajine. Potrebni so tudi konkretni ukrepi, kot popravo cest ter šol, nezamisljiva prioriteta pa mora biti tudi skrb za zblíževanje obeh kultur.

Kar zadeva slovenske svetnike, pa mislim, da moramo najti neko koordinacijo, nek skupen jezik med nami, da bomo lahko s pozitivno energijo reševali omenjene probleme skupaj z našimi kolegi, v korist obeh skupnosti.

Peter Rustja

POKRAJINA Zoran Sosič

"Potrebna je valorizacija teritorija"

Zoran Sosič je bil v preteklih trinajstih letih dejaven v rajonskem svetu: celih devet let je predsedoval vzhodnokraškemu rajonskemu svetu, sedaj pa bo svoje upravne izkušnje uporabljal znotraj tržaškega pokrajinskega sveta.

Po umestitveni seji pokrajinskega sveta smo se pogovorili z njim o perečih problemih teritorija ter o bodočih nalogah pokrajinskega sveta.

Kaj pričakujete od nove pokrajinske uprave?

Mislim nadaljevati tudi na Pokrajini dosedanje izkušnje. Na Pokrajini je prišel čas, da se za pre temna stran naše polpretek- le dobe in da začnemo skupaj pisati svetlejšo stran. Pretekli pokrajinski upravi nista bili izrecno naklonjeni ne Slovence ne potrebam okoliških krajev, kjer večinoma živi slovenska narodna skupnost.

Katero so konkretno teme, s katerimi bi se morala pokrajinska uprava ukvarjati v korist prebivalstva?

Mislim, da je tem in izzivov kar precej. V svojem programu sem poudaril nujno po obnovitvenih delih šolskih poslopij, poleg tega pa bi opozoril na celo vrsto

nerešenih vprašanj pokrajinskih cest. Npr. v Bazovici so vse glavne prometnice pokrajinske, kar pomeni, da mora Pokrajina skrbeti tudi za njihovo vzdrževanje in torej tudi za varnost vseh udeležencev v prometu, predvsem pešcev z gradnjo prepotrebnih pločnikov. Na t.i. pokrajinski cesti 1, ki se vije od Bazovice preko Opčin tja do Križa in naprej, manjkajo pločniki; oznake in horizontalna signalizacija so pomanjkljive, kar povzroča nevarnost pri prometu. Nerešeno vprašanje krožnega križišča pred Prosekom ter nadvoz pri Šempolaju, za tega je železniška uprava že pred letom izdelala načrt in ga posredovala te- danji pokrajinski upravi, kar pa mi je znano ni še dobila odgovora.

Projekt je bil tudi z njihove strani finančno krit, ker je v programu državnih železnic odpraviti vse obstoječe zapornice.

Glede rabe slovenščine v pokrajinskem svetu pa upam, da bomo tudi to primerno rešili v kratkem času.

PR

Prva seja Občinski svet

Tudi tržaški mestni svet je začel s svojim rednim delom. V občinskem svetu sedijo tokrat trije Slovenci, in sicer Iztok Furlanič, Stefano Ukmar in Igor Švab. Slednji je bil tudi v ospredju dogajanja prve seje, saj ga je levosredinska koalicija predlagala, kot najboljšega svetnika z največ preferencami znotraj leve sredine, za podpredsednika mestne skupščine. O samem poteku seje pa nam je Švab dejal naslednje: "Kot prva seja v tržaškem občinskem svetu je bila po svoje zanimiva in pestra, lahko bi rekel kar "zabavna", saj se je pričela s

skoraj polurno zamudo, ker je pač desnica morala do zadnjega usklajevati porazdelitev odborniških mest. V Trstu pa kaže, da desnica res ne more iz svoje kože, ko se govori o Slovincih, in to je dokazala, ko je nasprotovala, da bi lahko Slovenec postal podpredsednik občinskega sveta, ne nazadnje pa se to odseva tudi v samih programskih smernicah nove uprave, ne nazadnje pa v celnem programu ne omenja prisotnosti slovenske narodne skupnosti v Trstu. Prav tako je program zelo pomanjkljiv na socialnem in šolskem področju, glede napovedi o znižanju davka na

nepremičnine (ICI) je župan napovedoval v volilni kampanji letno znižanje za eno točko, sedaj pa napoveduje znižanje samo za eno točko. Glede porazdelitve odborniških mest je razvidno, da so stranke vsilile svoje predstavnike, in treba bo videti, koliko so posamezni odborniki sposobni voditi svoje resorje."

PR

Obisk veleposlanika Andreja Capudra v Trstu

Treba je krepiti dobrososedske odnose

Veleposlanik Republike Slovenije v Italiji, dr. Andrej Capuder, se je minuli ponedeljek mudil na obisku v Trstu. V jutranjih urah se je sestal z deželno komisarko in tržaško prefektinjo Anno Mario Sorge Lodovici, nakar ga je župan Dipiazza sprejel v občinski palači. Sledil je sestanek s predstavnikoma obeh krovnih organizacij SKGZ in SSO, Rudijem Pavšičem in Dragom Štoko. Srečanja so se udeležili tudi GK RS v Trstu Jože Šušmelj, državni sekretar Zorko Pelikan, Igor Gabrovec (SKGZ za Tržaško), Marij Maver (SSO za Tržaško), Janez Povše (SSO za Goriško), Giorgio Banchig (SSO za videmsko pokrajino) in predsednik paritetnega odbora Rado Race. Tržaško omizje je bilo za slovenskega veleposlanika predvsem

Foto IG

informativnega značaja, saj se je diplomat preko posegov predstavnikov naše manjšine seznanil s paleto problematik, ki bremenijo razvoj naše narodnostne skupnosti v Italiji.

Veliko poudarka je bilo na aktualnih vprašanjih, od plinskega terminala v tržaškem zalivu do elektrovoda v Benečiji. Glede terminala je veleposlanik zagotovil, da je celotno dokumentacijo iz Rima

že poslal pristojnim organom v Ljubljano, kar se elektrovoda tiče pa je GK Šušmelj dejal, da "nimamo še jasnih odgovorov". Dr. Capuder je dodal, "da glede italijanskih energetskih projektov nismo apriorno nasprotni, dobro pa je, da smo pri teh načrtih zraven: le tako lahko postanemo tvorni sosed tudi v okviru EU". Veleposlanik je poudaril, da mora Slovenija gojiti preudarno zunanjo politiko v logiki dobrososedskih odnosov. Pričakuje se, da bo končno prišlo do pravne geste med slovenskim in italijanskim predsednikom republike. Prisotni so še izrazili upanje v dobro voljo nove vlade, da bo končno umaknila zavore pri udeležanju zakona št. 38.: glavno odgovornost za tako dolgo zavlacavanje, po mnenju predsednika paritetnega odbora Rada Raceta, nosijo dosedanja rimska vlada in tržaški desničarski krogi. V popoldanskih urah se je dr. Capuder sestal tudi z deželnim predsednikom Riccardom Illyjem.

IG

OPČINE Finžgarjev dom

Zaraščene stezice Ivana Artača

Izkušen šolnik in zgodovinar, prosvetni in kulturni delavec, predvsem pa pozoren in ljubezniv oče. Ivan Artač je bil vse to in še veliko drugega. Tako se ga je spomnila hčerka, prof. Majda Artač Sturman, ob predstavitvi njegove postumne knjige z naslovom Zaraščene stezice. Po približno enem letu smrti priljubljenega profesorja Artača so v četrtek, 18. t. m., v Finžgarjevem domu na Opčinah predstavili zbirko črtic, ki je ravnokar izšla pri tržaški založbi Mladika. Na večeru, ki ga je povezovala prof. Lučka Susič, je po glasbenem pozdravu novega Fantovskega kvarteta pod mentorstvom Mire Fabjan številno občinstvo imelo priložnost, da se prek besed prof. Rudice Požar, ki je občuteno opisala pisateljevo delo in življenje, lahko spomni izvrstnega profesorja in ljubi-

telja slovenskega jezika. "Artačeve pripovedi – je povedala Požarjeva – so iskreno realistične, njegov jezik pa bogat in izredno čist, brez tujih besed. Te črtice so tako otrokom kot odraslim dragocena zapuščina, ker nam avtorjeve besede opisujejo slovenski vsakdan v drugi polovici pravkar končanega stoletja." Publikacija, ki vsebuje nekaj že objavljenih črtic, nekaj pa čisto novih, je razdeljena na dva dela: prvi je poimenovan Kratkohlačnik in opisuje Artačovo brezskrbno otroštvo, drugi del pa nosi naslov Na odru življenja in predstavlja Artačevo življenje v zrelih letih, njegovo

ljubezen do pisanja in režiranja dramskih besedil, obenem pa, kot je poudarila hčerka Majda Artač, »zaraščene stezice odraslega človeka, ki se kljub oviram

Zaraščene stezice nanaša tudi na neprijetne dogodke, o katerih v povojnih letih oče ni mogel prosto govoriti, "da se na nekatere stvari ne pozabi, pa bi jih le mo-

Foto Kroma

prebija skozi te poti in hodi pogumno naprej». V pripovedih, prek katerih lahko prepoznamo celo vrsto oseb iz tržaškega in openskega okolja, se prepleta veliko navidezno antitetičnih čustev, kljub nekaterim žalostnim trenutkom pa je knjiga le polna upanja in optimizma. Poleg hčerke je ob koncu večera obudil spomin na očeta tudi sin Boris, ki je opozoril, da se naslov

rali zapisati. To naj bi bila naloga – je sklenil prof. Boris Artač – mladih slovenskih univerzitetnih raziskovalcev, saj je treba zaraščene stezice stalno čistiti." Za založbo Mladika je o nastanku knjige spregovoril Marij Maver, v imenu Opencev je na neizbrisno sled, ki jo je pustil za sabo prof. Ivan Artač, spomnil predsednik SSO dr. Drago Štoka.

Metka Kuret

Slovenska zamejska skavtska organizacija

Priprave na peti slovenski zamejski skavtski jamboree

Tudi letošnje Jurjevanje se je uspešno izteklo. Skavtski organizaciji so se pridružili novi člani in se veselo zabavali v družbi vrstnikov. Na tem celodnevnom druženju je marsikdo bil z mislijo že pri 5. slovenskem zamejskem skavtskem jamboreju, saj nas od te pomembne preizkušnje ločita slaba dva meseca.

Kot je v skavtski navadi, preživimo namreč skavti vsako poletje teden ali dva v naravi pod šotori.

To je nepozabna izkušnja, ko se spletajo posebne prijateljske vezi in ko lahko preživimo dalj časa s tistimi, ki jih vidimo bolj pogosto. Tabor je zabava in veselje, čofotanje v reki in kuhanje v ogromnih loncih, sproščeni trenutki in petje ob tabornem ognju, pa tudi trenutki zbranosti ob sveti maši, smisel humorja in zdrava pamet v rizičnih trenutkih.

Letos čaka vse skavte velika preizkušnja. Ne bomo se namreč

dolini od 27. julija do 6. avgusta in bo na istem prostoru združeval stotine mladih. Priprave so stekle že lansko leto, ko smo si voditelji Slovenske zamejske skavtske organizacije (SZSO) zavili rokave in začeli skrbno načrtovati ta dogodek. Vsak drugi teden se na seji zbira skupina voditeljev, imenovana trop, ki si prizadeva, da bi bil dogodek do potankosti uspešno izveden in da bi bila tudi organizacijska plat brezhibna. Na omenjenih sejah teče pogovor o vsem močnem in te so zato zelo živahne. Voditelji si izmenjujejo mnenja in nasvete, načrtujemo dan za dnem in se posvetujemo o različnih problematikah. Dobro se razumemo, vzdušje na sejah je enkratno in kazalci se na naših urah hitro premikajo naprej. Dvakrat se obrnemo in že je seje konec, ko odhajamo domov, pa se nam porajajo nove ideje in izžvi.

Tako se torej hitrih korakov bliža čas, ko se bomo skavti vseh starosti, od najmlajših volčičev in volkuljic do malo

zrejših izvidnikov in vodnic, polnoletnih roverjev in popotnic ter že izkušenih voditeljev zbrali na skupnem jamboreju in skupaj preživeli nezabavne dni. 5. slovenski zamejski jamboree bo na območju občine Tipana v Terskih dolinah, in sicer v Plešičih, Prosnidu in na ravnini na Buoni. Cestna razdalja od enega konca jamboreja do drugega je 10 km. Tega pomembnega dogodka se bodo poleg naše celotne skavtske organizacije, in sicer tržaškega in goriškega dela, udeležili še italijanski skavti iz Gorice (AGESCI GO 2), taborniki Rodu modrega vala, taborniki iz Velenja in Novega mesta. Predvidenih je približno okoli 400 do 500 udeležencev.

Poleg tega velja omeniti, da potrebujemo organizacijske plače, ki bi nam priskočili na pomoč. Kogar zanima, naj se obrne na skavtske voditelje oziroma na načelnika letošnjega jamboreja Jadranko Cergol in Erika Ferfoljo, ki vam bosta priložila z veseljem. Glede točnih podatkov, datumov in organizacijske plače bomo veseli vašega obiska na spletni strani www.szso.org.

O 5. slovenskem zamejskem skavtskem jamboreju bomo še spregovorili, zato bodite pozorni. Lep pozdrav do naslednjč.

Dobrosrčna panda

Slovensko pastoralno središče v Trstu prireja 2. junija 2006 enodnevno romanje na Ptujsko Goro k "Mariji s plaščem" in na ogled Ptuja, najstarejšega mesta na Slovenskem. Spored romanja je na voljo v zakristiji cerkve sv. Jakoba, vse ostale informacije lahko dobite po telefonu na ime Gerdol Mario, tel. št. 040 911655. Vabljeni k udeležbi.

Obvestila

Slovensko stalno gledališče vabi na zadnji pesniški večer sezone 2005/06, ki bo v petek, 26. t.m., ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu. Ostrina miline je naslov večera s pesnico Barbaro Korun. Vstop prost!

Na 20. državnem tekmovanju otroških in mladinskih zborov v Zagorju ob Savi je
OPZ KRAŠKI CVET, ki ga vodi s. Karmen Koren,
osvojil zlato z 91 točkami in pohvalo.
Ob tem odličnem uspehu zboru in zborovodji čestita

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

vabi na

44. PRAZNIK ČEŠENJ

Od petka, 26. maja, do ponedeljka, 29. maja, v Mačkoljah, na prireditvenem prostoru "Na Metežici"

V nedeljo, 28. maja, od 17. ure dalje zabavna glasba z godbo Long Žlunk

Vsak večer ples s skupinami Ne me jugat, Happy Day, Kraški kvintet in Sonček

ŽUPNIJSKA SKUPNOST IZ DEVINA

vabi na

BLAGOSLOVITEV OBNOVLJENIH ORGEL

in priložnostno prireditev

v cerkvi Sv. Duha v Devinu
v nedeljo, 28. maja, ob 18. uri

ŽUPNJA SV. JERNEJA ap. in CPZ SVETI JERNEJ

vabita na

SLOVESEN SKLEP ŠMARNIC

v sredo, 31. maja 2006,

v župnijsko cerkev sv. Jerneja na Opčinah

- ob 19. uri sv. maša s šmarničnim branjem

- ob 20.30 tradicionalni KONCERT MARIJINIH PESMI

Oblikujejo ga:

MIMPS Vesela pomlad - vodi Mira Fabjan,
CPZ Sv. Jernej - vodi Janko Ban

s samospeli sodelujejo:

Matejka Bukavec, Marta Fabris, Martina Feri,
Marjan Škerlavaj in Marjan Štrajn

Orgelska spremljava:

David Lenissa, Vinko Škerlavaj in Iztok Cergol
Priložnostno misel bo podala Ines Škabar Bitežnik
Koncert bo povezovala Urška Šinigoj

Prisrčno vabljeni!

Prejeli smo

Odobritev načrta za Sesljanski zaliv

Odbor za referendum "L'atra Baia-Drucačni Zaliv" pozorno spremlja najnovejšo dogajanje v zvezi s Sesljanskim zalivom. V tiskovnem sporočilu ugotavlja, da v predvidenem načrtu ni prišlo do sprememb in to kljub zagotovilom, ki so jih svojčas dali župan in podporniki omenjenega projekta. Spricho dejstev, Odbor potrjuje negativno oceno, tudi ker se ni upoštevala razsodba DUS-a (št. 289/06). S tem so bili potencialno oškodovani prav lastniki, katerim se je namravalo pomagati. Prav tako kritični pa so do delovanja občinskega sveta, saj naj bi odobrili konvencijo, ki je v nasprotju z občinskimi interesi in vsebuje

tudi nezaslišani princip pristanka z molkom (silenzio-senso) v škodo Občine same in ki dejansko izroča brez jamstev celotno območje zasebnim lastnikom. Tiskovno sporočilo vsebuje tudi poziv medijem, naj se v zvezi s tem vprašanjem obrnejo na lastnike, ki so v omenjeni zgodbi "glavni igralci", in ne na statistične - to je na politike...

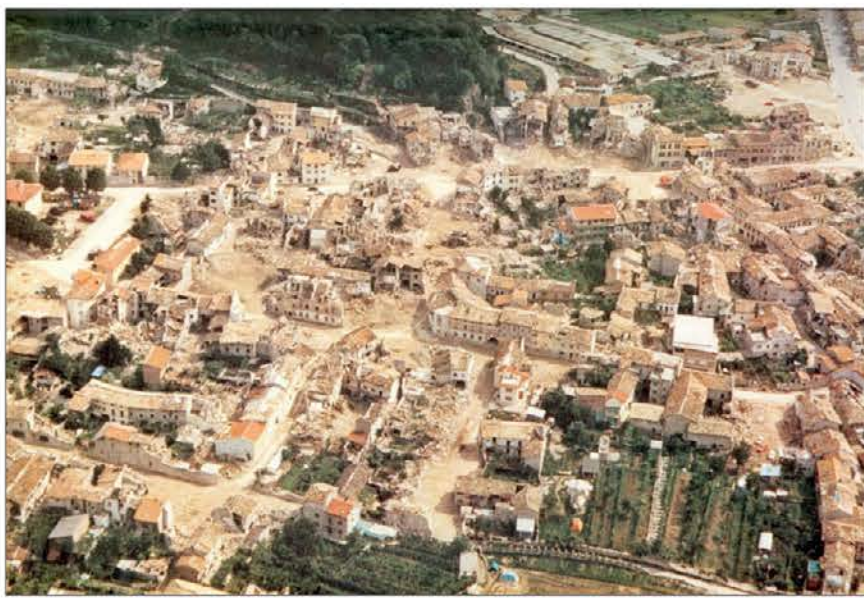

SPETER Dokumentarna razstava

Ob 30-letnici potresa v Nadiških dolinah

Natanko pred 30 leti je potres močno prizadel Nadiške doline, tersko območje in Režijo v Italiji. Ob tej priložnosti je študijski center Nadiža v Beneški galeriji v Špetru v soboto, 6. maja, ob 18. uri odprl razstavo fotografij z naslovom Potres!, s katero so se želeli v centru "spomniti tistih težkih, bolečih in uničujočih dni". Gre za izbor del iz fotografske reportaže Pavla Petričiča, posnete v prvih dneh po potresu, so sporočili organizatorji. Postavitev je bila na ogled do 24. maja. Razstava Potres! prikazuje poškodovane in porušene hiše, bagre pri podiranju delno porušeni domov, zasilna bivališča in improvizirane šole na odprtem, predvsem pa se osredotoča na moške, žene in otroke, ki jih je avtor v fotoaparatu na prizorišču najhuje prizadetih vasi. Petričič je namreč

človek, ki je fotografirane kraje in ljudi poznal od blizu in v globino, so sporočili iz študijskega centra Nadiža.

Fotografije so neposredne, mestoma nedodelane in daleč od vsakršnih izumetničenosti in estetikizmov. Gledalca prevzamejo s svojo sporočilnostjo, saj so naravnost dramatične v svoji neposrednosti. Ob Petričiču na razstavi sicer sodeluje še

spremembe - stare hiše so se ob potresu sesule ali so jih pozneje porušili - takrat nezadržno spremljalo tudi

spreminjanje bivanjskih ritmov, delovnih postopkov in družbenih dogajanj, ki so dotle oblikovali vsakdanje življenje v Nadiških dolinah, terskem območju in Režiji. Potres je namreč izrazilo spremenil podobo nekaterih krajev, kot so Ažla, Barnas ali Klenje. V hipu je izbrisal

strukturno vasi, način gradnje in tipologijo stavb, ki so izhajali iz večstoletne kmečke civilizacije in so se do tedaj v svojem bistvu še ohranjale in narekovali življenjski utrip teh krajev, poudarjajo v študijskem centru Nadiža. Hkrati je potres odstranil razloge za preživetje te tradicije, saj popotresna obnova ni bila vezana na zahteve že zamrlega kmečkega gospodarstva, ampak na nove potrebe po večjem udobju. S tem so bile povezane postopna standardizacija in prilagoditve ravninskim modelom, kar je zajelo tako same kraje kot tudi navade in vsakdanje življenje ljudi.

Sicer pa je po potresu pretela tudi nevarnost, da izginejo znaki kulturne povezanosti tega območja s slovenskim zaledjem. To povezanost jasno izpričujejo poznogotske apside v cerkvah iz 15. in 16. stoletja kot sad kulturnih izmenjav z drugimi slovenskimi pokrajinami ter stare hiše z izbo in pečjo, ki se kuri iz sosednjega prostora, kot znak slovenskemu prostoru skupne bivanjske kulture, so še sporočili iz študijskega centra Nadiža.

Vojašnica in Šola za podčastnike v Postojni

Trajen spomin na zaslužna rojaka

V Postojni so tamkajšnje vojašnico in v njej delujočo Šolo za podčastnike slovenske vojske poimevali po dveh zaslužnih in znanih osebnostih iz naše vojaške zgodovine. Vojašnica odslej nosi ime barona Andreja Čehovina, ki je bil za Jurijem Vego drugi Slovenec, odlikovan z najvišjim avstrijskim odlikovanjem za hrabrost in za sluge v vojni, z redom Marije Terezije. Bil je najznamenitejši slovenski vojak ter eden najbolj znanih častnikov avstrijske vojske sredi 19. stoletja. Kot topniški podčastnik in nato kot topniški častnik se je z znanjem, preudarnostjo in drznostjo izkazal v številnih bojih z Italijo. S tem, ko je v bitki pri Novari vztrajal na položaju le z enim topom in se do prihoda pomoči bojeval z nasprotnikovimi dvanajestimi topovi, je opravil eno najbolj pomembnih dejanj, kar jih je bilo do takrat v zgodovini topništva. Baron Andrej Čehovin je bil rojen v zaselku Dolanci v Zgornji Brnici pod Štanjelom, kjer ima tudi spomenik. V narodnem oziru je bil zvest sin svojega naroda, vrl Slovenec. Domov je pisal vselej le v slovenskem jeziku ter se ni sramoval nikjer in nikoli svoje materinščine. Posebno vdan je bil materi. Rad se je pogovarjal z vsakomer, z bogatinom in revežem, z

gospodom in s kmetom. Šola za podčastnike slovenske vojske v Postojni pa je odslej poimenovana po častniku avstrijske vojske Andreju Komelu, plemenitem Sočebanu, ki je bil doma iz Solkana. Zelo se je trudil za uveljavljanje slovenskega strokovnega vojaškega izrazoslovja v sedemdesetih in osemdesetih letih 19. stoletja. Bil je vztrajen borec za slovensčino v avstrijski vojski. Zato je začel prevajati nemške vojaške knjige in pravilnike. Uveljavljanja slovensčine na vojaškem področju se je lotil tudi kot zaveden Slovenec. Prevedel, napisal in izdal je 16 knjig z vojaško vsebino. Napisal je tudi slovnico slovenskega jezika za nemško govoreče pripadnike avstrijske vojske.

M.

Kratke

Velikana ekspresionizma v Pliberku

Od sobote, 20. maja, je spet na ogled galerija Wernerja Berga v Pliberku. Poleg

del Wernerja Berga so razstavljeni tudi slike Emila Noldeja. Poznavalci Bergovih del se niso mogli načuditi, kako močan je bil vpliv velikana ekspresionizma Noldeja na mladega Berga, saj so jih deloma lahko pravemu avtorju pripisali šele, ko so na umetninah videli podpis umetnika. Pepca Weiss, ki vodi po razstavi, je prepričana, da je za to prepletanje odgovorno tudi okolje, kjer sta umetnika živila in delovala.

Deželna komisija o problemih z azbestom

Na srečanju 3. in 4. deželne komisije z deželno komisijo za probleme azbesta je svetovalec SSK Mirko Špacapan vprašal, kako je s podporami za privatnike, ki bi se radi rešili prisotnosti azbestnih plošč na strehah. Danes namreč Dežela prispeva javnim ustanovam, da odpravijo krovline iz azbesta, privatnikom pa je mnogo težje priti do prispevkov. Inž. Lauren in dr. De Zotti sta v odgovor naglasila dejstvo, da v goriški pokrajini že danes IRIS lahko s svojimi tehnikami opravi dela tudi na privatnih površinah, seveda pa ne more nobenega posestnika prisiliti, da se za poseg tudi odloči. Špacapan je nadalje vprašal, če pred kratkim objavljena novica o možnosti predvidevanja nastanka mezotelioma s pomočjo krvne sestavine, imenovane osteopontin, lahko postane tudi v naši deželi predmet screeninga, saj bi to omogočilo razlikovanje med tistimi, ki so bili azbestu samo izpostavljeni, in onimi, ki so dejansko že v procesu rakastega nastajanja. Odgovor je bil, da komisija za boj proti azbestu vsa nova odkritja temeljito preučuje, da pa bi danes taka raziskava na široki plasti prebivalstva rodila mnogo dvoumnih izidov, ki bi potem bili razlog za preplah med prebivalstvom, ob pomanjkanju ustreznih razlag.

Ptičja gripa, lakota, interesi in naši strahovi

Denar je sveta vladar

Ptičja gripa je zadnje mesece glavna tema, s katero se dnevno spoprijemajo sredstva javnega obveščanja. Strah pred neznano, nešteto omenjeno pandemijo, ki naj bi grozila človeštvu, je osenčil pomembne mednarodne novice kot tudi državno in lokalno kroniko. Farmacevtska industrija vlaga vse več denarja v iskanje cepiva, države kupujejo sporno zdravilo Tamiflu, nihče pravzaprav ni dovolj osveščen, da bi racionalno ocenil, kako velika je grožnja, ki lebdi nad našim vsakdanom. Sama nočem podcenjevati nevarnosti virusa, ki naj bi pretil človeku ob napovedani mutaciji: premalo podatkov imam, da bi lahko razsodila, ali imajo prav predstavniki Svetovne zdravstvene organizacije, ki trdijo, da je množična okužba neizbežna, ali pa je resnica na strani tistih raziskovalcev, ornitologov, biologov, živinozdravnikov in drugih, ki ostajajo nekoliko v zakulisju, vendar vztrajajo, da je zahodnjaku lažje trikrat zapored zadeti sedmico na lotu kot pa zboleti za ptičjo gripo. V resnici se kmetje že od začetka stoletja spominjajo kokoške kuge in marsikdo ve povedati, da so med vojno obtele kološ lepo skuhal in pojedli, še preden so podlegli virusu. V resnici je na Kitajskem, ki šteje milijardo in pol prebivalcev in kjer so higienske razmere dobesedno žalostne, doslej zbolelo le 20 ljudi, 10 pa jih je umrlo. To je, navzlic predpostavki, da ima vsako človeško življenje neprecenljivo vrednost, zelo majhno število, če ga primerjamo npr. s številom mrtvih v zadnjih konfliktih na Bližnjem vzhodu ali na Balkanu, majhno, če vemo za podatek, da je na otoku Reunion v Indijskem oceanu tretjina prebivalcev okužena z virusom chinkungunya, ki ga prenašajo komarji in ki je letos terjal že 93 smrtnih žrtev. In ta številka je še posebno majhna, če jo primerjamo s številom otrok, ki na tem svetu vsak dan, celo vsako minuto umira enostavno zaradi lakote. Dnevno se s pomanjkanjem hrane sooča 23 držav v Afriki, osem v Aziji, pet v Latinski Ameriki, dve pa sta celo v Evropi. Približno milijarda ljudi je lačnih, štirideset milijonov in več, predv-

sem otrok, jih vsako leto zaradi sestrčnosti izgubi življenje.

Kljub temu nas je strah.

Strah, da bi nekaj, za kar časopisi trdijo, da bi bilo vsekakor bolje, če ostane nekje daleč od nas, če ostane nekje tam v Aziji ali Afriki, vendar prodrlo čez barikade bogate zahodne civilizacije in dokončno udarilo po dragocenem občutku varnosti in neranljivosti, ki je za zahodnjaka tako značilen. Rešitev, na katero opozarjajo mnogi ornitologi, morda res obstaja.

Morda je treba krivdo za ptičjo gripo iskati samo v zaostalih, higiensko zelo oporečnih razmerah, v katerih v Aziji in Afriki ljudje prebivajo skupaj s perjadjo. O tem problemu je bil zahodni svet že dolgo obveščen, pravzaprav ne samo, odkar se je v Indoneziji pred leti prvič pojavila nova inačica virusa H5N1, ampak je za to vedel že veliko prej, tedaj, ko se ni oziral na otroke, ki so umirali zaradi lakote in nalezljivih bolezni. Ampak lakota in nalezljive bolezni vendar ne letijo, ne morejo do nas.

Lakota in smrt tisočih in tisočih otrok ne ogrožata našega vsakdana, ne sprehajata se po naših cvetočih, vzdrževanih vrtovih, dovolj je, da se obrnemo stran, in zdelo se nam bo celo, da jih ni in da o njih nič ne vemo.

Včasih se zdi, da je rešitev enostavna, da je čisto pri roki, a vendar je nihče ne more ali ne mara doseči. Nekako tako, kot bi bili vsi, tudi vladajoči, samo lutke v rokah številnih gospodarskih interesov in denarja, edinega mogočnega gospodarja sveta.

Strah pred ptičjo gripo ima vsekakor tudi veliko gospodarsko težo: večja se povpraševanje po cepivih, prodaja se več govejega, rdečega mesa, močno prizadeti so rejci perutnine, predvsem manjša gospodinjstva. V kolesje gospodarskih interesov pa ostajajo ujeta naša življenja. Na tisoče in tisoče ljudi umira zaradi alkohola, kajenja, prometnih nesreč, onesnaženja, celo zasojenost z igro povzroča samomore. Vendar proizvodnja alkohola, tobaka, igralnice in čezmerno onesnaženje prinašajo tudi neizmeren dobiček, edina žalostna resnica pa je, da dobička naša družba ne bo nikoli žrtvovala v korist človeškega življenja.

Suzy Pertot

Trenta

Razstava Dolina ob zgornji Soči skozi čas

Prva vednost o lepotah krajev ob zgornji Soči ni šla v svet le s knjigami Juliusa Kugyja in nemškega pesnika Baumbacha, ampak tudi s pomočjo razglednic, saj o tem priča razstava, ki so jo 30. aprila odprli v Domu Trente. Doslej je privabila presenetljivo veliko domačinov in turistov. Trenta je bila na razglednicah že v zadnjem desetletju 19. stoletja, pravzaprav kmalu zatem, ko so se sploh v najbolj mondenem delu takratne Evrope pojavile prve razglednice. Neverjetno zgođaj, če vemo, da je vodila v devetnajstem stoletju do nje še pešpot. Kot so v uvodu v spremno besedo zapisali organizatorji razstave v Domu Triglavskega narodnega parka, je ključno vlogo

so kolonizatorji natrpali ob kri-vično mejo številne vojake iz raznih krajev, je šlo od tod v svet na tisoče pisem, razglednic z bojišča v italijanske, avstrijske in nemške dežele. Ta pošta in fotografije na razglednicah so postale glavni vir promocije zgodnjega povojnega razvoja izletniškega turizma v prostoru od Trente do Bovca. Ta se je v stacionarnih gostih povečal pod italijansko zasedbo in nadaljeval pod Jugoslavijo, toda le v prvih dveh desetletjih, potem pa so prevladovali prehodni gostje. Domačini ocenjujejo, da prejšnja oblast ni nič vlagala v trentarsko turistično infrastrukturo kot npr. v Kranjski Gori, ker so morda nekdanji politični mogotci izbrali Trento za svoj lovski revir in vikende. Kljub temu

pri tem odigral naglo razvijajoči se izletniški turizem. Ta je na prelomu stoletja v deželo Zlatoroga, ob smaragdni reki, pritegnil številne občudovalce skrivnostnega alpskega sveta. Svoj čas je velik narodnjak, duhovnik, pisatelj in planinec Josip Abram Trentar zapisal: "Srce umiri in najde zadoščenje v globinah, ozkih dolinah in v vencu nebotičnih gor". V obdobju prve svetovne vojne in v času italijanske zasedbe, ko

delovnimi mesti, ki bi jih pogojeval resnični razvoj turizma in ne le sedanji razvoj leporečja. Najbolj tragično pa je, da so kupili skoraj vse najdragocenejše lokacije, kjer bi lahko domačini danes razvijali turistično ponudbo. Za obiskovalca Trente je razstava enkratna priložnost, saj so razglednice last številnih zbirateljev, ki jim gre zahvala, da so omogočili njihov ogled na enem mestu.

MM

Napovedana izredna seja državnega zbora o gradnji plinskih terminalov v Tržaškem zalivu

Evro bo sprejet z zadovoljstvom, vendar tudi z zaskrbljenostjo

Po skoraj hkratnih uradnih sporočilih, da Slovenija izpolnjuje merila in pogoje za prevzem evra, ki sta jih izdali Evropska komisija in Evropska centralna banka, se v obćilih in sploh v javnosti nadaljujejo razprave o tem, kaj vse bo za Slovenijo skupna evropska valuta lahko pomenila. Evro je sicer dokaz, da imamo stabilno gospodarstvo, ki uspešno napreduje, pri čemer pa smo dobili tudi nekaj svaril. Nujno je, na kar je opozorila Evropska centralna banka, "da se Slovenija dovolj zgodaj spoprime z bremenom višjih izdatkov za pokojnine, povezanih s starostjo prebivalstva. Celotno breme bo lažje obvladovati, če se v javnih finančah ustvari primeren manevrski prostor še pred obdobjem, ko se bodo demografske razmere predvidoma poslabšale. Pomembni sta utrditev sistema javnih financ in vodenje zmerne politike rasti plač." Finančni minister v prejšnji vladi dr. Dušan Mramor meni, da vstop Slovenije v območje evra kaže, da je bila Slovenija objektivno najbolj pripravljena na vstop v EU. Vendar ga zelo skrbi obdobje po prevzemu evropske valute. "Skrbi me pokojninska reforma, tako kot je bila narejena, pa odlaganje obveznosti za gradnjo cest, povečanje sredstev za občine. Najbolj pa me skrbi nemenjalni sek-

tor, v katerem ni ustreznega nadzora in konkurence, pa še zelo veliki pritiski za povečanje cen elektrike, vode in komunalnih storitev." Nekdanji premier Anton Rop opozarja, da bodo po uvedbi evra "ključni izzivi tisti, ki vodijo k večji konkurenčnosti v gospodarstvu. Potrebne bodo dodatne reforme v pokojninskem sistemu, na trgu dela in pri javnofinančnih izdatkih." Znani ekonomist dr. Jože Menciger, ki je veljal za enega največjih tako imenovanih evroskeptikov v Sloveniji, pa je za-trdil, "da naše izpolnjevanje meril za prevzem evra kaže, da se počasi daleč ali pa najdlje pride. Lahko bi rekel, da smo bili uspešni, in to bolj, kot smo pričakovali in kot sem pričakoval tudi sam. Vendar pa odslej ne bomo več ustvarjali svojega finančnega sistema in lastne fiskalne politike. Ne bomo mogli več govoriti o slovenskem gospodarstvu, marveč le o gospodarstvu na območju Slovenije." Premier Janez Janša in finančni minister dr. Andrej Bajuk sta dovoljenju Evropske komisije in Evropske centralne banke za uvedbo evra označila za zgodovinski dogodek in poudarila, da bo prevzem skupne evropske valute za vlado dodatna spodbuda pri izvajanju reform. Gre predvsem za projekt z naslovom Partnerstvo za razvoj, ki predvideva

ukrepe na sedemdesetih področjih, pri čemer pa je bil predsednik vlade kritičen do medijev. Janez Janša je opozoril, "da so sredstva javnega obveščanja resnejših ovir za hitrejšo reforme, za premik miselnosti in razvojni preboj. Ena glavnih ovir za uspešno izvedbo reform je v socialističnem prepričanju, da so nam nekatere pravice dane in da jih mora zagotavljati država. Obstaja tudi nasprotovanje reformam iz političnih razlogov, torej le zato, ker je premike predlagala sedanja vlada." Slovenski premier je tudi ponovno poudaril, "da bo določene reforme mogoče uresničiti brez zataganja pasu in političnih pretresov." Sicer pa je politična kronika v Sloveniji v preteklih dneh javnosti predstavila še nekaj aktualnih tem in problemov. Predsednik državnega zbora dr. France Cukjati je odločil, da bo v ponedeljek, 29. maja, izredna seja parlamenta. Zahtevalo jo je enaintrideset poslancev opozicijskih LDS in Socialnih demokratov, ki vlado obtožujejo, da se ni ustrezno odzvala na projekte o gradnji dveh plinskih terminalov v Tržaškem zalivu. Njen odziv naj bi bil počasen in medel. Opozicijski poslanci zahtevajo, da Državni zbor sprejme enajst sklepov, s katerimi bi razkrili tudi delovanje zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla glede

plinskih terminalov, ki bi vplivali tudi na okolje v Slovenski Istri. Kaže, da študentskih demonstracij v Ljubljani ne bo. Vlada naj bi se v pogovoru s predstavniki študentske organizacije Slovenije odrekla nameri, da v šolstvu uvede šolnine in dodatno finančno obremenilo študentov. Predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek ponovno za pravno srečanje z italijanskim predsednikom Predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek je v pogovoru, objavljenem v drugem največjem italijanskem dnevniku La Repubblica, predlagal srečanje z novim italijanskim predsednikom Giorgiom Napolitanom. Namenjeno naj bi bilo predvsem vprašanju sprave med državama in narodom, ko bi oba predsednika ob analizi medvojnih in povojnih dogodkov poudarila pomen dobrih odnosov med Slovenijo in Italijo. Slovenski predsednik je srečanje predlagal že Napolitanovemu predhodniku Carlu Azegliu Ciampi, vendar je ta menil, da predvolilni čas v Italiji za to ne bi bil primeren.

Dr. Janez Drnovšek pa bo v četrtek, 25. maja, v Ljubljani predstavil svojo novo knjigo z naslovom Misli o življenju in zavedanju. Izdala jo je Založba Mladinska knjiga.

Marijan Drobež

Ali bo tam zaradi ravnanja skrajnežev lahko nastal park miru

Župana Nove Gorice in Gorice zoper politično soočanje na Sabotinu

Mariborski časnik Dobro jutro, ki je razširjen po vsej Sloveniji, je v novi številki objavil tudi reportažni zapis o gori Sabotin, ki naj bi jo uredili v skupen slovensko-italijanski park miru. Z obnovo ostalin nekdanje romarske cerkve svetega Valentina in frančiškanskega samostana bi ta gora krvavih spopadov med prvo svetovno vojno postopno lahko postala gora "duhovnosti, meditacij in priprošenj." O Sabotinu, kakršen naj bi bil v svoji vlogi na obmejnem prostoru med Slovenijo in Ita-

Foto DPD

lijo, sta dala izjavi tudi župan Gorice Vittorio Brancati in župan mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc. Goriški župan meni, da opuščena vojašnica na italijanski strani meje, ki jo

ponoči razsvetljujejo v barvah italijanske državne zastave, "ne sodi v načrtovan park miru. Občina je nemočna, saj je vojašnica v pristojnosti obrambnega ministrstva in

tam bodo odločili, kakšna bo njena usoda znotraj mirovnega parka. Sam bi raje v njej uredil muzej, ki bi opozarjal na vojne grozote, ki so se dogajale na Sabotinu."

Župan mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc pa je v pogovoru za omenjeni mariborski časnik pojasnil tudi svoje stališče o kamnitem napisu Naš Tito na Sabotinu, ki ga posamezniki iz Solkana, Nove Gorice, pa tudi iz Italije, tako vztrajno malikujejo. Dejal je: "Večkrat sem že povedal, da bi bilo najbolje, da bi napis preaslo grmovje. Toda čim se je začelo premikanje kamnov in spreminjanje napisa, je postalo jasno, da se politične strasti ne bodo umirile. Pristaši napisa bodo premikali kamenje na Sabotinu. To ni dobra popotnica naši ideji o parku miru na tej gori."

M.

Priznanji za Goriški muzej

V Narodni galeriji podelili Valvasorjevo nagrado in priznanja

Slovensko muzejsko društvo je v Narodni galeriji podelilo Valvasorjevo nagrado in priznanja. Valvasorjevo nagrado za življenjsko delo je prejela Jasna Horvat iz Narodnega muzeja Slovenije. Na slovesnosti sta o pomenu muzejev in njihovi prihodnosti spregovorila direktor direktorata za kulturno dediščino na ministrstvu za kulturo Damjan Prelovšek in predsednik Slovenskega muzejskega društva Andrej Smrekar. Podelitve nagrad se je udeležil tudi predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Boštjan Žekš. Kot je dejal Prelovšek, je muzejstvo tisto, ki ohranja naš spomin in iz katerega lahko čr-

pamo našo identiteto. To je po njegovih besedah še posebej pomembno po vstopu Slovenije v Evropsko unijo, saj ravno muzejske zbirke kažejo na to, da smo že stoletja prisotni in aktivni na tem območju. Smrekar pa je spomnil, da je potrebno v obdobju tranzicije in spreminjanja zakonodaje na muzejskem področju razmisliti o tem, kako bi v prihodnje uskladjali poslanstvo muzejev ter potrebe širše in ožje skupnosti. Slovensko muzejsko društvo in Skupnost muzejev Slovenije morata postati partnerja države zato, da bi sodelovali pri varovanju muzejske dediščine in omogočili dostop do nje širši javnosti, je dejal. Spomin je tudi na številne

uspehe, ki so jih slovenski muzeji dosegli v zadnjih letih doma in na tujem, kar po njegovi oceni kaže na to, da stroka na tem področju dela dobro. Valvasorjeva priznanja so prejeli avtorska skupina v sestavi Monika Kokalj Kočevar in Marko Štepec iz Muzeja novejših zgodovine Slovenije, Tone Kregar in Marija Počivavšek iz Muzeja novejših zgodovine Celje, Irena Mavrič iz Muzeja narodne osvoboditve Maribor in oblikovalka Mojca Turk iz Muzeja novejših zgodovine Slovenije za razstavo Podobne družabnosti v Muzeju Novejših zgodovine; kustosinja Valentina Varl in oblikovalka Mirjana Koren iz Pokrajinskega muzeja Maribor za razstavo Steklana

sled - dediščina pohorskega stekla v Mariboru; Tone Kregar iz Muzeja novejših zgodovine Celje za stalno razstavo Frankolovski zločin v Spominskem parku frankolovskih žrtv v Stranich.

Častna Valvasorjeva priznanja so podelili Dragu Sedmaku iz Goriškega muzeja za stalno razstavo Državna meja na Goriškem, postavljeno na železniški postaji v Novi Gorici; parku Škocjanske jame za postavitev arheološke, geološke in biološke zbirke v naravoslovnem centru Delezova domačija v Škocjanu; društvu Doli iz Lokavca za popularizacijo, varovanje, zbiranje in restavriranje kulturne dediščine ter realizacijo kulturnih in muzejskih prireditev. Dobitnik častnega priznanja je tudi Marjan Kadoič za donacijo predmetov, ki jih je kupil na dražbi iz zapuščine dr. Zlatice Hribar, Mestnemu muzeju Ljubljana, ki pa se slovesnosti ni udeležil.

Kratke

Župan Mirko Brulc poudarja pomembnost univerze v Novi Gorici

Župan mestne občine Nova Gorica Mirko Brulc je 16. t.m. priredil slovesnost v počastitev ustanovitve Univerze v Novi Gorici. Nova visokošolska ustanova se je razvila iz tradicije in izkušenj prejšnje Politehnike, visokošolske pedagoške in raziskovalne organizacije. Župan Brulc ja v vabilu za udeležbo na slovesnosti ob ustanovitvi četrte slovenske univerze zapisal naslednje: "Z uradno ustanovitvijo univerze je bila uresničena želja, ki je v Novi Gorici obstajala že dolgo. Volja lokalne skupnosti, veliko zanimanje mladih tostran in onstran državne meje za študij v Novi Gorici, dober strokovni kader, ugodno gospodarsko ozračje z nastajanjem podjetij z moderno tehnologijo, dobri poslovneži, vsi so prispevali k uspehu projekta o univerzi." Služba za stike z javnostmi univerze v Novi Gorici je javna občila, med njimi tudi Novi glas, obvestila, da bo v naslednjem akademskem letu, 2006/2007 na novi četrti slovenski univerzi delovalo šest fakultet za dodiplomski študij, za znanosti o okolju, za aplikativno naravoslovje, za slovenske študije Stanislava Škrabca, poslovno-tehniška fakulteta in Visoka šola za vinogradništvo in vinarstvo. Sodeč po prvem vpisnem

Foto DPD

roku, bo omenjene fakultete in Visoko šolo za vinogradništvo in vinarstvo, ki bodo delovale na univerzi v Novi Gorici v naslednjem akademskem letu 2006/2007, obiskovalo skupaj okoli 800 slušateljev. Imeli bodo status rednih ali izrednih študentov. Število študentov v Novi Gorici pa bo morda še enkrat tolikšno, ker namreč v mestu razvijajo visokošolske programe tudi drugi pedagoški zavodi, Univerza v Ljubljani, Univerza v Mariboru in Univerza za Primorsko. V naslednjem akademskem letu bo v Novi Gorici začela delovati tudi Evropska pravna fakulteta.

Italijanski gost obdaril slovensko bolnišnico

V Hitovem igralniško-zabaviščnem centru Park v Novi Gorici se je v noči na nedeljo končal tradicionalni turnir v blackjacku. Zmagal je 44-letni odvetnik iz Furlanije-Juljske krajine, ki se je odločil tretjino glavne nagrade pokloniti bolnišnici za invalidno mladino v Stari Gori, so danes sporočili iz Hita. Celotna nagrada znaša 15.000 evrov.

Ko je postalo jasno, da poznejšemu zmagovalcu zmaga ne more več ulti, je poprosil osebe centra, naj mu svetuje, komu bi lahko namenil del nagrade. Njegova želja, ki je nekaj povsem edinstvenega v vsej 22-letni zgodovini Hitovega igralništva, je presenetila vsega vajene inšpektorje v igralnici, poudarjajo v Hitu. Po njihovih pojasnilih se je namreč že zgodilo, da so dobitniki napovedali, da bodo del dobitka namenili v dobrodelne namene, a seveda vsakič v Italiji. Prav tako se je tudi že zgodilo, da je dobitnik, Slovenec, podaril del dobitka, ki ga je priigral v Hitovem igralniško-zabaviščnem centru v Kranjski Gori, za dobrodelni namen, seveda v Sloveniji.

SNG NG / Ognjevit nastop igralcev iz St. Petersburga

Na svoji turneji po evropskih deželah se je Državno gledališče Vere F. Komisarževske iz St. Petersburga v Rusiji ustavilo tudi v Kulturnem domu v Trstu, v četrtek, 11. t.m., kot gost SSG, in v petek, 12. t.m., v SNG Nova Gorica. Obakrat se je predstavilo z lanskoletno uspešnico Baal, mladostno igro Bertolta Brechta o svojevrstnem lirskega pesniku, pijancu, razuzdancu, egoistu in morilcu, ki zavrača vsako etično pravilo in socialno ureditev. Brechtovo delo je vsebinsko prirojil in režiral bolgarski režiser Aleksander Morfov, ki je poznan kot drzen tolmač gledaliških besedil. Protagonista je spremenil v rockovsko zvezdo, ki s svojo kitaro ob spremljavi rockovske skupine - le-to je posebej za uprizoritev sestavljal sam režiser - osvaja mlade, da se omamno predajajo njegovi glasbi in demonskemu čaru njegovega razuzdanega življenja. Njegovi neobvladljivi privlačnosti nasedejo

vs, tudi neizkušena dekleta, s katerimi Baal teši svoje razgrete strasti, ne da bi se menil za njihova čustva. Morfov je z odličnimi igralci - Baala je s posebno doživljajstvom poosebil Aleksander Bargman - v naturalističnem verizmu, brez vsakršnih zadržkov in predsodkov opisal značaj protagonista, njegov uničujoči življenjski slog in krog njegovih oboževalcev tudi ob pomoči scenografa Tina Svetozareva, ki je prizorišče pomenljivo uokviril v boksarski ring, in kostumografke Tite Dimove, ki je tudi s kostumi poudarila neobzdrano, uživaški življenjski stil, v katerem se zrcali brezizhodna pogubna pot neke generacije. Izvajalci so publiko očarali z izvrstno igro, polno energije, ki je bila ob poklonu še tako prekipelava, da so navdušeni publiko podarili »vroč« glasbeni dodatek. / IK

Propadanje klasičnih družin

Cohausing ali sobivanje - prihodnost ali utopija

V 70. letih prejšnjega stoletja se je na Danskem pojavil nov način bivanja. Skupine prijateljev so se namreč odločile, da bodo živele skupaj, pod isto streho in si na tak način delale družbo, pa tudi delile stroške in dnevne obveznosti. V bistvu gre tu za moderne komune, v katerih ima vsaka družina svoje stanovanje in svojo zasebnost, istočasno pa imajo tudi skupne prostore, v katerih se družijo. Stanovanja so različno velika tako, da lahko odgovarjajo potrebam posameznih družin. Običajno pa si delijo določene storitve, kot so igralnica in igrala za otroke, kuhinja, jasi in vratarska

bivalnih skupnostih so zelo različne. Navadno so to osebe z višjo ali visoko izobrazbo, ki imajo srednje visoke ekonomske možnosti in ki imajo približno enake življenjske izkušnje. Pri bivalnih skupnostih na obrobju mesta srečamo bolj pogosto družine z otroki, v centrih mest pa so običajno člani bivalne skupnosti neporočeni. Bistvenega pomena pa je dejstvo, da se člani bivalne skupnosti sami izberejo, sami upravljajo skupno imovino in imajo vsi enake pravice pri sprejemanju odločitev, ki se nanašajo na skupno življenje. Sociologi so odkrili, da so se te moderne komune pojavile vzpo-

povprečna družina prihrani tudi do 15% mesečnih izdatkov za vodo, električni tok in ogrevanje. Ravno pri ogrevanju so ocenili največje prihranke (do 40% običajnega izdatka), saj so navadno člani take moderne komune precej ekološko osveščeni in se navadno odločajo za alternativne načine ogrevanja od toplopodnega ogrevanja do sončnih kolektorjev, posebnih oblik izolacije ipd. Tudi če se ne odločimo za alternativne oblike ogrevanja, pa lahko v primeru sobivanja precej prihranimo, saj se lahko odločimo za skupinske nakupe električne energije, vode, pri čemer lahko uživamo bolj ugodne pogoje, kot v primeru, da kupujemo sami. Dalje so ugotovili, da lahko član skupnosti prihrani tudi na nekaterih storitvah, ki jih opravljajo posamezne družine skupaj. Nekatere skupnosti so se npr. odločile za skupno pralnico. To pomeni, da nima vsaka družina posebej svojega pralnega stroja, pač pa da imajo skupen prostor, v katerem je en večji pralni stroj, ki ga lahko uporabljajo vse družine. V velikih skupnostih pa lahko člani organizirajo notranje ja-

služba, ki poskrbi tudi za plačevanje položnic, klet in pralnica. Sobivanje se lahko razvija v različnih oblikah. V Kanadi so zelo razširjene skupnosti, v katerih živijo osebe, ki pripadajo različnim generacijam. Skupaj gojijo vrt, na katerem rastejo zelenjavnice, skupaj upravljajo sobe za goste, ki občasno obiščejo kako izmed družin, in veliko jedilnico, ki lahko sprejme tudi več oseb. V Združenih državah Amerike pa so bolj pogoste skupnosti, ki si delijo telovadnico, prostor za gojenje raznih konjčkov, in pralnico. Tudi osebe, ki sodelujejo v takih

redno z naraščanjem osamljenosti in s propadom klasičnih družin. Ker ima vsaka družina svoje stanovanje, ohranja član skupnosti svojo zasebnost, istočasno pa ima ob sebi še nekoga, s katerim lahko deli težave vsakdanja in na katerega lahko računa v primeru potrebe. Ekonomisti pa ugotavljajo, da so se te moderne komune pojavile z naraščanjem stroškov za položnice. Izvedenci so namreč izračunali, da omogoča bivanje v taki skupnosti precejšen prihranek. V Združenih državah Amerike, kjer je pojav sobivanja že precej razširjen, so izračunali, da lahko

služi, ki jih obiskujejo otroci vseh družin, ki bivajo v skupnosti. V tem primeru skrbijo za otroke izmenično posamezne mame ali kaka upokojenka, ki živi v skupnosti in ima obilo prostega časa na razpolago. Če je med člani skupnosti zanimanje, lahko skupnost organizira lasten fitness center ali bazen. Čeprav mora posameznik prispevati v skupno blagajno svoj delež stroškov za nakup vsega potrebnega in za nadaljnje vzdrževanje objektov, se dolgoročno ta izdelek izplača, saj posameznik prihrani na letni članarini za fitness.

Mara Petaros

Deset prednosti lesenih objektov

V Sloveniji izdelajo okoli tisoč montažnih hiš na leto

V Sloveniji povečujejo izdelavo montažnih enodružinskih hiš, s čimer se ukvarja deset podjetij oz. gospodarskih družb. Skupaj izdelajo okoli tisoč montažnih zgradb na leto, pri čemer jih veliko prodajo v tujino, tako da

hiš slovenskih proizvajalcev izvozijo v Avstrijo, kar okoli tretjino, na drugem mestu je Italija in na tretjem Nemčija. Manjši trgi za slovenske montažne hiše so še Švica, Hrvaška, Madžarska, Velika Britanija, Romunija, Finska in Francija. Podjetje Riko

doma v Sloveniji ostane le vsaka peta hiša. Nasploh se les uveljavlja kot prevladujoč gradbeni material. Največ montažnih

Hiše je s svojimi montažnimi hišami uspešno tudi na Irskem. Za Slovence velja, da si večino prebivališč po navadi zgradijo sami, na

klasičen način (zidajo), za montažne pa se od vseh zgrajenih odločijo samo v dveh do treh odstotkih. Zanimivo je, da

Slovenija uvaža montažne hiše tudi iz drugih držav, od tega 74 odstotkov iz Nemčije. Hiše, izdelane iz lesa, imajo po mnenju strokovnjakov deset prednosti. Les je z izbranih rastišč v slovenskih gozdovih, zagan po predpisnem izboru in sušen za doseganje največje kakovosti; zagotovljena je zelo dobra bivalna klima v prostorih, saj jih obdajajo stene, ki "dihajo"; vgrajeni materiali so ekološko neoporečni; pri ogrevanju prostorov je veliko manjša poraba energije; mogoča je hitra montaža (gradnja) in vselitev; ob istih zunanjih merah objekta, kot jih ima zidani, je na voljo deset odstotkov več površine; hiše iz lesa imajo odlične gradbeno-fizikalne lastnosti; zagotovljena je potresna varnost objektov, pa tudi požarna varnost, saj les pozneje popusti. Pomembna prednost lesenih objektov naj bi bila tudi ta, da njihova življenjska doba ob rednem vzdrževanju traja sto let.

M.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Perfektna ženska?

Sinoči sem si ponovno, po večletnem presledku, ogledala Soldinijev film "Pane e tulipani". Pravzaprav zgodba ni niti tako pomembna - čeprav skoraj neverjetna: gospodinjo, mater dveh večjih otrok in vzorni - ter tudi klišejsko prevarani - likalni in kuharski stroj - "pozabijo" na avtocestnem počivališču, ker se je predolgo zadržala na WC-ju. Mož pa ne opazi, da je na avtobusu ni. Zgodba se potem povsem fiksijsko razvija v prelevitev te boječe gospodinje v sončno žensko, ki v Benetkah postane cvetličarka, si pridobiva samozavest, na novo odkriva celo življenje pozabljeno igranje na harmoniko. V mislih mi še vedno ostaja tista njena slika, ko z radostjo na obrazu in zatisnjenimi očmi igra harmoniko. Pomislil na trume, na generacije žensk, ki so bile in so še vedno predvsem kuharski in likalni stroj, s pogledom uprtim v življenje v televizijskih nadaljevalkah. Sprašujem se, koliko so jih njihovi možje poznali, koliko časa so si vzeli, da bi jih zares vprašali: kako si? Kaj razmišljaš? S čim ti lahko prikladem nasmeš na obraz? Kako ti lahko pomagam?

Pred kratkim mi je sovrstnica rekla: "Spoznala sem, da je življenje neprimerno lažje, enostavnejše in lepše, če izraziš svoje mnenje, npr., česa si želiš. Do tega pa sem se dokopala po več desetletjih". Ženske smo bile verjetno vzgajane za to, da sprejemamo, da idealno udejanjamo arhetip ženske kot posode, ki varuje, ki sprejema. In navsezadnje smo v današnjem času to sposobnost čistega sprejemanja žal v veliki meri izgubile. Spominjam se prijateljevega stavka, da so številne današnje ženske nekakšni moški preoblečeni v žensko.

Če verjetno res izgubljam neko sposobnost sprejemanja, če se ženska v današnjem času vedno bolj, že od kakšnega 10. leta dalje uči, kako se med ljudmi kazati kar nabolj mikavno in se od

nje dejansko zahteva predvsem tole, je istočasno tudi res, da izgubljam zavest, da je pomembno izraziti svoje mnenje, svoje želje, svoje potrebe. V 60. in 70. letih so ženske na večkrat pretiran in izkrivljen način poudarjale potrebo po tem, da jih družba vzame v poštev kot osebe, kljub vsemu pa je takratna ženska generacija izrazila potrebo po tem, da se kot ženske poglabimo vase, pogosteje upihnemo vsakovečerne življenjske zgodbe drugih na TV ekranu in živimo v večji meri svojo.

Ženske smo se v desetletjih zmotno prepričale, kako moramo biti dejansko perfektno v vsem: perfektna žena, perfektna mati, perfektna in ljubezniva hči, polna energije, perfektna delovna sila, vedno mladostna in sveža, perfektna gospodinja, zelo organizirana ženska, ki je nasploh vedno zadovoljna. In potem se jočemo nasrkivaj, se otepavamo z neskončnimi televizijskimi nadaljevalkami, tu pa tam segamo po tem ali onem sredstvu, kupujemo, da bi si napolnile emotivne praznine in se predvsem počutimo tako same. Verjetno leži ena od svetih

resnic tudi v tem, da se končno nehamo med sabo primerjati, kot mi je pred dnevi povedala ženska, ki je spoznala, kako je ob tem spoznanju mirnejša in popolnejša kot ženska. In naj že enkrat spoznamo, da perfektno - na srečo - nismo in je tudi prizadevanje za to, da zadostimo ne vem kaki zahtevi po perfektnem gospodinjstvu, istočasno perfektnem službenem zanosu itd. itd., pogubno za naše psiho-fizično ravnotežje. Verjetno se moramo učiti, kako se pustiti presejati od vsega tega, kar nas obkroža, od ljudi okrog nas, narave, želje, ki vzklije v nas, da se pustimo v dir po trati tako, kot smo se nekoč kot deklice, da se naučimo risati, pa kaj za to, če imamo že šest desetletij za sabo, ali da si upamo izraziti svoje želje in misli, česar si mogoče tako dolgo že nismo.

Čedalje več jih je na pomembnih in visokih položajih

Petdeset najvplivnejših poslovnih žensk

Kapital, revija za naložbo denarja, ki izhaja v Mariboru, je izbrala petdeset najbolj vplivnih poslovnih žensk v Sloveniji. Z izborom dokazujejo, da ženske sedaj čedalje več funkcij oz. položajev, s čimer se uspešno soočajo z moškimi. V seznamu so tiste, ki so na visokih in najvišjih položajih v uspešnih, razvijajočih se in prodornih podjetjih in ustanovah. Pomembno merilo pri izboru so bila tudi aktivno sodelovanje v raznih združenjih, članstvo v nadzornih svetih, prejeta priznanja in značajske odlike. Upoštevali pa so tudi izžarevanje karizme in ženskosti kandidatki za status najvplivnejše poslovne ženske. Na spletni strani revije Kapital so opravili anketo o najvplivnejši ženski v Sloveniji. Na prvo mesto sta se z enakim odstotkom glasov uvrstili dr. Da-

nica Purg (na sliki), predsednica Združenja za razvoj menedžmenta v srednji in vzhodni Evropi ter dekanja in direktorica IEDC, Poslovne šole Bled, pa Tatjana Fink, glavna direktorica podjetja Trimo na Dolenjskem. Sledita jima Romana Pajenk, predsednica uprave Probanke, ter Janja Bratoš, predsednica uprave farmacevtske industrije Lek.

Revija za naložbo denarja, Kapital, je hkrati z objavo petdesetih najvplivnejših poslovnih žensk v Sloveniji, objavila tudi pogovor z dr. Danico Purg, morda najbolj vplivno žensko voditeljico, ki deluje tudi na evropskem prizorišču. Po njenem pričanju so za razvoj poslovnega okolja v Sloveniji najbolj potrebni profesionalni voditelji v javni upravi. "V Sloveniji je prišlo do popolne spre-

membe pri vodečih strankah in koalicijah, to pomeni, da je komaj kaj ostalo iz tradicije in izkušenj preteklega ob-

dobja. Novi ljudje so pogosto zelo navdušeni, vendar jim primanjkuje znanja in spretnosti, ki so potrebne, še posebej v sedanjem globaliziranem svetu. Občudujem pa tudi politične voditelje, ki si drzno tvegati kariero, celo svojo življenja zato, da bi ustvarili boljši svet, kot se je nedavno zgodilo v Čilu in Peruju."

M.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD, tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebnostne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov in Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

To številko smo poslali v tisk v torek, 23. maja, ob 14. uri.

IZ MOJE KUHINJE

Mravlje, bledes
in dialektika

Prišle so, točne kakor vsako leto. Njihove dolge postrojene vrste so mi spet potrdile, da je pomlad, ti sta prava, zelena, dišča in cve-toča, letos tudi malce nagajiva in spočetka mokra, nepreklicno prišla. Mravlje, znanilke moje pomladi, so mi še enkrat dokazale, da v življenju vse teče in vse gre, a se tudi vse ponavlja, hvalabogu. Pripisujemo jim marljivost in delavnost, tako da tudi delavnemu človeku pravimo, da je kakor mravlja. Tudi jezim se nanje in se borim proti njim, nastavljam jim krožničke z medom, da bi nasedle sladki vabi. Ko pa napadejo vrtno gredico, so ukrepi neizprosni: ali mravlje ali radič. Obstajajo sicer tudi mravljarji prijazni ukrepi, brala sem o elektronskem aparatu, ki oddaja ultrazvok ob jakosti 130 decibelov in učinkuje na živčni sistem ter sluh mravelj, malih glodalcev, miši, podgan in ščurkov, tako da v štirih, petih tednih za vedno zapustijo prostor. Nekam pa se le odselijo, morda k sosedu. In potem? Tudi ni tako poceni tale aparat, stane namreč 132 evrov. Ekološko pre-

kot vsako pomlad! Če so, pome-ni, da so tudi one potrebne. Kdor razpolaga s koščkom zemlje in mu je sejanje in sajenje v zabavo, ima nekaj stalnih sovražnikov. To so mravlje, kot rečeno, plevel in suša pa še kakšna mačka, ki zakoplje svoje drecke v mehko zemljo. Sledi razočaranje. A navdušenje je vsako pomlad na začetku nepopisno. Tudi letos se je ljubi L lotil vrtnih opravil z vneto. "Vsega po malo, samo za vzorec", mi vsako leto obljublja.

Semena so majhna, drobna, kdo bi si mislil, da bo iz njih pogljal velik. To je res čudo narave. In ljubi L spravi v zemljo radič, špinačo, ruklo (lahko ji rečemo tudi z lepo slovensko besedo rukvica; ne razumem, zakaj se je tudi v osrednji Sloveniji razpasla italijanska rukola), peteršilj, redkvice... Kaj bi naštevala? Naš vrt postane prava zakladnica vitaminov in mineralov. Ne sme seveda manjkati bledes. V pravopisu in slovarju ga ne boste našli, ker je tam zapisana blitva. Jaz mu bom zmeraj rekla bledes, tako kot mu pri nas pravijo vsi. Blitva ali beta vulgaris iz družine metlikovk izhaja iz obalnih območij Sredozemlja in zahodne Azije, in ker je tako naša, jo kličemo po naše, tako kakor jo kličo Alberto Pucer, istrski zgodovinar, avtor uspešnic, kot so vodniki po Slovenski Istri in lepe kuharske knjige "Pr nes kuhamo pu naše". Pucer mi je pravil, kako se je začela ta ljubezen, ena od mnogih. Mama in oče sta iz Padne hodila delat v Trst, on pa je ostajal doma z bolno nono, ki ga je vodila pri pripravi jedi. Na moje vprašanje, kaj najraje kuha, je odgovoril "bledes", rižoto z bledesom, sipe z bledesom in palento... V Padni, od koder je Berto doma, so pravili, da je njihov turn zrasel iz bledes, kakor je v Novi vasi zrasel iz česna. Ženske so namreč nosile prodajati zelenjavo v obalna mesta in v Trst, da bi preživljale

družino. Tu so od žena ribičev zamenjavale bledes za sipe. Tako je nastala jed iz sip in blitve. Ker Berto zbira gradivo za novo knjigo od vasi do vasi, je zvedel, da pri Sveti Mariji pripravljajo sipe s špargo, na Tržaškem pa sipe z biži. Meni se zdi bledes s krompirjem na istrski način čudovita priloga k pečenim ribam in mesu. Pucer zelenjavo prej pokaže, jaz se temu izognem in jed pripravim tako, kot me je naučil, paradoks, prijatelj Cveto, Štajerec, ki je v kampu pripravil izvrstno prilogo k oradam na žaru. Odtlej ga pripravljam tudi jaz tako, enostavno in hitro, brez kuhanja, samo z dušenjem.

- poljubna količina bledesa
- krompir
- sesekljan česen
- oljčno olje
- sol

Pocvrem česen, na hitro, samo en bzzz, dodam na kocke narezan krompir, pomešam, dodam bledes in solim. Duši naj se kakih 15 minut.

"Buh ven pužegnej!", bi dodal Alberto Pucer, mi pa bomo odvrnili "Buh lonej!"

Tudi letos je bledesa, špinače in radiča na naših lehcah za cel regim. Kot zgleđa, bo dela z nabitranjem, pranjem, sekljanjem in kuhanjem letos poleti toliko, da se bova z ljubim L spet pričkala. To spada v zakonsko dialektiko, kot ji pravim, a ta o dialektiki je že druga zgodba.

Avgustina

hipertekst09.doc

Vox populi...

"Povsod sama politika!" se od časa do časa pritožujejo televizijski gledalci in bralci časopisov. No, isto bi lahko v tem času rekli tudi o nogometu, kuhinji in o številnih drugih stvarih. A kaj, ko na koncu pristanemo vedno znova - pri politiki!

Na spletu pa je drugače. Tudi politiko oziroma politične strani je treba šele iskati. No, dovolj je, da v brskalnik iščemo nekaj ključnih besed in že imamo na ekranu celo poplavo informacij!

Italijanski parlament domuje na spletu na skupnem portalu www.parlamento.it, od koder nas miška vodi v poslansko zbornico (www.camera.it) ali v senat (www.senato.it).

mo tudi zanimivo in poučno spletno risanko, kjer otroci lahko spoznajo delovanje te veje parlamenta. Slovenski državni zbor je mogoče obiskati vsako drugo soboto v mesecu (razen avgusta!), in sicer ob 9.00, 10.00 in 11. uri. Zasedanjem državnega zbora lahko z balkona velike dvorane prisostvuje vsakdo, ob prihodu v poslopje državnega zbora pa se seveda mora prijaviti na recepciji, na spletu pa je slovenski parlament na ogled kadarkoli natiptake <http://www.dz-rs.si/>. Poleg običajnih informacij lahko na računalniku iščete tudi po bazi podatkov videoposnetkov (<http://www.dz-rs.si/index.php?id=97>). Slovenščina je doma tudi na spletnih straneh Evropskega parlamenta, in sicer na podstrani http://www.europarl.europa.eu/news/public/default_sl.htm.

sprememb. Stalnico na spletnih straneh pa predstavlja servisna ponudba, ki jo lahko najdemo v obliki arhiva steno-grafskih zapisov poslanskih sej. Za spletnega obiskovalca je zanimivo tudi brskanje po katalogu knjižnice poslanske zbornice na naslovu www.bibliocat.camera.it. Zgodovinski katalog, ki je segal od znamenitega revolucionarnega leta 1848 do leta 1983, so pridno skenirali, od leta 1984 pa podatke neposredno vnašajo v računalniško bazo, kar olajša tako iskanje kot samo vzdrževanje kataloške zbirke. Tisti, ki bi rad brskal po katalogu senata, pa si mora privoščiti izlet v Rim, sicer pa na straneh senata, to je delu parlamenta, ki je namenjen "starejšim" politikom, najde-

tm. Tudi Evropski parlament nudi spremljanje zasedanj v živo, in sicer na strani http://www.europarl.europa.eu/eplive/public/freetext_page_webstreaming/default/default_sl.htm. Angleški parlament je institucija v pravem smislu besede, in to tudi med spletnimi parlamenti. Avdiovizualna ponudba angleškega parlamenta pokriva simultano celo 18 različnih debat - nekaj v sliki in besedi, ostalo pa samo kot zvočni zapis! <http://www.parliamentlive.tv/> je začel delovati leta 2002, sicer pa je na spletnih straneh angleškega parlamenta (www.parliament.uk) mogoče naročiti in prebrati tudi drugo parlamentarno gradivo. peter.rustia@gmail.com

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

V svoji kletki (zaporu) je poslušal klasično glasbo in si mirno privoščil pečeni zrezek. Okoli njega iznakažena trupla ubitih policistov. Klasična glasba pa je kar naprej igrala. Ob njej je užival. Gre za zanimiv portret enega najbolj znanih negativnih likov v zgodovini filma. Govorimo o dr. Hannibalu Lecterju, kanibal-skem psihiatru. V istem obdobju je eksponencialno rastla popularnost drugega filmskega lika: Sharon Stone je s svojim prekrizevanjem nog v vesolje nesmrtnih izstrelila lik genialne psihopatske pisateljice iz filma Prvinski nagon (Basic instinct). Anthony Hopkins vlogi ljudožerskega Hannibala ter Sharon Stone v vlogi Catherine Tramell sta postala filmski zvezdi svetovnega formata. Gre za dve podobni figuri, ki sta skoraj sočasno na velikem platnu zgradili mit tipičnega serijskega morilca, ki je v svoji perverzno-sti in sprevrženosti genialen.

Usodna privlačnost gdč. Tramell

Oba filma, Prvinski nagon (1992), v katerem nastopa Sharon Stone, in Ko jagenjčka obmolkejo (1991), v katerem igra Anthony Hopkins, sta pritegnila oči širše javnosti nase in postala filmska fenomena leta. Uspeh je treba v obeh primerih pripisati omenjenim negativnim likom psihiatra Hannibala in gdč. Tramell. Takrat je bila na novo postavljena meja »družbeno sprejemljivega« na velikih platnih. Hannibal je raziskoval odpornost širše javnosti do prav posebne vrste nasilja na velikih platnih, do ljudožerstva. Njegovi kulinarčni okusi so izvrstno predstavljeni z besedami, ki jih je v filmu sam izrekel: »Vem samo, da se ob dobrem Chiantiju odlično prilega človeška jetra in bob.« Catherine Tramell se je osredotočila na drugo tabu področje, spolnost. Gdč. Tramell je kot Hannibal bila tako ali drugače vpletena v številne

umore: njene dogodivščine pa niso vezane na ljudožerstvo, temveč na seksualne afere. Medtem ko je Hannibal kinematografsko deviantna osebnost, ker se hrani z ljudmi, je Catherine Tramell kinematografsko deviantna, ker je nimfomanka. Njena dvolična vpletenost v umore pravzaprav zbledi pred samo nimfomanijo. Prizor z veliko začetnico je že omenjeno prekrizevanje nog pred ekipo vznemirjenih in vzbujenih policistov iz San Franciscu. Soočamo se torej z dvema likoma, ki se razlikujeta po različnih tipih deviantnosti, a sta si kljub temu podobna. Hannibal in gdč. Tramell nista namreč zblaznela (tako kot lika, ki ju igra Jack Nicholson v Shiningu in Letu nad kuka-vičijem gnezdom). Oba spadata v elitno družbo intelektualcev in bogatašev (Hannibal je psihiater, gdč. Tramell pa pisateljica). Oba kažeta izrazito psihopatsko nara-

vo, ki jo zelo dobro prikrivata s svojo visoko izobrazbo in genialnostjo. Gre torej za paradoksalno nasprotje, ko se v enem liku srečajo tako nasprotujoči si elementi, kot so visoka izobrazba in kultura na eni strani in za javnost deviantna »nagona« ljudožerstva in nimfomanskega serijskega morilstva na drugi strani. Omenjena negativna lika dobiva v filmih status vse-mogočnosti, ki si ga prislužita prav zaradi mešanice med paradoksalno genialnostjo in psihopatsko deviantnostjo. Nobeden jima nič ne more in vedno se iz vsakega zapleta nekako izvlečeta. Žrtvam nastavlja psihološke zanke, v katere se ujamejo sami gledalci. Take psihološke igrice, ki jih nadgrajuje skrajnost deviantnosti, so zelo učinkovita vaba. Zato je Anthony Hopkins tako seksi. Zato je Sharon Stone postala femme fatale in je še vedno tako sexy!

Andrej Černic

Vremenska napoved ARPA-OSMER
za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:

Proti nam bodo v višinah dotekali bolj stanovitni severozahodni tokovi.

ČETRTEK, 25. maja 2006:

Dopolodne bo prevladovalo sončno vreme, ob morju bo pihala zmerna burja. Predvsem v nižinah in v gorah bo jutro razmeroma hladno. V popoldanskih urah bo v gorah več spremenljivosti. Topleje bo, pihali bodo šibki krajevni vetrovi.

PETEK, 26. maja 2006:

Na obali bo pretežno jasno, v ravninskem pasu delno jasno, v gorah pa spremenljivo. Pihali bodo šibki krajevni vetrovi, ki se bodo popoldne nekoliko okrepili.

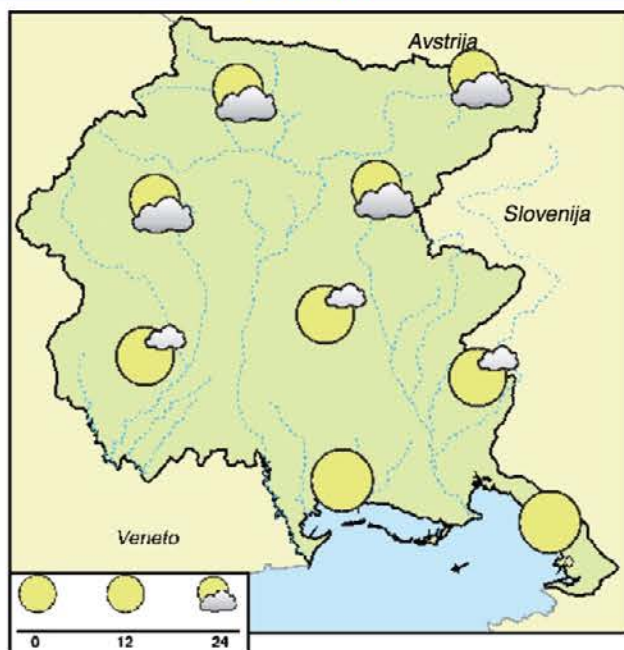
OBETI ZA KONEC TEDNA:

V soboto bo še prevladovalo sončno vreme, več spremenljivosti bo v gorah.

Deželna meteorološka opazovalnica F - Jk

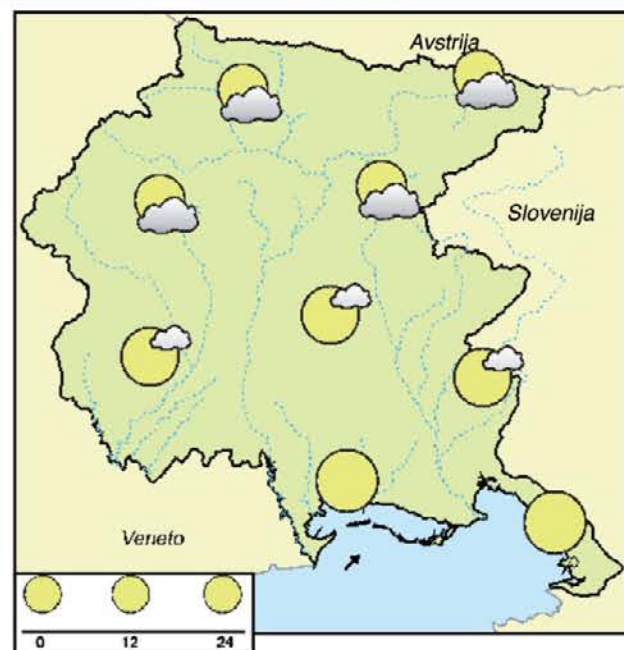
www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel. 0432 934111

ČETRTEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	6/9	10/13
Najvišja temperatura (°C)	21/24	21/24
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	13	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	7	

PETEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	10/13	15/18
Najvišja temperatura (°C)	23/26	20/23
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	15	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	8	

Prejeli smo

Hibe nanoške proslave

Ko so me po proslavi na Nanosu v počastitev Dneva upora proti okupatorju spraševali, kako bo odmeval govor osrednjega govornika predsednika državnega zbora Cuklarija, sem nekoliko res na vrat na nos odgovarjal, da se vse skupaj najbrže ne bo končalo z nanoškim shodom. Z menoj so bili nekateri, ki so osebno poznali Janka Premrla Vojka in vztrajno podčrtovali njegove podvige. No, zgodilo se je že, da se ni končalo z nanoškim shodom, odmevi pa so še kako slišni. Proslava, kakor vemo, ni uspela, udeležencev je bilo malo, pa ne samo zaradi izjemno slabega vremena. Priredili so jo togo, res po vojaško. Sproščenosti ni bilo. Bistveno pa je, da govor na večino udeležencev, in pozneje še na medijske bralce, poslušalce in gledalce ni deloval, kot si je napak predstavljal govornik in seveda snovalci proslave.

Storili so napako, očitna pa je bila tudi tista, da so bili komaj omenjeni Vojkovi partizani, čeprav so se zmeraj simbol primorskega partizanstva. Denimo, da je to bila taktična napaka, ne pa tudi strateška. Če je govornik mislil, da bo proslava sredi Primorske, partizanske zibelke, politično pa tudi sicer vplivala kot vzvod za preobrat pogledov večine ljudi, se je zmotil. Učinek je bil nasproten. Nekaj dni pozneje je partizanska proslava v Ljubljani bila rezav odgovor na nanoški nastop, shodi pa so se nadaljevali in se nadaljujejo marsikje po Sloveniji in še zlasti na Primor-

skem. Na njih se v bistvu naglaša, da je bil na Nanosu prozoren poskus zgodovinske revizije, poskus, da bi tudi v Sloveniji pričeli narobe tolmačiti, kar se je dogajalo med drugo svetovno vojno. Pri nas, in po svoje na svetu. Skratka, na Nanosu naj bi prodrli z izmišljeno zgodovinsko tezo, iz nje pa še sklepali, da med vojno ni šlo samo za partizanski upor, marveč, da so se uprli tudi drugi. Toda komu? Govornik je mukoma razlagal medvojne razmere, ki zagotovo niso bile vzorne (in v nobeni vojni niso, pri čemer pa je zmeraj bistveno, kdo je zalučal prvi kamen), seveda pa se je zadržal na povojnem stanju, ko je takratna oblast res storila vrsto sila grajevrednih potez.

Toda zgodovine preprosto ni mogoče postaviti na glavo. Izvirna hotenja partizanskega boja, začeti z vodom Janka Premrla Vojka, ki je poosebljal kot nekateri že prej reakcijo vseh Primorcev na fašistične zločine, boj, ki je bil del svetovne obsodbe nacifašizma, so bila kronana z zmago in tu ni kaj spremeniti. Tudi z zvitimi odtenki ne. Mimo svaril, ki smo jim bili priča na poznejših shodih, bi se rad zadržal na nekaterih spoznanjih, ki so se mi porodila v glavi že brž po proslavi. To o taktični napaki sem že napisal. Poudaril sem tudi opazen poskus reviz-

bijajo in nikjer ni tako odkrit, kot pri nas. Sandro Pertini, že ko je bil predsednik italijanskega parlamenta, mi je govoril, da taki poskusi zagotovo bodo s strani tistih, ki so bili na drugem bregu, da pa "partizanskega zgodovinskega ste-

bra ne bodo porušili nikoli."

Te dni mi je poslal zanimivo knjigo sloviti italijanski zgodovinar Angelo del Boca, sicer moj dolgoletni znanec, v njej ("Italiani brava gente") pa naglaša isto stališče. Ne samo to, po vojni sem imel priložnost, da sem v Firencah, kjer je bil župan, obiskal La Piro, ki je tedaj bil, če me spomin ne vara, tudi predsednik italijanske Katoliške akcije, pa mi je preprosto rekel, da nasprotna stran ne bo molčala, da

pa bo to "zgolj glas v puščavi".

Pa sem pri spoznanjih: prvo je, da mi ni jasno, čemu so se organizatorji za proslavo Dneva upora odločili za Nanos. Hvalevredno bi bilo, če bi bili to storili zavoljo odnosa, to je spoštovanja zlasti primorskega narodnega osvobodilnega boja, ki je bil najbolj množičen v tem delu Evrope in je sodil med najbolj zglede na celini. In zakaj prav tu načeti poskus zgodovinske revizije, zakaj prav na Nano-

komunizma, še najmanj tistega skrajno sovjetskega, ki je bil tudi tod po vojni, marveč zato, da bi končno mirno živeli v demokratični domovini, ne pa pod režimom, ki je neusmiljeno izničeval naše narodne pravice. In Primorci, roko na srce, preprosto nismo mogli ne verjeti in ne razumeti, kako se je del Slovencev onstran meje, ki jo je bila določila rapalska pogodba, mogel odločiti za podporo okupatorju. Bil sem med prekomorci, no, med njimi je bilo to spoznanje še zlasti grenko, nepojmljivo, naravnost odvrtno. In ne pozabimo, da je bil večji del primorske duhovščine za partizane. Med prekomorci je bilo osem duhovnikov, ki so redno, čeprav v zasilnih razmerah, opravljali svojo versko misijo.

Stogliattijem, voditeljem italijanske KP, ki je nasprotno ortodoksnosti poudarjal, da mora biti sodoben komunizem vsebinsko prilagojen razmeram v posamezni državi (pri nas pa so nekaj let vsiljevali krut sovjetski model), in ki sem ga kot prekomorski predstavnik srečal v Neaplju nekaj dni, preden je maja leta 1944 odšel kot minister v Rim, sva brž soglašala, da mora biti eden temeljev demokracije spoštovanje vere in njenih nosilcev. Vera je eno, politična ideologija pa drugo, sva razglabljala. Pred dnevi so imeli na Reki tradicionalno veliko proslavo ob obletnici osvoboditve tega jadranskega mesta prve dni maja 1945, no, zraven je bil tudi reški nadškof Ivan Devčić. Vemo, da so tudi to mesto osvobodili partizani. In ob vsem tem se seveda spet poraja vprašanje sprave. Spravna težnja je ne le dragocena, marveč nujna, preprosto človeška. Slovenski narod tudi zato, ker nas je

malo, bo prej ali slej moral živeti tako rekoč pravno splošno, pač pa v duhu temeljnih demokratičnih meril. Toda, kaj se dogaja o spravi, govorimo vsak dan bolj (na Nanosu prav tako), sprave pa je žal zmeraj manj. Ponavlja se zgodovinsko potrjeno dejstvo, da "večji je pritisk, večji je odpor", kakor soglasno meni domala vsa polpretekla zgodovina. Mendes France ga je podčrtaval, ko si je prizadeval razvozlati indokitajski voz. Spravni motiv pa smo zdaj prenesli na raven, da mora biti pravno dejanje nekako obvezno, pa čeprav na napačnem tiru, na katerem sta še nedavno trčila dva vlaka. Nekdanji predsednik Milan Kučan je te dni priznal, da je pričakoval drugačno pot k spravi. In smo kajpak spet na začetku.

Večina mladih se preprosto sprašuje, čemu tako in toliko nenehoma govorimo o spravi. Slepota. Namesto da bi s tem zlatim izrazom ravnali pametneje, prepričljiveje, z iskrenim solidarnostnim akcentom in strpno dialoško. Bodimo stvarnejši. Prepustimo tako rekoč pravo spravo zgodovinskemu, še bolj, človeškemu razvojnemu toku, ki bo zanesljivo in dokončno opravil svojo nalogo. Bolj kot govoričenje o spravi, ki je še ni na vidiku. Če bi v Združenih državah, mimo objektivnih preteklih in zdajšnjih danosti, vztrajno, lajnarsko poudarjali spravo, bi se danes obstajala sever in jug.

Proslava na Nanosu žal ni uspela. Naj nam bo nauk, da ne bomo več prirejali shodov, ki ne zapolnjujejo, pač pa poglobljajo jez. Prihodnost terja drugačen pristop. Zamejci znajo biti bolj složni kot mi.

Miro Kocjan

Peš po Korziki (4)

Med morjem in gorami

3. Huh, kako ljubim askezo!

Po osmih urah hoje sva prepotena, utrujena in sestradana prišla do planinske kočice Ortu di u Piobbu na višini 1550 metrov, ki je izhodišče za vzpon na okoliške dvatisočake, predvsem pa prvi etapni cilj na GR 20. Na terasi pred vhodom v bajto je počivalo nekaj planincev, ko sva vstopila, pa naju je pozdravila mlada in "luščna", a ne preveč prijazna oskrbnica. Z dolgimi, vranje črnimi lasmi, potezami in mimiko je spominjala na Indijanko, obnašala pa se je kot tipična predstavnica "kobajagi" civilizirane zahodnoevropske kulture. Oholo in egocentrično. Z ničimer ni prikrivala tega, da ji gremo vsi prišleki na živce in da bi bila v objemu gora veliko rajše sama, s knjigo v roki zleknjena na svojem "privatnem" balkončku, kamor navadno smrtniki nismo imeli vstopa.

Ne da bi se enkrat samkrat nasmešnila, naju je pospremila v skupno spalnico, kjer nama je dodelila ležišči, potem pa se je začela

la v dovolj razločni italijanščini opravičevati zaradi stranišča.

"Pravkar ga obnovljamo, kar pomeni, da starega ni več, novega pa tudi še ne. Prosim vaju, da potrebo opravita v naravi, kjerkoli, a čim bolj daleč od poti in izvira vode, ki je dvesto metrov stran, v tej smeri, pa zagrebite za sabo," je povedala in s prstom pokazala v smeri, kamor so izginjale tudi rdeče-bele markacije.

"Kaj pa tuš?" sem vprašal. "Če slediš markacijam, boš čez petdeset metrov pri njem," mi je razložila, potem pa naju je poslala, če lahko kar takoj pobere pri spevek za nočitev v višini 9.50 evrov na osebo.

"Seveda," sem rekel in ji pomolil denar pod nos. Ker sva bila ravno sredi pogovora, sem se pozanimal še o tem, kaj ponuja kuhinja, in izvedel, da je koča dobro založena z različnimi pijačami in prigrizki za prvo silo, naročiti pa je bilo mogoče tudi zajtrk in večerjo.

Tuš, ki je bil prioriteta številka ena, sva kmalu našla. Petdeset

metrov stran od kočice in res tik ob poti sva zagledala navadno plastično vodovodno cev, primerno za zalivanje vrta ali pranje avtomobila. Namesto tuš kabine je bila na blatna tla položena lesena paleta, okrog katere je visela plastična cerada, privezana kar za vejo najbližjega drevesa. Voda je bila seveda ledeno mrzla. Huh, kako ljubim askezo!

Jani sem dal prednost pri tuširanju in se podal na iskanje primerne lokacije za izpraznitev črevesja. Bolj ko sem rinil stran od poti, bolj je bil teren razrit, poln kratinam podobnih kupčkov, obdanih s koščki toaletnega papirja. Ko se mi je zdelo, da sem se dovolj umaknil, in da sem na varnem pred morebitnimi voajerji, sem sskel hlače in počepnil. V tem položaju sem se potem zasanjano zagledal v smeri kočice in zaprepadeno ugotovil, da me grmovje sploh ne zakriva in da vidim naravnost na tisti »privat« balkonček naše nerazpoložene oskrbnice, oziroma, kar je veliko huje, da bi se tudi ona, če bi slučajno odložila knjigo, zagledala »direkt« vame.

»Šit, tako pa ne bo šlo,« sem zaključil, si povlekel hlače nazaj

gor in se premaknil še za nekaj metrov globlje v grmovje, kjer sem v miru opravil svoje. Zunanjemu in notranjemu čiščenju teles je sledilo pranje preznojenih oblačil; ko je bilo tudi to mimo, pa sva si z Jano privoščila vsak svojo pločevinko pregrešno drugega, a prijetno hladnega piva. Medtem ko sva se nastavljala še zadnjim, že precej šibkim sončnim žarkom in se crkljala s hladno pijačo, je do kočice prihajalo vse več ljudi. Kmalu nas je bilo deset, pa petnajst, dvajset. Najbolj sta nama padla v oči mlad fant in punca, ki sta do kočice pripešala iz nasprotni smeri. Pozornost sta zbujala predvsem zato, ker je z njima potovala tudi simpatična psička srednje rasti, ki je v posebnem pasjem nahrbtniku nosila svojo prtljago.

Zunaj je postajalo vse bolj mrzlo in vetrovno. Medtem ko so si nekateri (tisti najbolj žilavi) hribolazci na travniku pod kočo postavljali šotore, se je Jana pred mrazom umaknila v notranjost kočice in tudi sam sem se ji kmalu pridružil. V prostorni jedilnici, opremljeni z vsem potrebnim za pripravo enostavnejših jedi, sem se lotil kuhanja zgodnje večerje:

Planinska koča Ortu di u Piobbu (1550 m) - zaključna točka prve etape na GR 20

špagetov s tuno.

Pred majhnim taborniškim štedilnikom v kotu pobe, ki je imel le dve grelni plošči, se je že motovilil španski kolega, s katerim sva par besed izmenjala že dan prej v Calenzani. Bila sva približno iste starosti. Tudi on je bil zadolžen za pripravo večerje. Na GR 20 je prišel s punco, ki je, podobno kot Jana, izmučena od prve etape

počivala v sosednji sobi. Povedal mi je, da mu je ime Pachi (beri: Pači) in da je oskrbnik planinske kočice neke v Pirenejih. V nadaljevanju pogovora sem izvedel, da se tudi Carmen, kot je bilo dekletu ime, boji višine, zato imata s seboj trideset metrov dolgo plezalno vrvo.

/ dalje
Nace Novak

S prispevkom »petih tisočink« davka Irpef lahko pomagaš slovenski ustanovi...

Letošnjih »pet tisočink« davka na dohodek fizičnih oseb (IRPEF) lahko namenite **Skladu Dorče Sardoč**, ki podeljuje štipendije zaslužnim manj premožnim slovenskim študentom.

Kaj je prispevek »pet tisočink«?

»Pet tisočink« je prispevek, ki ga predvideva Zakon št. 266 z dne 23. decembra 2005, s katerim lahko vsi davkoplačevalci namenijo manjši delež davka na dohodek priznanim dobrodelnim organizacijam in neprofitnim ustanovam.

V ta seznam spada tudi **Sklad Dorče Sardoč**.

Svoj prispevek lahko namenite tako, da v polje obrazca, ki je namenjeno dobrodelnim organizacijam in neprofitnim ustanovam v modelih CUD/730/Modello Unico, vpišete davčno številko **Sklada Dorče Sardoč** in se podpišete.

Prispevek »petih tisočink« ne predvideva doplačila in zato tudi nobenih dodatnih davkov.

Davčna številka **Sklada Dorče Sardoč** je:

91013840318

2006 SCHEDA PER LA SCELTA DELLA DESTINAZIONE DEL CINQUE PER MILLE DELL'IRPEF

SOSTITUTO D'IMPRESA	CODICE FISCALE (obbligatorio)	CHIEVE	SECCO (di 11)
CONTRIBUENTE	CODICE FISCALE (obbligatorio)	CODICE (per la scelta dell'uso del cinque per mille)	PROVINCIA (sigla)
SCELTA PER LA DESTINAZIONE DEL CINQUE PER MILLE DELL'IRPEF			
Se si sceglie l'opzione "IRPEF in UNO degli usi sopra indicati", il contribuente ha l'obbligo di indicare, nel riquadro sottostante, il nome dell'ente beneficiario, il codice fiscale e l'indirizzo. Nome: 91013840318 Codice fiscale: _____ Indirizzo: _____			